

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Diplomová práce

2020

Bc. Michaela Stejskalová

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Diplomová práce

Bc. Michaela Stejskalová

**Volnočasové aktivity v neziskových organizacích
na podporu integrace cizinců třetích zemí**

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci " Volnočasové aktivity v neziskových organizacích na podporu integrace cizinců třetích zemí" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Olomouci dne 26.4.2020

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala své vedoucí diplomové práce PhDr. Jitka Plischke, Ph.D., za vstřícnost s odborné vedení práce, cenné rady a podněty při konzultacích. Poděkování patří i pracovníkům neziskových organizací, kteří byli ochotni spolupracovat, odpovídat na otázky v polostrukturovaných rozhovorech a poskytnout potřebné informace. Dále děkuji přátelům, rodičům, sourozencům a dalším blízkým za velkou podporu a pomoc při psaní práce, ale hlavně během celého studia.

Obsah

Úvod.....	7
Teoretická část.....	9
1 Volný čas.....	9
1.1 Pedagogika volného času.....	10
1.2 Prostředí výchovy ve volném čase.....	13
1.2.1 Rodina.....	13
1.2.2 Školská zařízení pro zájmové vzdělávání.....	14
1.2.3 Školy a další školská zařízení.....	15
1.2.4 Nestátní neziskové organizace.....	16
2 Cizinci v ČR.....	20
2.1 Integrace cizinců v ČR.....	21
2.1.1 Integrace ve státním sektoru.....	21
2.1.2 Integrace v nestátním neziskovém sektoru.....	24
2.1.3 Centra na podporu integrace.....	28
3 Česká právní úprava volnočasových aktivit a pobytu cizinců v ČR.....	30
3.1 Právo na vzdělávání pro cizince.....	30
3.1.1 Školský zákon.....	30
3.1.2 Vyhláška č. 27/2016 Sb.	31
3.2 Pobyt cizinců v České republice.....	32
3.2.1 Zákon o pobytu cizinců.....	32
4 Neziskový sektor a volnočasové aktivity pro cizince.....	35
4.1 Charita Česká republika.....	35
4.2 Multikulturní centrum Praha.....	36
4.3 Sdružení pro integraci a migraci.....	36
4.4 InBáze, z.s.	37
4.5 Meta, o.p.s.....	37
4.6 Centrum pro integraci cizinců.....	38
4.7 Diakonie Českobratrské církve evangelické.....	38
4.8 La Strada.....	39
4.9 Slovo 21.....	39
4.10 Člověk v tísní.....	40
4.11 Volnočasové aktivity pro cizince.....	41
Praktická část.....	43
Charakteristika metodiky kvalitativního šetření.....	43

5	Rozhovory v nestátních neziskových organizacích.....	44
5.1	InBáze, z.s.....	44
5.2	Diakonie Českobratrské církve evangelické.....	48
5.3	Sdružení pro integraci a migraci.....	52
5.4	Člověk v tísni.....	55
5.5	Charita Česká republika.....	59
5.6	META, o.p.s.....	63
5.7	Slovo 21.....	68
5.8	Centrum pro integraci cizinců.....	72
5.9	La Strada.....	76
5.10	Multikulturní centrum.....	80
6	Zpracování dat.....	85
6.1	Otevřené kódování.....	85
6.2	Axiální kódování.....	86
6.3	Selektivní kódování.....	88
	Závěr.....	97
	Přílohy.....	106

Seznam obrázků

Obrázek 1	Axiální kódování.....	87
-----------	-----------------------	----

Seznam tabulek

Tabulka 1	Údaje o neziskových organizacích.....	89
-----------	---------------------------------------	----

Úvod

Téma „Volnočasové aktivity v neziskových organizacích na podporu integrace cizinců třetích zemí“ si autorka práce zvolila hned z několika důvodů. Integrace cizinců je stále více řešeným tématem. V současné době je migrace, migrační krize a nesnášenlivosti vůči cizincům jedno z důležitých témat. Proto se neziskové organizace, ale také státní správa, snaží prostřednictvím svých služeb, zvýšit povědomí o cizincích a cizincům nabídnout své služby formou poradenství a volnočasových aktivit. Důvodem pro zvolení tématu je osobní zájem autorky, která pracovala na Odboru azylové a migrační politiky pod Ministerstvem vnitra České republiky a má zkušenosti s problémy s přijutím menšinové skupiny do majoritní společnosti, s přijutím na školu nebo nalezením práce v České republice, která napomáhá k lepší integraci. Z pohledu autorky je velmi zajímavé, že někteří cizinci se drží svých komunit, pracují nelegálně a tím integrační systém selhává.

Diplomová práce pojednává o službách neziskových organizací pro cizince třetích zemí, zvláště o volnočasových aktivitách. Jedná se tedy o cizince mimo Evropský hospodářský prostor a Evropskou unii. V práci budou podrobně popsány neziskové organizace poskytující výše zmíněnou službu volnočasových aktivit, právní úprava pobytu cizinců a neziskových organizací, které jsou nezbytnou součástí pro řešení dané problematiky.

Teoretická část je věnována klíčovým pojmům jako je volný čas, cizinci, neziskové organizace, a především analýze odborné literatury a zákonů. Kapitola volnočasové aktivity se věnuje mimo jiné výčtu neziskových organizací poskytujících volnočasové aktivity.

Praktická část je věnována polostrukturovaným rozhovorům s cizinci a pracovníky neziskových organizací (Charita Česká republika, La Strada, META, InBáze, Centrum pro integraci cizinců, Multikulturní centrum, Člověk v tísni, Sdružení pro integraci a migraci, Diakonie Českobratrské církve evangelické a Slovo 21). Všechny uvedené instituce poskytují služby pro cizince a jsou důležitým faktorem v průběhu začleňování cizinců do společnosti. Integrace je stále více řešeným tématem nejen ve státní správě, ale i v neziskové sféře, kdy organizace nabízí bezplatné trávení volného času pro cizince a další služby. Většina neziskových organizací se stará nejen o cizince, ale o všechny účastníky v životě cizince jako jsou pedagogové, koučové, lektori a široká veřejnost.

Přínos diplomové práce je značný. Nejen, že autorka práce objasní teoretická východiska zvoleného tématu, ale také napomůže k objasnění problematiky integrace cizinců a zaměří se na důležité postavení nestátních neziskových organizací v uvedeném směru volnočasových aktivit na podporu integrace cizinců.

Jako úskalí diplomové práce vnímá autorka absenci literatury zvoleného tématu, která zatím nebyla na zadané téma vytvořena.

Cíl

Práce je rozdělena na dvě části, na teoretickou a praktickou část.

Hlavním cílem práce je navrhnout doporučení pro zkvalitnění poskytovaných služeb neziskových organizací s cílem efektivnější integrace cizinců v České republice v rámci volnočasových aktivit. Cílem teoretické části je objasnit základní pojmy a právní úpravy, které souvisí s neziskovými organizacemi a poskytovanými volnočasovými aktivitami. Cílem praktické části je analyzovat získaná data prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů s pracovníky neziskových organizací. Otázky pro rozhovory byly rozděleny do čtyř okruhů: Organizace a pracovníci, Cílová skupina, Služby pro cizince a Budoucnost, které slouží jako zdroj dat pro hlavní cíl práce.

Metodologie

Rozhovory v praktické části budou zpracovány otevřeným kódováním v rámci zakotvené teorie. Po otevřeném kódování bude následovat axiální kódování, které napomůže sloučit některé kategorie a určí vzájemné vztahy mezi těmito kategoriemi. Třetí fází bude selektivní kódování, kde dochází k provázanosti vztahů a hledání hlavních, důležitých témat.

Pro praktickou část práce jsou formulovány následující výzkumné otázky:

- Jaké volnočasové aktivity jsou nabízeny neziskovými organizacemi?
- Jakým způsobem cizinci využívají volnočasové aktivity nabízené neziskovými organizacemi?
- Jak nejlépe se zaměřit na obsah služeb, aby odpovídaly potřebám cizinců a přispívaly tak k úspěšné integraci?

Teoretická část

1 Volný čas

Definicí pro pojem volný čas je několik, ale dalo by se říci, že volný čas je dobrovolně zvolená činnost, která nás uspokojuje, přináší potěšení. Tyto činnosti slouží k rekreaci, osobnímu rozvoji nebo také k odpočinku (Pávková, 2014). Do volného času patří i ten čas, který strávíme na cestě do zájmových činností. Opakem volného času je čas, ve kterém si člověk plní své povinnosti jako škola nebo práce, péče o rodinu a o domácnost nebo také uspokojování základních biologických potřeb (Vážanský, Smékal, 1995).

Volný čas je činnost, kde se člověk může svobodně realizovat. Přispívá k duševnímu a tělesnému zdraví. Dalo by se říci, když je člověk odpočínutý, má vyšší pracovní výkony než člověk, který neumí efektivně využívat volný čas (Procházka, 2014).

Funkce a možnosti volného času

- integrace
- kompenzace
- odpočinek
- rekreace
- participace
- zábava
- rozvoj osobnosti
- akulturace
- komunikace
- výchova a další vzdělávání

Velmi důležité je si uvědomit, že trávení volného času je ovlivněno mnoha faktory, mezi které patří například věk, pohlaví nebo vzdělání (Procházka, 2014). V této práci budeme zkoumat především různorodost trávení volného času z hlediska rasy, tradic a kultury daného společenství.

Volný čas můžeme rozdělit do tří bloků:

Čas pracovní

Tento čas u dětí bývá věnován škole a u dospělých práci.

Čas vázaný

Čas vázaný zahrnuje cestu do práce/školy a zahrnuje také uspokojování základních fyziologických potřeb jako je spánek, hygiena, jídlo. Dále sem patří zajištění chodu domácnosti, péče o rodinu nebo například domácí přípravu na vyučování.

Čas volný

„Doba, která nám zbývá po splnění našich povinností a po uspokojení našich základních životních potřeb“. (Hájek, Houfbauer, Pávková, 2008, str. 10)

V kapitole „Volný čas“ byla vysvětlena definice volného času a funkce volného času, které velmi úzce souvisí s integrací cizinců v neziskových organizacích. Jedna z významných funkcí byla zmíněna i integrace, která ale bez ostatních funkcí nemůže fungovat jako celek. V další kapitole „Pedagogika volného času“ bude okrajově připomenuto, jaké druhy výchovy existují, ale hlavně, že pro volný čas je typická výchova neformální. Pokud se ale zaměříme na cizince, jsou důležité všechny druhy výchovy, protože v každé z nich se cizinec přibližuje integraci. Kapitola má připomenout, jak důležité jsou funkce a cíle pedagogiky volného času a že se dají aplikovat nejen do majoritní společnosti, ale i na cizince.

1.1 Pedagogika volného času

Pedagogika volného času je jednou z disciplín pedagogiky, která se zabývá volným časem, výchovou ve volném čase, prostředky a podmínkami, zhodnocováním volného času a pedagogickým ovlivňováním. Patří mezi společenské vědy a sleduje možnosti rozvoje osobnosti v různých etapách života. Pedagogika volného času také obsahuje praktická doporučení pro realizaci volnočasových aktivit.

Výchova mimo vyučování

Pojem výchova mimo vyučování je podobný pojmu pedagogika volného času, avšak není to totéž. Do pojmu výchova mimo vyučování zahrnujeme i čas, kdy si žáci plní své školní povinnosti. Samozřejmě můžeme říct, že sem patří i dobrovolně trávený volný čas nebo

také doba ve školní družině, dětském domově nebo v domovech dětí a mládeže. Z tohoto pojmu lze snadno odvodit, že se jedná o dobu mimo povinné školní vyučování.

Výchova formální

Hlavním znakem formální výchovy je působení školy na jedince, která pracuje podle daného programu. Výsledky žáků jsou hodnoceny a je o nich vydáváno vysvědčení.

Výchova neformální

Neformální výchova má nejbližší našemu pojmu výchova volného času. Zahrnujeme do ní znaky výchovy jako je cílevědomost a systematičnost, je ale také na bázi dobrovolnosti a zajímavosti.

Výchova informální

Informální výchova je hlavně zajímavá v tom, že učení může být záměrné, ale i nahodilé. Učíme se celý život a formujeme tím svou osobnost v různých životních situacích. (Pávková, 2014)

Funkce výchovy ve volném čase

Formativně výchovná funkce vyjadřuje pedagogický potenciál formování osobnosti.

Seberealizační funkce vyjadřuje schopnost člověka ve volném čase rozvíjet své zájmy, nadání a schopnosti.

Zdravotně hygienická funkce vyjadřuje kompenzaci vyčerpání, odpočinek a rekreaci.

Socializační funkce vyjadřuje začleňování člověka do společnosti prostřednictvím volného času a navazování sociálních kontaktů.

Preventivní funkce znamená předcházení sociálně patologických jevů prostřednictvím volnočasových aktivit a smysluplném trávení volného času. (Kratochvílová, 2004, s.87-88)

Cíle pedagogiky volného času

Základním znakem výchovy je cílevědomost. Každá oblast výchovy má své specifické i dílčí cíle, které je třeba si před zahájením výchovného procesu určit. Například můžeme uvést oblasti rodinné výchovy, školního vyučování a výchovy ve volném čase. Cíle lze formulovat podle různých hledisek. Například podle druhu výchovných institucí, podle věku, podle druhu činnosti nebo také podle zaměření na určitou složku osobnosti.

Nejobecnějším cílem výchovy ve volném čase je naučit vychovávaného co nejlépe hospodařit s volným časem, efektivně ho využívat a brát volný čas jako nesmírně důležitou životní hodnotu. (Bendl a kolektiv, 2015, s.124)

Podle Bendla, 2015 lze odvodit z výše uvedeného obecného cíle, cíle dílčí:

- *„naučit vychovávaného jedince efektivně odpočívat*
- *umět volit účinné formy rekreace*
- *rozvíjet zájmy, podporovat aktivní zájmy*
- *objevovat a rozvíjet specifické schopnosti*
- *uspokojovat a kultivovat potřeby*
- *naučit jedince vhodně využívat dostupných materiálních prostředků pro trávení volného času*
- *vést k celoživotnímu vzdělávání“*

Obecné i specifické cíle se dají aplikovat i na cizince žijící v České republice. I pro ně je nesmírně důležité, aby se naučili efektivně odpočívat, našli ve volném čase zábavu a přikládali volnému času důležitost. Měli by si uvědomit, jaké mají schopnosti a ty rozvíjet. Také ale cizincům pomáhají v rozvíjení schopností neziskové organizace, které se volnému času pro cizince věnují.

Specifické požadavky na výchovu ve volném čase

Jeden ze specifických požadavků je vedení k efektivnímu využívání volného času nenásilně, citlivě a cílevědomě. Neziskové organizace vytváří projekty, služby a volnočasové aktivity, které jsou na bázi dobrovolnosti. Na některých aktivitách v těchto organizacích, kteří se věnují cizincům, cizinci sami spolupracují, a tak plní další požadavek aktivní účasti na realizaci a hodnocení volnočasových aktivit. Co je velmi důležité, aby neziskové organizace splňovaly je potřeba sociálního kontaktu a seberealizace. Sociální kontakt pro cizince je velmi důležitý, aby se cizinci integrovali do majoritní společnosti, proto organizace nabízejí i interkulturní setkání a různé aktivity ve kterých jsou účastníci jak cizinci, tak i česká společnost. Požadavek seberealizace znamená pocit úspěchu jedince, proto je třeba, aby nabízené aktivity v organizacích rozvíjely vlohly a schopnosti cizince, aby cizince aktivity zajímali, bavili a přitahovali. V neposlední řadě by měly být služby pro cizince pestré, aby se mohl realizovat ve svém směru každý z nich. (Bendl, 2015, s.128-129)

1.2 Prostředí výchovy ve volném čase

1.2.1 Rodina

Ve všech pedagogických učebnicích se dočteme, jak má rodina zásadní vliv na osobnost dítěte a jak se na utváření osobnosti rodina významně podílí. V rodině se vyskytují silné emocionální vazby a jejich kvalita je ve výchovném působení podstatná. Ve většině případů se podle rodiny určuje životní styl všech členů, a proto je rodina ve výchově nejen ve volném čase, tak důležitá.

Rodina určuje svým dětem i směr, jak budou trávit volný čas a jak efektivně rodiče tento volný čas využijí. Dále slouží rodiče jako vzory pro své děti a mohou trávit volný čas společně s dětmi při zájmových činnostech. (Bendl a kol., 2015, s. 130)

Podle publikace Děti v ringu dnešního světa (Bocan Miroslav, 2012), která shrnuje výsledky výzkumu Hodnotové orientace dětí ve věku 6–15 let, je jistá spojitost se vzděláním rodičů, ať se to týká televize, internetu nebo volného času tráveného venku. Dále je na výsledku výzkumu velmi znepokojující, že děti tráví spoustu času u televize a internetu. Jako „neefektivní“ trávení volného času výzkum uvádí bezvýznamné poflakování. Na druhou stranu bezvýznamné poflakování venku s přáteli alespoň utváří sociální vztahy a podporuje socializaci. Nicméně fakt je, že nejvíce záleží, na jakých vztazích je parta přátel vytvořena (velice negativní jsou gangy, sekty). V tomto výzkumu byla zohledněna i finanční situace rodičů. Finance jsou velký problém při organizovaných volnočasových aktivitách. Jeden z dalších výsledků uvádí, že často se zájem o volnočasové aktivity mění. Velkým problémem, který byl i ve výzkumu zmíněn, je fakt, že někteří rodiče dětí, nutí děti navštěvovat kroužky často, protože nemají čas z důvodu zaměstnání nebo jiných aktivit. Děti jsou tedy často „překroužkované“ a přestanou je aktivity bavit. Další výsledek výzkumu uvádí, že děti s vyšší vzdělaností rodičů se méně nudí a čas je organizovanější než u dětí s nižší vzdělaností rodičů.

Výzkum je zaměřen na rodinu s dětmi a na jejich volný čas, který je třeba brát vážně i u cizinců. Často se stává, že se do České republiky stěhuje celá rodina i s dětmi a ty musí začít chodit do školy. Integrace dětí je o to snazší, protože nastoupí do školy s českými dětmi, od nich a ve vyučování se učí český jazyk a škola je vede k výchově ve volném čase. Kdežto u rodičů, kteří se snaží v naší společnosti najít hlavně práci, se často stává,

že neumí česky ani za několik let od příchodu do České republiky a děti jim často překládají vše, co je potřeba. Jelikož je družina často součástí školy a ve škole je mnoho nabízených kroužků, rodiče cizinci dle svých finančních možností své děti do kroužků a družin posílají. Stává se tedy, jak je zmíněno výše, že děti kroužky přestávají bavit a raději čas tráví doma u televize či se jen tak poflakují. V České republice máme několik organizací, které se věnují volnému času dětí a dospělých, které budou zmíněny v dalších kapitolách.

1.2.2 Školská zařízení pro zájmové vzdělávání

Řídí se Vyhláškou č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

Ve výše uvedené vyhlášce jsou uvedeny formy realizace zájmového vzdělávání:

- tábory
- příležitostná činnost
- pravidelná činnost
- osvětová činnost
- individuální práce
- využití spontánních činností (Vyhnálková, 2013)

Školní družina

Školní družina se zřizuje zejména při základních školách a je určena pro děti na prvních stupních, hlavně v mladším školním věku. Družina může být otevřena již ráno před vyučováním, kde jsou prováděny spíše odpočinkové a relaxační aktivity s dětmi, a odpoledne po vyučování, kde děti zkouší různé zájmové aktivity. Do odpolední družiny je po obědě zařazen také odpočinek a klidnější aktivity. Pro mladší školní věk, zejména pro děti 1. a 2. tříd je důležité častější střídání aktivit. Nesmíme také opomenout, že družina je důležitá součástí vzhledem k upevňování a pěstování hygienických návyků a přiměřeně zařazované veřejně prospěšné činnosti. (Bendl a kol., 2015, s. 134)

Školní klub

Formy:

- „*pravidelná zájmová činnost v zájmových útvarech*
- *příležitostná zájmová či rekreační činnost*
- *otevřená nabídka spontánních činností*
- *podpora tvůrčích týmů, skupin iniciativních žáků s výrazným zájmovým zaměřením*“ (Bendl a kol., 2015, s. 135)

Školní klub je realizován podobně jako školní družina, nicméně je určen pro děti druhého stupně základních škol, a proto je jejich organizace volnější. (Vyhnálková, 2013) Pokud není dítě prvního stupně přijato do školní družiny, může navštěvovat dětský klub. Docházka je zcela dobrovolná na rozdíl od družiny, a tak příchod a odchod si každý žák zapisuje do docházkové knihy sám. Na rozdíl od družiny nabídka činností vychází ze zájmu a přání žáků, které školní klub navštěvují. Zájmové vzdělávání ve školním klubu je nabízeno za finanční úplatu. (Bendl a kol. 2015, str. 135–136)

Střediska volného času

Střediska volného času je zařízení pro zájmové vzdělávání, které je zaměřeno na všechny věkově kategorie. Zahrnujeme sem Dům dětí a mládeže a stanice zájmového vzdělávání, které je specifické pro své konkrétní činnosti (např. stanice turistů). (Bendl a kol. 2015, str. 136–137) Střediska volného času zahrnují všechny formy zájmového vzdělávání které jsou uvedeny výše. Patří sem táborová činnost, zájmové útvary jako jsou klubovny a herny, informační centra, přehlídky, soutěže a akce pro širokou veřejnost. (Vyhnálková, 2013)

1.2.3 Školy a další školská zařízení

Školy nabízejí mimo vyučování i širokou nabídku volnočasových aktivit jako je například keramika, aerobik, fotbal, výtvarnictví nebo florbal. Nezastupitelnou úlohu mají hlavně v menších obcích, kde je nabídka volnočasových aktivit jiných institucí velmi omezená, ne-li žádná.

Níže uvedená školská zařízení mají společné znaky jako je ubytování, celodenní výchovné působení a oblast volnočasových aktivit. (Vyhnálková, 2013)

Školská zařízení pro ústavní a výchovnou péči

Existují tři typy nařízení výchovy od soudu – ústavní výchova, ochranná výchova a předběžné opatření. Ústavní výchovou se rozumí opatření od soudu, když rodina neplní řádně svou funkci. Ochranná výchova je nařízení soudu pro dítě, které vykonalo trestný čin, ale není zletilé a nemůže být ve vězení a předběžné opatření je taktéž nařízení soudu pro dítě, které se ocitne bez náležité péče nebo je tímto ohroženo. Patří sem diagnostické ústavy, dětské domovy, dětské domovy se školou a výchovné ústavy. (Bendl, 2015)

Školská zařízení pro preventivně výchovnou péči

- střediska výchovné péče

Školská výchovná a ubytovací zařízení

- domovy mládeže
- internáty
- školy v přírodě (Bendl, 2015)

I škola, školská zařízení a družiny plní nezastupitelnou roli v oblasti integrace. V době inkluzivního vzdělávání, kam patří nejen tělesně či mentálně postižení, děti s poruchami učení nebo s poruchou autistického spektra, ale také cizinci, je škola hned po rodině důležitou součástí integrace, která plní funkce volného času. Nelze ale považovat rodinu a školu jako postupný sled, ale jako dvě instituce, které by se měly prolínat a navzájem doplňovat.

1.2.4 Nestátní neziskové organizace

Nestátní neziskové organizace plní nezastupitelnou roli v pedagogickém ovlivňování volného času dětí, mládeže a všech ostatních věkových skupin, cizinců, zdravotně postižených, sociálně slabých apod. V ČR máme přibližně 3000 neziskových organizací zaměřujících se na volný čas a volnočasové aktivity. Neziskové organizace se řídí zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník jako spolky, nadace, obecně prospěšné společnosti, ústavy, nadační fondy a evidované právnické osoby. Občanský zákoník je náhradou za zákon č. 83/1990 o sdružování občanů a zákon č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech. Oba zákony byly zrušeny dnem nabytí nového občanského zákoníku. Volnočasovými aktivitami se zabývají hlavně spolky a obecně prospěšné společnosti. (Vyhnálková, 2013)

Pro cizince je důležité, s kým se na začátku života v České republice setkávají a kdo jim v procesu integrace pomáhá, co je pro cizince dané jako „normální“. V tomto ohledu fungují také neziskové organizace pro cizince, které nabízí nejen právní a sociální poradenství, ale i advokační služby, akce zaměřené na integraci, multikulturní setkání, volnočasové aktivity a v neposlední řadě různé zajímavé projekty pro integraci cizinců.

Spolek

Organizace, která si klade za hlavní cíl uspokojení a ochranu zájmů členů spolku. Jiná výdělečná činnost nebo podnikání, kvůli kterým spolek nebyl založen, je zakázána. Zisk musí být užit pouze pro činnost spolku a označuje se zkratkou „z.s.“ jako zapsaný spolek nebo jen spolek. Spolky, které fungují v České republice s cílem integrace cizinců:

- Komunitní centrum InBáze
- Občanské sdružení KLUB HANOI / SEA-L (South East Asia – liaison, z.s.)
- Poradna pro občanství, občanská a lidská práva
- Multikulturní centrum Praha
- Žebřík (MOZAIKA – Multikulturní centrum)
- Slovo 21

Nadace

Nadace může být veřejně prospěšná, spočívá-li cíl v obecném blahu nebo dobročinná, spočívá-li v podpoře osob určitého okruhu nebo výběru. Tento druh neziskové organizace nesmí výlučně sloužit k výdělečné činnosti a nesmí být založena jako hnutí či politická strana.

Nadační fond

Je založen k společenskému nebo hospodářskému užitku a musí v názvu organizace být přímo „nadační fond“.

Ústav

Podle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník je ústav definován jako: „*Ústav je právnická osoba ustanovená za účelem provozování činností užitečné společensky nebo hospodářsky s využitím své osobní a majetkové složky. Ústav provozuje činnost, jejíž výsledky jsou každému rovnocenně dostupné za podmínek předem stanovených.*“ Zisk ústavu z jiných činností musí být vždy použit pro účel, pro který byl založen, ale nesmí

být ostatní činnost ústavu na újmu poskytovaných služeb. Ústav, který funguje pro integraci cizinců v České republice je Poradna pro integraci.

Evidované právnické osoby

Jako jediná nezisková společnost není vymezena v novém občanském zákoníku, ale platí pro ni ustanovení zákona č. 3/2002 Sb., zákon o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů. Náboženská společnost může vzniknout za předpokladu, že neomezuje a nepopírá osobní a jiná práva například rasové, náboženské a politické, nesmí šířit nenávist, porušovat právní předpisy, podporovat násilí, narušovat veřejnou mravnost a veřejný pořádek, nesmí být utajováno její učení nebo organizační struktura. Evidovaná právnická osoba, která se zabývá tématem integrace cizinců je Diakonie Českobratrské církve evangelické.

Obecně prospěšné společnosti

Obecně prospěšné společnosti byly zrušeny novým občanským zákoníkem, ale ty stávající se řídí starým zákonem č. 248/1995 Sb., zákon o obecně prospěšných společnostech a o změně některých zákonů v platném znění. V České republice se tématu integrace cizinců věnuje:

- Centrum pro integraci cizinců
- META o.s. Sdružení pro příležitost mladých migrantů
- Sdružení pro integraci a migraci
- LA STRADA Česká republika o.p.s.
- Člověk v tísni

Shrnutí

Volný čas je bezpochyby velmi důležitým faktorem v socializaci jedince, a proto je nezbytně nutné volný čas trávit promyšleně a organizovaně. Efektivní trávení volného času napomáhá ke správné integraci cizinců v české společnosti. Je třeba si uvědomit, že neziskové organizace mají nezastupitelnou roli v poskytování volnočasových aktivit cizincům třetích zemí, a tak velkým dílem přispívají k integraci.

Velmi důležité je také prostředí, ve kterém se volný čas odehrává. Rodina jako první zastupuje důležitou roli v životě jedince, v trávení volného času. Rodina má velký vliv na svého potomka, co se týká volného času a názoru na něj. Většinou se rodiny drží své komunity a dostatečně se neintegrují do české společnosti. Komu se to lépe daří jsou

samozřejmě jejich děti, které chodí do české školy a která je důležitá v roli volného času. Největší překážkou v integraci je totiž neznalost českého jazyka, a proto děti cizinců, kteří začínají chodit do českých škol, mají větší úspěšnost v integraci v české společnosti než jejich samotní rodiče.

Jak již bylo zmíněno výše, nestátní neziskové organizace jsou velmi důležité pro integraci cizinců. Většinou jsou neziskové organizace daleko důležitější než prostředky státní správy, které mají napomáhat integraci cizinců, nejen z hlediska poskytovaných služeb, ale také z hlediska osvěty, propagace migrace a boji proti rasové nenávisti. Neziskové organizace se také více zaměřují na českou společnost a snaží se nenásilnou formou přispívat ke změně názorů na migraci a cizince. Většina neziskových organizací se také zaměřuje na multikulturní vzdělávání a setkávání, aby se menšinová společnost častěji setkávala organizovaně prostřednictvím neziskových organizací s majoritní společností. V tomto procesu tak vzniká názor jak od majoritní společnosti na cizince, ale samozřejmě i naopak.

Z údajů Českého statistického úřadu vyplývá, že od roku 2014 neziskových organizací stále přibývá. Výjimkou jsou pouze obecně prospěšné společnosti, které sice stále existují, ale fungují jen ty, které byly založeny před zrušením zákona, nové již založit nelze. Nejvíce přibylo spolků a zapsaných útvarů, což je dobrá zpráva, protože hlavně spolky se zabývají volnočasovými aktivitami a lze tedy soudit, že organizací zaměřených na volný čas stále přibývá.

2 Cizinci v ČR

Práce pojednává o cizincích třetích zemí, jedná se o cizince mimo Evropskou unii. Vzhledem k tomu že ČR vydala svůj první zákon upravující striktně pobyt cizinců na území České republiky v roce 1999, začalo cizinců v ČR ubývat. Zákon č. 326/1999 Sb., zákon o pobytu cizinců, upravuje nejen pobyt cizinců třetích zemí, ale také povinnosti cizinců na území ČR, zaměstnávání cizinců a také pojednává o cizincích z Evropské unie a jejich právech, povinnostech a pobytu. (Koldinská, Scheu, Štěfko, 2016)

Cizinci třetích zemí mají odlišná práva dle zákona o pobytu cizinců v České republice než cizinci ze zemí Evropské unie. Cizinci třetích zemí mají jiná povolení k pobytu a k zaměstnání než naši sousedé, kteří mají stejné postavení jako občané České republiky. Do stejného postavení se dostává i cizinec třetích zemí, který má statut rodinného příslušníka občana ČR nebo občana ze země Evropské unie.

Z údajů na webu Českého statistického úřadu vyplývá, že všech cizinců v roce 2019 na území ČR přibylo téměř o 41 tisíc oproti roku 2018. V roce 2019 jsme tedy evidovali 564 345 cizinců a z toho 331 852 cizinců ze třetích zemí.

Nejvíce z cizinců třetích zemí u nás převládají Ukrajinci s počtem 131 302, Vietnamci (61 097) a Rusové (38 033) – tento žebříček je již pár let neměnný. Co se týká rozmístění cizinců, tak nejpopulárnější je Praha a Středočeský kraj, dále je to v menší míře kraj Jihomoravský, Ústecký a Plzeňský.

Nejčastěji žádají o povolení k pobytu z důvodu podnikání či zaměstnání občané Mongolska, Ukrajiny a Vietnamu, z rodinných důvodů žádají nejčastěji Korea, Čína a USA. Stejně tak je USA zastoupeno v cizincích, kteří pobývají za účelem studia, tak jako občané Ruska nebo Kazachstánu.

Jeden ze zajímavých údajů, který nám ČSU přináší, je fakt, že cizinci v České republice pobývají hlavně z důvodu zaměstnání či podnikání, na druhém místě je pobyt za účelem sloučení rodiny a na třetím je studium, které zaznamenalo od roku 2017 výrazný pokles. Nejčastěji se v České republice vyskytují cizinci v mladším produktivním věku (30-39 let), kdy se tento jev dá vysvětlit především tím, že k nám do ČR cestují cizinci především za účelem zaměstnání nebo podnikání, jak bylo zmíněno výše. (Český statistický úřad, online, 2019)

2.1 Integrace cizinců v ČR

O integraci cizinců třetích zemí se snaží nejen nestátní neziskové organizace, ale i státní sektor, který je v této problematice nezbytnou součástí. Nejvíce se k pomoci integraci přiblížila Lisabonská smlouva z roku 2009, která v článku 79 odst. 4 stanovila: „*Evropský parlament a Rada mohou řádným legislativním postupem přijmout opatření pro povzbuzení a podporu činnosti členských států k podpoře integrace státních příslušníků třetích zemí oprávněně pobývajících na jejich území, s vyloučením harmonizace právních předpisů členských států.*“ (Francová, 2009). Bohužel toto opatření nebylo nikdy přijato. Nicméně jediným dokumentem, který vydala Evropská komise je Akční plán pro integraci státních příslušníků třetích zemí z roku 2016. (Koldinská, Scheu, Štěfko, 2016) Cílem akčního plánu je podpora opatření v oblasti integrace, rozvíjet a posilovat integrační politiky v celé Evropské unii. (Evropská komise, 2016)

2.1.1 Integrace ve státním sektoru

Akční plán pro integraci státních příslušníků třetích zemí

Evropská komise se také zabývá tématem integrace, a proto byl v roce 2016 vytvořen plán, který má pomoci integraci státních příslušníků třetích zemí v zemích Evropské unie. Plán obsahuje jednotlivé části jako opatření, vzdělávání, trh práce, základní služby, sociální zabezpečení a nástroje pro financování a koordinaci.

Opatření před odjezdem a před příjezdem

Jedná se o informativnost cizinců třetích zemí, je potřeba, aby měli co nejvíce informací o navštívené zemi před odjezdem ze své země. Je také důležité si předávat zkušenosti ve všech členských státech EU.

Vzdělávání

Zajistit pro minimálně 100 000 cizinců třetích zemí programy v rámci Erasmus plus. Zapojování dětí rodičů třetích zemí do předškolní výchovy a podporovat akce vzájemného učení. Dále se vzděláváním má na mysli podporování zvyšování kvalifikace, zvyšování financování nadnárodních projektů na podporu inkluzivního vzdělávání a v neposlední řadě podporovat učitele a zaměstnance škol ohledně způsobu propagace tohoto inkluzivního vzdělávání.

Trh práce a odborná příprava

Obsahem této kapitoly v akčním plánu je zlepšení uznávání akademických kvalifikací, zlepšení povědomí o akademických kvalifikací u cizinců třetích zemí prostřednictvím revize evropského rámce kvalifikací (EQF). Více financovat projekty zaměřené na rychlé začlenění cizinců na trh práce, poskytování finančních prostředků obcím na posílení kapacity orgánů, které se zaměřují na integraci uprchlíků na trh práce. Patří sem také uspořádání soutěže o nejlepší sociální inovaci, která může podporovat integraci cizinců a uprchlíků, podporovat sdílení úspěšných postupů v integraci.

Přístup k základním službám

Patří sem neustále opakovaná podpora všech členských států a sdílení úspěšných postupů a přístupů v oblasti integrace, podpora osvědčených postupů v oblasti poskytování péče, vytváření postupů vzdělávání zdravotníků a příslušníků donucovacích orgánů v oblasti zdraví cizinců třetích zemí a posílit spolupráci s Evropskou investiční bankou kvůli poskytování finančních prostředků na dočasné ubytování nebo zdravotnická zařízení pro cizince třetích zemí.

Aktivní účast a sociální začleňování

Evropská komise podporuje vytváření příruček a nástrojů pro pracovníky, kteří se setkávají s cizinci třetích zemí, zahajovat a financovat projekty, které se zaměřují jak na zvyšování povědomí prostřednictvím filmů o cizincích, tak i projektů, které se zaměřují na integraci cizinců do kulturního, společenského a politického života. Řešit xenofobii a podporovat projekty úzce související s tématem xenofobie, rasismus a vykořisťování a nadále pracovat s Evropským parlamentem a Radou na přijetí antidiskriminačního zákona.

Nástroje pro koordinaci, financování a sledování

Dále si Evropská komise klade za cíl posílit Evropskou síť center pro integraci, podporování spolupráce mezi různými úrovněmi státní i soukromé správy. Celkově zvýšit dopady podpory Evropské unie na celkovou integraci cizinců třetích zemí, dále rozvíjet poznatky o migraci a integraci cizinců a sledovat výsledky integrace. V neposlední řadě Evropská komise v akčním plánu pro integraci státních příslušníků třetích zemí uvádí, že je důležité sledovat sociální začleňování a zapojení migrantů do společnosti hlavně v oblasti základních práv v dané zemi. (Eur-lex, online, 2016)

Politika integrace cizinců v ČR

Politika integrace je nezbytnou součástí migrace. Ministerstvo vnitra ČR musí z tohoto důvodu reagovat na měnící se migraci v dostatečné míře, a to nejen tím, že se snaží integrovat cizince do majoritní společnosti, ale také slouží jako prevence problémů komunit a jejich vztahů s majoritní skupinou. Ministerstvo vnitra se snaží zvyšovat informativnost cizinců a je tedy vytvořen pod jeho záštitou portál www.imigracniportal.cz. Mnoho informací nalezneme také na stránkách neziskových organizací.

Mezi priority MVČR patří:

- ekonomická soběstačnost cizince,
- orientace ve společnosti,
- znalost českého jazyka,
- vzájemné vztahy s majoritní společností. (MVČR, online, 2019)

Integrace v České republice vychází z Koncepce migrace cizinců – Ve vzájemném respektu. Schvaluje ji vláda a prošla třemi nejdůležitějšími aktualizacemi. Poslední byla v roce 2016. Jednotlivé koncepce se ale vytváří každý rok, jen vychází vždy z poslední aktualizované verze.

Cílová skupina výše zmíněné koncepce jsou hlavně cizinci třetích zemí, o kterých pojednává i diplomová práce. Koncepce se zaměřuje na cizince, kteří pobývají v České republice legálně na základně povolení k pobytu. Vzhledem k migrační situaci se nově koncepce věnuje i cizincům v doplňkové ochraně nebo s azylem. Nezabývá se jen cizinci, ale také majoritní společností, která je také cílovou skupinou.

„Cílem integrační politiky je podpořit integraci jako proces, který vede k bezproblémovému a oboustranně prospěšnému soužití cizinců a majority, k budování vědomí sounáležitosti a spoluodpovědnosti za společné soužití a vybudování vzájemně provázané a komunikující společnosti. Integrace cizinců je klíčová pro zachování sociální soudržnosti společnosti, pro její ekonomický, sociální i kulturní rozvoj.“
(MVČR, online, 2019)

Koncepce opět připomíná, že český jazyk je nedílnou součástí integrace do majoritní společnosti. Znalost jazyka je podmínkou komunikace ve společnosti. Nedostatečná znalost českého jazyka je velice limitující například ve školním prospěchu, získání zaměstnání a v kariérovém růstu. V plnění tohoto cíle v České republice nejvíce pomáhají

Centra na podporu integrace a nestátní neziskové organizace, které nabízejí kurzy českého jazyka, realizují kurzy v rámci přípravy na zkoušku z českého jazyka pro získání trvalého pobytu nebo státního občanství.

Ve státní správě zajišťuje migrační politiku Odbor azylové a migrační politiky pod Ministerstvem vnitra ČR. (MVČR, online, 2019)

Inkluzivní opatření pro cizince

Pod inkluzivním vzděláváním si samozřejmě každý představujeme vzdělávání žáků se speciálními potřebami, ale významní jsou pro toto vzdělávání i cizinci. Nejen že vzdělávání cizinců poskytuje vzdělání, ale také kulturní a sociální integraci. (Koldinská, Scheu, Štefko, 2016, s. 266)

Dalo by se říct, že inkluzivní opatření spočívá ve stejných právech a povinnostech na povinnou školní docházku, a dokonce od roku 2017 na předškolní vzdělávání. Všichni si uvědomují, že pro integraci do majoritní společnosti je nejdůležitější znalost jazyka majoritní skupiny, a proto je tomu i Česká republika tolik nakloněna. Integrace není důležitá nejen kvůli majoritní společnosti, ale hlavně kvůli cizincům, kterým je dána příležitost stát se součástí společnosti. Cizinec si musí být vědom nejen nabytých práv, ale hlavně povinností. (Koldinská, Scheu, Štefko, 2016, s. 210)

2.1.2 Integrace v nestátním neziskovém sektoru

Nestátní neziskové organizace velice často poskytují komplexnější služby než státní sektor. Specializují se na konkrétnější skupiny, na úzký okruh lidí či cizinců. Nevýhodou neziskových organizací je, že jejich poskytované služby nemají standardy poskytovaných služeb, kompetenční rámce a ani definované kvalifikační požadavky. (Muhič, 2011, s.24) Dá se dokonce říci, že neziskové organizace zaplňují mezeru ve státním sektoru, protože poskytované služby ve státní správě jsou legislativně omezeny. (Trbola, Rákoczyová, 2011, s, 123) Nestátní neziskové organizace mají potenciál v oblasti migrace a významným způsobem se zapojují do projektů obcí i imigračních center. (MVČR, online 2019) Neziskové organizace jsou hlavně oceňovány díky dlouholeté zkušenosti s problematikou cizinců třetích zemí a díky přímému kontaktu s cizinci. Organizace také působí jako dohled z hlediska ochrany lidských práv nad tvorbou migrační a integrační politiky státu a upozorňují na jejich nedostatky.

Limitující faktory v neziskových organizacích:

- problém s udržitelností financování,
- navazující problém provozu organizací,
- závislost na veřejných zdrojích,
- nerovnost státní správy a neziskových organizací,
- protichůdné zájmy zúčastněných stran,
- nedostačující propagace. (Zvýšení role neziskového sektoru v oblasti sociální integrace pracovních migrantů v České republice: srovnání praxe v Portugalsku a Rakousku, 2012)

Konsorcium nevládních organizací pracujících s migranty

„Konsorcium bylo založeno roku 2003 v Praze a dnes zastřešuje 18 nevládních organizací, které s migranty přímo pracují nebo se jinak věnují problematice integrace cizinců.“

Konsorcium dlouhodobě usiluje o integrování cizinců do české společnosti, a proto je ve spojení 18 neziskových organizací, které se věnují otázce integrace a migrace. Chtějí, aby česká společnost byla sebevědomá a připravená integrovat migranty tak, aniž by se občané cítili ohroženi.

Neziskové organizace, které konsorcium zastřešuje:

- ADRA
- Organizace pro pomoc uprchlíkům
- Most Pro
- Charita Česká republika
- Multikulturní centrum Praha
- Sdružení pro integraci a migraci
- InBáze
- Meta
- Amnesty International
- Centrum pro integraci cizinců
- Agency for migration and adaptation
- Nesehnutí
- Diakonie Českobratrské církve evangelické

- La Strada Č
- Slovo 21
- Člověk v tísní
- Pomáháme lidem na útěku
- Encyklopedie migrace

Konsorciium nevládních organizací koordinuje výměnu zkušeností a společné cíle mezi členskými neziskovými organizacemi. Propagují práci neziskových organizací a nabízí vzdělávání jejich pracovníků. Koordinují debaty mezi odborníky, pracovníky státní správy, úředníky, vzdělávacími organizacemi i mezi zahraničními nevládními organizacemi. (Konsorciium nevládních organizací pracujících s migranty, online, 2019)

Adaptačně integrační programy

Tyto programy jsou pro cizince zcela dobrovolné a jsou určeny pro cizince, kteří přijeli do České republiky nově a plánují zde dlouhodobě pobývat. Smyslem těchto programů je umožnění cizincům po příjezdu se v České republice zorientovat. Kurzy nabízejí nezbytné informace o České republice, legislativě, pobytu, kultuře, kurzy českého jazyka, o zdravotní péči a sociálním zabezpečení a spoustu dalších. Vláda bojuje za prosazení povinnosti absolvovat adaptačně integrační kurz do jednoho roku od příjezdu do ČR. Například nezisková organizace Slovo 21 organizuje kurz pro cizince s názvem „*Vítejte v České republice*“.

Dále jsou k dispozici informační materiály jako například film s názvem „*Jak na to*“ a samozřejmě spoustu brožur, které jsou k dispozici na všech pobočkách Odboru azylové a migrační politiky. (Konsorciium nevládních organizací pracujících s migranty, online, 2019)

Multikulturalismus

Multikulturalismus je většinou chápán jako respekt a tolerance k odlišnému. Bohužel to tak v mnoha případech není vzhledem k utlačování cizinců a jiných odlišných lidí a kultur nejen v české společnosti. Základ pro ideál multikulturalismu je uznání odlišností a rozdílů skupin či celých kultur.

Multikulturní společnost

Multikulturní společnost je společnost, která je kulturně rozmanitá a žije zde ve vzájemné toleranci a respektu. Dochází v ní ke vzájemné interakci, komunikaci, která vede, k již zmíněnému ideálu multikulturismu (Jirásková, 2006).

Multikulturní výchova

Multikulturní výchova je pojem označující pedagogickou práci s kulturně odlišnými jedinci. Existují dva přístupy v multikulturní výchově:

- kulturně-standardní přístup
- transkulturní přístup

Jak již z názvu prvního přístupu vyplývá, je z těchto dvou přístupů používanější i kvůli tomu, že se tento přístup zaměřuje primárně na skupinovou příslušnost, zatímco druhý se více zaměřuje na jednotlivce. V pedagogickém působení je samozřejmě vhodný spíše transkulturní přístup, který se nezaměřuje jen na určitou kulturu, ale na detailní aspekty jednotlivců (META o.p.s., online).

Multikulturní výchova ve škole je jedním z průřezových témat Rámcového vzdělávacího programu, které v kulturně odlišné, rostoucí společnosti je velice důležité. Cílem je žákům popsat a vysvětlit rozdíly etnických kultur a rozmanitostí, kulturními tradicemi a hodnotami, díky čemuž žáci lépe pochopí danou problematiku. Multikulturní výchova by měla rozvíjet smysl pro solidaritu a spravedlnost a véde k chápání a respektování odlišných kultur. (Konsorciium nevládních organizací pracujících s migranty, online, 2019)

K tématu integrace cizinců multikulturní výchova neodmyslitelně patří, protože i některé neziskové organizace, nejen školy, poskytují služby a osvětu, aby odbouraly předsudky majoritní společnosti o menšinových kulturách v České republice. Je důležité, aby každý člověk byl součástí multikulturní výchovy, nebyl xenofobní s seznámil se s rozdíly etnických kultur, aby lépe pochopil problematiku cizinců a jejich integraci. Je třeba lidem sdělovat, že integrace cizinců musí probíhat z obou směrů, tzn. směřovat od cizince k majoritní společnosti a od majoritní společnosti k cizincům. Je třeba, aby došlo k vzájemnému souladu.

Interkulturní výchova

Rozdíl mezi multikulturní výchovou a interkulturní výchovou je značný. Multikulturní výchova vychází z faktů a zaměřuje se na vysvětlení rozdílů odlišných kultur, kdežto interkulturní výchova vychází z prožitku a dialogu. To znamená, že se neziskové organizace většinou snaží prostřednictvím multikulturní výchovy provádět osvětu v majoritní společnosti a prostřednictvím interkulturní výchovy změnit názory jednotlivců na cizince. Interkulturní vzdělávání v neziskových organizacích se realizuje zejména prostřednictvím interkulturních setkání, kde právě prožitkem a dialogem se cizinec lépe integruje a například česká rodina získává jiné pohledy na odlišné kultury. Jedná se o porozumění sebe sama a svých odlišností, ale také druhých a jejich odlišností. Multikulturní a interkulturní výchova vzájemně tvoří celek a často je tento celek nazýván jako „interkulturní multikulturalita“. (Kotátková Soňa, str. 121–127, 2009)

2.1.3 Centra na podporu integrace

Centra na podporu integrace byla vytvořena za cílem vyplnění mezery imigrační politiky v České republice. Největším problémem je, že centra pro cizince chybí na malých městech či vesnicích, a proto byla vytvořena tato centra, aby mohla imigrační politika fungovat na kvantitativní i kvalitativní úrovni. Jelikož jsou centra zřizovány Správou uprchlických zařízení pod záštitou Ministerstva vnitra ČR patří spíše pod státní správu, ale velmi úzce spolupracují i s nestátními neziskovými organizacemi. Centra se zaměřují hlavně na cizince třetích zemí s dlouhodobým nebo trvalým pobytem a cílem je, jak již z názvu lze vypovědět, vytvoření možnosti dlouhodobé a strukturované podpory integrace cizinců. Tato centra navazují na Koncepti integrace cizinců. (Spolu a lépe: Centra na podporu integrace cizinců, online 2013)

Shrnutí

V kapitole 2 bylo vysvětleno, jakými cizinci se diplomová práce zabývá a jak funguje integrace menšin v české společnosti. Nejen, že se snaží státní správa vést dobrou migrační a integrační politiku, která je mimochodem jedna z nejlepších v EU, ale velmi k efektivitě napomáhají nestátní neziskové organizace, které vyplňují mezeru tam, kam státní správa nedosáhne. Nestátní neziskové organizace jsou sice závislé na jiných finančních prostředcích, ale neohrožují tímto kvalitou poskytovaných služeb. Výhodou neziskových organizací je fakt, že poskytují služby komplexněji a jsou zaměřeny více na

individualitu cizince. Státní správa nechápe cizince jako jednotlivce, ale realizuje migrační politiku v širším měřítku, která se spíše orientuje na skupiny cizinců než na jednotlivce.

Na integraci cizinců do majoritní společnosti se klade čím dál větší důraz, a to ve všech státech. Z důvodu narůstající migrační krize považují státy za důležité, aby, když už krize nastala, nevyháněli cizince zpátky, ale co nejlépe se snažili cizince integrovat do majoritní skupiny. Například v České republice je velmi povzbudivé, že se povinná školní docházka vztahuje na všechny občany České republiky a cizince s delším pobytem než 90 dní. Vlastně by se dalo říct, že cizinci mají stejné podmínky ve vzdělávání jako občané České republiky, jak bude podrobně popsáno v další kapitole. Tyto stejné podmínky práva na vzdělání jsou velmi důležité k integraci cizinců ve společnosti.

3 Česká právní úprava volnočasových aktivit a pobytu cizinců v ČR

3.1 Právo na vzdělávání pro cizince

Volnočasové aktivity pro cizince nejsou zcela upraveny v žádném zákoně. Pouze se školský zákon zmiňuje o individuálním plánu pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a v §20 je přímo věnován „vzdělávání cizinců a osob pobývajících dlouhodobě v zahraničí“. Blíže se vzděláváním žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáky s odlišným mateřským jazykem zabývá Vyhláška č. 27/2016 Sb. (MŠMT, online 2020)

3.1.1 Školský zákon

V zákoně č. 561/2004 Sb., zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) se § 18 věnuje individuálnímu plánu pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, na který mají nárok nezletilé děti. Ve středním a vyšším odborném vzdělávání může být individuální plán povolen i z jiných závažných důvodů než v základním vzdělávání. Schválení individuálního plánu na základní škole je jen pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami nebo s mimořádným nadáním.

V § 20 zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon, se uvádí, že každý cizinec má právo na:

- předškolní a základní vzdělávání,
- školní stravování,
- zájmové vzdělávání ve školském zařízení,
- střední a vyšší odborné vzdělávání.

Dále má cizinec právo, pokud jeho rodič v České republice studuje, pracuje nebo má jiné dlouhodobé povolení k pobytu, na bezplatnou přípravu na základní vzdělávání zahrnující výuku českého jazyka a podle možností má cizinec právo na podporu výuky mateřského jazyka. (Zákony pro lidi, online, 2020)

3.1.2 Vyhláška č. 27/2016 Sb.

Na žáky s odlišným mateřským jazykem se vztahuje vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, v platném znění, konkrétně příloha č. 1 a tři první stupně podpůrných opatření viz Přílohy. (Zákony pro lidi, online, 2020)

Otázkou vzdělávání, jak zájmového, tak i školního, zabývá vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, v platném znění. Zejména se tomuto tématu věnuje Příloha 1 této vyhlášky, která vymezuje různé stupně podpůrného vzdělávání. Pro cizince jsou určeny první tři stupně podpůrného vzdělávání, přičemž se první podpůrný stupeň o kulturních odlišnostech nezmiňuje. Je ale určena také pro cizince, kteří mají lehký problém ve vzdělávání, jsou pomalejší než ostatní žáci, mají drobné obtíže ve psaní nebo čtení atd. První stupeň není nikterak závažný a je potřeba jen podpůrná péče školy. Ve druhém a třetím stupni už se příloha o podpůrném vzdělávání zmiňuje o žácích s kulturními odlišnostmi a tím jsou právě míněni cizinci žijící v České republice. Každý cizinec v ČR má obdobná práva jako lidé žijící již v majoritní společnosti, důležité je pobývat na našem území legálně. Třetí stupeň již vyžaduje velmi speciální péči, která je založena na změně školních postupů, formy vzdělávání a metodiky a působí zde také asistent pedagoga, který může mít na starosti maximálně čtyři žáky. Ve všech stupních podpůrného opatření je velmi důležitá komunikace se zákonnými zástupci, která je nezbytná k práci se žákem cizincem. Otázkou ale je, jak velký problém vyjadřuje jazyková bariéra rodičů, která je vnímána jako velký problém v komunikaci se všemi institucemi, nejen školními, ale i s orgány veřejné správy, protože povinnost každého cizince je používat úřední jazyk v zemi, ve které se rozhodli žít.

3.2 Pobyt cizinců v České republice

3.2.1 Zákon o pobytu cizinců

Podle zákona č. 326/1999 Sb., zákon o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů je každý cizinec povinen mít platné povolení k pobytu nebo vízum, je povinen zdůvodnit účel svého pobytu a prokázat finanční prostředky, které budou stačit na dobu pobytu v České republice a na cestu zpět do své země. Pokud cizinec přijede do České republiky za účelem žádosti o pobyt, musí navštívit Odbor azylové a migrační politiky. (Zákony pro lidi, online, 2020)

Krátkodobý pobyt (vízová povinnost / bezvízový styk)

Krátkodobým pobytem se rozumí pobyt max. na 90 dní. Rozlišujeme:

- cizince třetích zemí, kteří musejí disponovat vízem
- cizince třetích zemí, kteří jsou osvobozeni od vízové povinnosti.

Cizinec s krátkodobým pobytem na území České republiky nemá povolení k zaměstnání.

Vízum k pobytu nad 90 dnů (dlouhodobé)

O dlouhodobé vízum je cizinec povinen podat žádost na Zastupitelském úřadě České republiky a slouží k pobytu na území České republiky nad 90 dnů. Rozlišujeme různé typy účelu pobytu:

- studium
- mimořádné pracovní vízum
- podnikání
- rodinný
- sportovní
- kulturní

Dlouhodobý pobyt

O dlouhodobý pobyt může cizinec zažádat, pokud na území pobývá na dlouhodobé vízum nad 90 dnů, přetrvává účel pobytu mimo podmínek stanovených zákonem a hodlají-li pobývat na území déle než jeden rok. Účel může být:

- studium,

- vědecký výzkum,
- hledání zaměstnání, zaměstnání, podnikání,
- sloučení rodiny,
- investování,
- Zelená karta byla nahrazena Zaměstnaneckou kartou,
- Modrá karta – dlouhodobý pobyt za účelem zaměstnání na pozici, která vyžaduje vysokou kvalifikaci, dokončenou vysokou školou nebo vyšším odborným vzděláním.

Zaměstnanecká karta

V zákoně o pobytu cizinců nalezneme vysvětlení zaměstnanecké karty. Karta nahrazuje od roku 2014 povolení k pobytu „zelená karta“, povolení k dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnání a vízum nad 90 dní. Vydává se po dobu platnosti pracovní smlouvy, nejdéle však na 2 roky. Zaměstnanecká karta má duální charakter, nejen že opravňuje cizince pobývat legálně na území ČR, ale také ho opravňuje pracovat.

Trvalý pobyt

Existuje několik druhů trvalého pobytu. Vždy záleží na účelu pobytu, který může být:

- povolení k trvalému pobytu po 5 letech přechodného pobytu v ČR,
- právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta,
- povolení k trvalému pobytu pro krajanů,
- povolení k trvalému pobytu pro držitele modré karty EU,
- povolení k trvalému pobytu pro děti narozené na území,
- povolení k trvalému pobytu za účelem společného soužití (dítě cizince s povoleným trvalým pobyt). (MVČR, online, 2019)

Shrnutí

Pokud se jedná o volnočasové aktivity, nejsou legislativně upraveny zvláště v žádném zákoně v České republice. Jsou jen okrajově zmíněny, jako třeba, že na zájmové vzdělávání má právo každý cizinec. Ve školském zákoně se také uvádí, že cizinec má právo na předškolní, základní, střední a vyšší odborné vzdělávání.

Více se věnuje cizincům Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, v platném znění. Do skupiny žáků se speciálními vzdělávacími potřebami patří právě i cizinci. V příloze vyhlášky jsou

uvedeny podpůrné stupně pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Pro žáky s odlišným mateřským jazykem, tedy pro cizince platí první tři podpůrné stupně. První dva jsou pro cizince s lehčími formami, jako jsou například začátečníci v českém jazyce. Třetí stupeň patří pro speciální péči pro cizince s nulovou znalostí českého jazyka a dalšími speciálními vzdělávacími potřebami.

Práva a povinnosti všech cizinců, kteří se rozhodli žít nebo žijí v České republice, vymezuje zákon o pobytu cizinců. Nejen, že vymezuje práva a povinnosti, ale také úpravu pobytů na našem území. Je povinností, aby každý cizinec třetích zemí, který vstoupí na území ČR, měl platné vízum nebo povolení k pobytu (výjimkou jsou státy s bezvízovým stykem).

4 Neziskový sektor a volnočasové aktivity pro cizince

Neziskové organizace, které poskytují služby pro cizince, mají společný cíl a tím je integrace cizinců do české společnosti. Některé organizace se nezaměřují jen na cizince, ale také na Romy a české občany. Některé organizace také upřednostňují dvojitý pohled na integraci, který je efektivnější. Nesoustředí se jen na cizince, ale také na majoritní společnost, která hraje v integraci cizinců nezastupitelnou roli. Česká společnost musí nejen pochopit, že migrace je přirozený jev ve všech zemích světa, ale také, že se do integrace cizinců musí aktivně zapojovat. Neziskové organizace jsou často zaměřovány i na odbourávání předsudků, rasismu a xenofobie v majoritní společnosti.

Neziskové organizace, které jsou uvedeny níže, jsou všechny členy Konsorcia nevládních neziskových organizací a věnují se volnočasovým aktivitám pro cizince, kurzům českého jazyka, multikulturní výchově v majoritní společnosti. Jejich společným cílem je integrace cizinců do české společnosti.

4.1 Charita Česká republika

Charitu tvoří 309 místních a 10 arcidiecézních nebo diecézních Charit (Praha, Brno, České Budějovice, Hradec Králové, Litoměřice, Olomouc, Plzeň, ostravsko-opavská). Většina těchto Charit se věnuje integraci cizinců v České republice. Charita je rozdělena na 15 odborných kolegií (kolegium pro matky, s dětmi v tísní, kolegium poraden, kolegium pro dobrovolnictví, kolegium pro mimořádné události, ekonomické kolegium, kolegium sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi, kolegium sociálních pracovníků-metodiků, kolegium sociálních projektů, kolegium sociálních služeb pro muže a ženy bez domova, kolegium sociálních služeb pro seniory, zdravotnické kolegium, humanitární kolegium, **migrační kolegium**, kolegium komunikace a fundraisingu a kolegium Tříkrálové sbírky).

Když vezmeme v potaz pouze integraci cizinců, poskytuje Charita poradenství pro cizince v oblasti zdravotního pojištění, sociálního zabezpečení nebo pobytových otázek, zaměstnání, ubytování a pomoc s dalším vzděláváním. Charita nabízí asistenční služby

cizincům, dobrovolnictví, centrum duševního zdraví, nízkoprahové kurzy češtiny, workshopy, doučování a volnočasové aktivity, výlety a tábory. (Charita ČR, online, 2020)

4.2 Multikulturní centrum Praha

Multikulturní centrum taktéž usiluje o integraci cizinců v České republice, ale také pomáhá lidem pracujícím s cizinci získat více informací a předcházet tak rasismu a xenofobii.

Centrum:

- informuje nejširší veřejnost i odborníky o cizincích a jejich soužití,
- vytváří diskusi o migračních procesech, utváření etnické a kulturní identity, vztazích mezi majoritní společností a menšinou, vzdělávání a postoji k cizincům,
- podporuje interkulturní gramotnost jednotlivců a institucí v ČR,
- sleduje situaci sociokulturních skupin v ČR,
- realizuje projekty ovlivňující jednotlivce a instituce k vytváření vhodných podmínek pro fungující společnost

Centrum nemá v nabídce jen volnočasové aktivity pro cizince, ale také pro učitele, kteří s cizinci spolupracují, nabízí také komentované procházky po Praze, historii ČR, workshopy pro integraci a interkulturní díly. Nejedná se jen o volnočasové aktivity, ale také o informační služby, různé projekty a knihovny. (Multikulturní centrum Praha, online, 2016)

4.3 Sdružení pro integraci a migraci

Sdružení poskytuje právní, psychosociální a sociální poradenství pro cizince. Patří k těm neziskovým organizacím, které se snaží odbourávat předsudky a bojují proti rasismu a xenofobii různými semináři a projekty pro školy. Pod tímto názvem nefiguruje sdružení dlouho, v roce 2008 se sloučila Poradna pro uprchlíky s Centrem pro otázky migrace a přijala nový název.

Sdružení pro integraci a migraci nabízí projekty, které podporují pracovní právo migrantů a jsou zaměřeny hlavně na domácí práce a na bezpečnost. V rámci integrace sdružení pořádá multikulturní večery, aktivity na podporu integrace, k tématu genderu v migraci,

workshopy, vzdělávání pedagogů a spoustu dalších volnočasových aktivit. (Sdružení pro integraci a migraci, online, 2020)

4.4 InBáze, z.s.

Organizace InBáze byla založena v roce 2005 s myšlenkou pomáhající organizace pro cizince, kteří hledají domov v České republice, ale také pro Čechy, kteří se o životě cizinců chtějí dozvědět více. Zároveň se organizace snaží nabízet pracovní příležitosti pro cizince, a tak otevřeli „komunitní centrum InBáze“ v Praze, jehož součástí je i sociální podnik Ethnocatering. V roce 2011 začala organizace zaměstnávat sociokulturní mediátory, kteří působí při Odborech azylové a migrační politiky pro arabsky, mongolsky, vietnamsky, rusky, anglicky a francouzsky mluvící klienty.

InBáze samotná napomáhá se zaměstnáváním a integrací, protože zaměstnává 35 zaměstnanců a z toho je 15 cizinců (z Afghánistánu, Běloruska, Gruzie, Arménie, Mongolska, Ukrajiny, Uzbekistánu, Ruska, Vietnamu, Sýrie), dále se na chodu organizace podílí 25 dobrovolníků. (InBáze, online, 2020)

4.5 Meta, o.p.s.

Organizace Meta podporuje cizince v rovném přístupu ke vzdělávání a k pracovní integraci. Organizace nepodporuje jen cizince, ale taky pedagogy, kteří se se žáky a studenty s odlišným mateřským jazykem setkávají. Meta se také podílí na spoluorganizaci a vytváření vzdělávacího systému, který bude reagovat na vzdělávací potřeby všech žáků a rozvíjet potenciál. Dále organizuje různé akce pro veřejnost, aby napomáhala porozumění mezi cizinci a majoritní společností.

Služby Meta, o.p.s.:

- pomoc cizincům ke vzdělání či práci,
- organizovat jazykové kurzy,
- prostřednictvím dobrovolníků pomáhat cizincům s doučováním a přípravou na zkoušky,
- semináře pro pedagogické pracovníky,
- metodický portál www.inkluzivniskola.cz,
- ve spolupráci s učiteli vytvářet metodické a výukové materiály pro cizince,

- poskytovat informace o vzdělávání migrantů dalším organizacím a institucím,
  - prosazovat systémové změny, které přinesou zlepšení vzdělávacích podmínek pro žáky a studenty s odlišným mateřským jazykem,
  - nabídka workshopů pro žáky základních a středních škol,
  - organizace kulatých stolů a konferencí pro odbornou veřejnost.
- (Meta, o.p.s., online, 2020)

4.6 Centrum pro integraci cizinců

I Centrum pro integraci cizinců se zaměřuje na začleňování cizinců do společnosti. Těžiště společnosti je v Praze, Středočeském a Libereckém kraji, nicméně mají pobočky ve všech krajích. Zaměřují se na cizince dlouhodobě nebo trvale pobývajících na území České republiky.

Hlavní aktivity:

- poskytování sociálního poradenství cizincům dlouhodobě nebo trvale žijících v ČR a cizincům s doplňkovou/mezinárodní ochranou,
- poskytování pracovního poradenství,
- realizace nízkoprahových kurzů češtiny,
- vzdělávání lektorů češtiny a cizích jazyků, výuka cizích jazyků, doučování, vzdělávání pedagogických pracovníků,
- dobrovolnický program – organizace společenských a volnočasových aktivit, tematických večerů,
- semináře, informační materiály. (Centrum pro integraci cizinců, online, 2012)

4.7 Diakonie Českobratrské církve evangelické

Diakonie Českobratrské církve evangelické poskytuje sociální služby lidem, kteří jsou v nepříznivých životních situacích. Organizují humanitární pomoc v ČR při povodních a rozvojovou spolupráci v zahraničí. Jejich pomoc vychází z křesťanských hodnot, tudíž pomáhají každému, bez rozdílu. Své služby poskytují podle různých kritérií jako například místa, věku, cílové skupiny, situace apod. Diakonie se tedy nevěnuje jen cizincům, ale je zaměřena na všechny lidi, kteří potřebují pomoc. Zaměřuje se v oblasti cizinců hlavně na krizovou pomoc, práce s migranty, pomoc obětem násilí a

disponuje občanskými poradnami a odborným sociálním poradenstvím. V této práci je důležitá služba hlavně práce s migranty, která je zaměřena na integraci cizinců do společnosti, aby se v ČR cítili jako doma. Podle Diakonie je nejdůležitější, aby spolu lidé a cizince navzájem mluvili, poznávali se a sdíleli, co mají společné. V tomto ohledu je nejdůležitější projekt „DOMA“. (Diakonie, online, 2020)

4.8 La Strada

Tato nezisková organizace se věnuje boji s obchodováním s lidmi a pracovním vykořisťováním. Pomáhají českým občanům i cizincům. Organizace je jediná, která poskytuje služby v uvedeném směru. Poskytují a provozují sociální služby, vzdělávací, advokátní a lobby aktivity, prevenci ve formě kampaní a terénních aktivit, azylové bydlení, SOS infolinku.

La Strada pomáhá i lidem v odvětví psychoterapeutické péče, tlumočnictví, lékařských služeb, právního zastoupení a poradenství, zprostředkují kontakt s orgány činnými v trestních řízeních, poradí a podpoří při vstupu na regulární český pracovní trh, případně pomohou zprostředkovat návrat do původní země.

La Strada také nabízí různé volnočasové aktivity, projekty a služby ve spolupráci s jinými neziskovými organizacemi, Evropskou unií, Policií ČR, Ministerstvem vnitra apod. Vydávají různé publikace, zaměřují se i na vzdělávací e-learningové kurzy, vytvářejí pracovní listy a různá školení a semináře kvůli osvětě své činnosti.

Organizace spolupracuje s různými organizacemi, například s výtvarným ateliérem, kde se snaží pro klienty využít jejich volný čas, aby cizinci přišli na jiné myšlenky, protože většinou jsou to právě oni, kteří jsou často vykořisťováni ve své práci. La Strada se jim snaží pomoci, aby se naučili svůj volný čas trávit efektivně, už jen kvůli tomu, že na volnočasové aktivity jim nezbývalo moc času. (LaStrada, online,2015)

4.9 Slovo 21

Slovo 21 je organizace, která se specializuje na cizince třetích zemí a na zlepšení postavení Romů v České republice. Organizace se snaží přispět k lepší multikulturní společnosti, k lepšímu soužití kultur v ČR a v Evropě. Bojují proti rasismu a xenofobii a snaží se chránit lidská práva a zlepšovat mediální obraz menšin.

Hlavní vize organizace je napomáhání integrace cizinců a Romů do majoritní společnosti, boj proti rasismu a xenofobii, ochraňovat lidská práva, vytvářet multikulturní společnost. Organizace dále zajišťuje školení pracovníku Odboru azylové a migrační politiky, aby zlepšila komunikační dovednosti s ohledem na interkulturní rozdíly. Projekt se rozšířil o školení nejen pro zaměstnance výše jmenovaného odboru, ale pro další zaměstnance veřejné správy, samosprávy a institucí.

I Slovo 21 má několik projektů zaměřené na integraci cizinců a na volnočasové aktivity. Je to například projekt „Rodina Odvedle“ nebo „Vítejte v České republice“. První projekt je zaměřen na interkulturní setkání rodin cizinců a českých občanů. (Slovo 21, online, 2020)

4.10 Člověk v tísni

Organizace poskytuje humanitární pomoc v Česku i v zahraničí. Výhodou je, že pomoc je okamžitá. Pomáhají ochráncům lidských práv, nejchudší vrstvě lidí, cizincům a také jsou velmi aktivní v pomoci se vzděláním dětí.

Člověk v tísni poskytuje humanitární a rozvojovou činnost v oblastech, které zasáhla přírodní katastrofa nebo v oblastech, které jsou postiženy válečným konfliktem a nabízí dlouhodobé i krátkodobé kurzy vzdělávání pro pedagogy, metodologické poradenství v oblasti vzdělávání, vytváří metodické a výukové materiály, podporují a rozvíjí dialog mezi školou a rodinou. Jejich centrum pro lidská práva a demokracii pracuje zejména v zahraničí, věnují se podpoře lidí, kteří jsou šikanováni a jinak trestáni, či utlačováni v zemích, kde vládne tvrdá diktatura i v zemích, kde se postupně systém mění v demokracii, jejich 3 základní pilíře pomoci jsou advokátní aktivity na podporu lidských práv, přímá pomoc politicky perzekuovaným a zvyšování kapacit a podpora aktivit občanské společnosti v zemích s represivními režimy. Dále provozují informační a mediální program migrace, která se věnuje migraci a životu cizinců žijících v Česku, spolupracují s novináři, provádí analýzy v oblasti migrace a integrace cizinců, pořádají veřejné akce, prosazují systémové změny, podporují migranty v tvorbě mediálního obsahu. V ČR pomáhají lidem v tíživých životních situacích, nabízí dluhové poradenství, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, předškolní kluby, nízkoprahové kluby, terénní sociální práce, pomoci obětem trestných činů, doučování, odborné sociální poradenství,

kariérní poradenství a resocializační služby a vytvořili vzdělávací program Jeden svět na školách, který pomáhá studentům orientovat se v současném světě.

Člověk v tísní spravuje blog „Migrace v souvislostech“, kam mohou přispět svým názorem, komentáři a vyjádřením cizinci žijící v České republice. Nabízejí také stáže a spolupráci na projektech a akcích zaměřených na migraci. Organizace také nabízí doučování od dobrovolníků a realizuje aktivity na podporu komunikace a mediálního obrazu o cizincích. (Člověk v tísní, online, 2020)

4.11 Volnočasové aktivity pro cizince

S jistotou se dá říct, že všechny organizace zaměřené na integraci cizinců v České republice se nějakým způsobem zaměřují na volnočasové aktivity. Některé organizace se zaměřují nejen na cizince, ale také na volnočasové aktivity pro jedince, kteří s cizinci přijdou do kontaktu nebo je dokonce jako pedagogové učí. Stále je ale tato tematika volnočasových aktivit zaměřená na problematiku cizinců. Podle analýzy výše uvedených organizací bylo zjištěno, že nabídka volnočasových aktivit je opravdu pestrá, ale samozřejmě záleží, jak volný čas chápeme. Z definice volného času je zřejmé, že volný čas je založen na aktu dobrovolnosti a nějakého užitku.

Volný čas chápeme jako radost, kterou nám využívání volného času přináší. Z tohoto hlediska můžeme volnočasové aktivity v organizacích omezit jen na radostný užitek, který z těchto aktivit máme. Jsou to různé projekty pro integraci cizinců v České republice, setkávání u kulatých stolů, setkávání cizinců a majoritní společnosti, různé společenské akce nebo zájmové aktivity.

Z druhého hlediska můžeme chápat volnočasové aktivity v neziskových organizacích jako veškeré aktivity nabízené těmito organizacemi. Jejich všechny služby a projekty jsou založené na dobrovolnosti. Dokonce ani kurzy českého jazyka nejsou povinné a můžeme je chápat jako volný čas, ve kterém se cizinci chtějí vzdělávat a přispět vlastním úsilím ke své vlastní integraci. Když zvážíme možnosti volného času (integrace, kompenzace, odpočinek, rekreace, participace, zábava, rozvoj osobnosti, akulturace, komunikace, výchova a další vzdělávání), můžeme určitě zahrnout všechny nabízené služby pro cizince do oblasti volnočasových aktivit. Z tohoto hlediska můžeme tedy zařadit do volného času i sociální poradenství, právní poradenství, doučování, knihovnu, sociální i pracovní služby atd. Zda jednotliví pracovníci v organizacích chápou volnočasové

aktivity z prvního nebo druhého hlediska, nám více napoví polostrukturované rozhovory v praktické části.

Na výběr máme několik organizací, které jsou zmíněny výše. Ať už jsou to organizace zaměřené pouze na cílovou skupinu cizinců nebo například Člověk v tísni, který se zaměřuje na více cílových skupin, věnují migraci a osvětě značnou část svých aktivit. Pozoruhodné na těchto organizacích je, že se nejen snaží integrovat cizince do české společnosti, ale také se snaží vzdělávat všechny účastníky integrace jako jsou pedagogové, asistenti, dobrovolníci nebo i čeští občané, kteří se chtějí o cizincích dozvědět jen něco více. V tomto ohledu mají organizace většinou v gesci interkulturní setkání cizinců a českých občanů.

Nezbytné je také uvést kurzy českého jazyka, které jsou velmi důležité pro integraci cizinců do majoritní společnosti. Ve většině organizací tyto kurzy jsou dostupné, jak zdarma nebo za poplatek. Kurzy jsou různých obtíží, od začátečníků až pro středně pokročilé, nebo kurzy pro získání trvalého pobytu a státního občanství. Jelikož existuje velké spojení mezi všemi neziskovými organizacemi poskytujícími služby pro cizince, je velmi jednoduché doporučit cizincům kurz, který bude určen přesně pro ně i s ohledem na finanční stránku. Bohužel ale jsou kurzy často obsazeny velmi brzy, a tak pro některé cizince je velmi těžké se na kurz dostat zdarma.

Vedle všech služeb a kurzů organizace nabízí různé projekty, které jsou většinou z podpory Evropské unie, MVČR nebo jiných státních orgánů. Projekty jsou zaměřeny na integraci cizinců do české společnosti a většinou se jedná o vzdělávací nebo volnočasové aktivity pro cizince. Samozřejmě ale v rámci integrace, je většina organizací pro interkulturní aktivity, aby měli cizinci možnost se setkat s českými občany a navzájem se lépe poznat. Komunikací se také cizinec lépe učí česky a českým zvykům.

Praktická část

Praktická část je zaměřena na shromáždění dat formou 10 polostrukturovaných rozhovorů s pracovníky z různých neziskových organizací zaměřených na služby pro cizince. Autorka se zaměřila zejména na organizace, které nabízejí volnočasové aktivity pro cizince třetích zemí. Polostrukturované rozhovory byly vedeny v organizacích La Strada, Člověk v tísni, Diakonie Českobratrské církve evangelické, Sdružení pro integraci a migraci, Centrum pro integraci cizinců, InBáze, META, Charita ČR, Slovo 21 a Multikulturní centrum. Všechny organizace jsou členy Konsorcia nevládních neziskových organizací a zabývají se integrací cizinců do české společnosti.

Charakteristika metodiky kvalitativního šetření

Otázky pro polostrukturované rozhovorech byly připraveny podle Švaříčka, Šedové a kol. (2007). Nejprve byly definovány okruhy, ke každému okruhu byly vytvořeny otázky, které se musí objevit pro získání detailních informací pro cíl diplomové práce. Nejdříve byly pokládány úvodní otázky, které se týkaly charakteristiky organizace, navazovaly hlavní otázky, které byly pro diplomovou práci stěžejní a týkaly se hlavně cílové skupiny, nabízených služeb v organizacích a volnočasových aktivit. Na konci byly pokládány závěrečné otázky, které se týkaly budoucnosti organizace, úskalí a přínosu organizací. Rozhovory byly zpracovány formou kódování otevřeného, axiálního a selektivního. Podrobně je kódování popsáno v závěrečné části.

5 Rozhovory v nestátních neziskových organizacích

Rozhovory proběhly ve výše uvedených organizacích. Všechny organizace poskytují služby pro cizince, ať už právní a sociální poradenství, volnočasové aktivity, kurzy českého jazyka nebo interkulturní setkání. Organizace mají opravdu pestrou nabídku služeb a projektů, ale důležitost volného času u některých organizací trochu pokulhává. Většina rozhovorů se odehrávala v Praze, přímo v sídle společnosti a probíhaly na začátku roku 2020 v měsících leden a únor. Většina dotázaných pracovníků pracovala přímo s cizinci, jak dobrovolníci, tak přímí zaměstnanci neziskových organizací. Většinou měli pracovníci na starosti projekt nebo volnočasové aktivity pro cizince. V polostrukturovaných rozhovorech byly řešeny projekty a služby hlavně za rok 2018 a 2019, aby mohly organizace lépe zhodnotit přínosnost uplynulého roku.

5.1 InBáze, z.s.

Organizace a pracovníci

Čím se Vaše organizace zabývá?

Naše organizace se zabývá integrací cizinců v České republice, respektive do České republiky. Nabízíme několik služeb a volnočasových aktivit, aby se tu cizinci cítili lépe. Taky samozřejmě chceme, aby česká společnost změnila názor na migraci a na celou společnost cizinců. Jsme zastánci jako organizace toho, že integrace musí probíhat z obou stran.

Jaká je organizační struktura? Kolik máte poboček po ČR?

My máme sídlo v Praze. Jsme pouze v Praze. Akorát spolupracujeme s různými dalšími organizacemi, například s Integračním centrem, takže tam se naše služby nebo projekty některé také odehrávají. Dále jsme zapojeni v Konsorciu nevládních neziskových organizací, takže můžeme toho všichni hodně nabídnout i když působíme jen v Praze, jsou organizace, které působí i mimo Prahu, což je dobře.

Jaká je náplň Vaší pracovní činnosti v organizaci?

Já pracuji jako taková koordinátorka aktivit, které u nás v InBázi máme. Taky zpracovávám administrativu.

Cílová skupina

Jaké věkové skupiny a národnosti cizinců nejčastěji využívají Vaše služby? Navštěvují Vaši organizaci spíše ženy či muži?

Když to vezmu nějak statisticky, tak nás určitě navštěvují více ženy než muži, ale chodí k nám i celé rodiny s dětmi, máme na to i nějaké projekty. O národnostech si žádnou statistiku neděláme, ale jako chodí k nám nejvíce Vietnamci, Rusové nebo Ukrajinci, určitě jsou to hlavně třetí země, protože EU tady mají lepší postavení než ti cizinci ze třetích zemí, když tady nemají žádného rodinného příslušníka. Většinou jsou to cizinci mladší anebo ve středním věku, ale máme nějaké aktivity i pro seniory, na ty je důležité myslet také.

Jaké podmínky pro přijetí do Vaší organizace je třeba splnit? Musí mít cizinci například základní znalosti českého jazyka?

Znalost češtiny určitě ne, máme spoustu pracovníků, kteří umí jiný jazyk jako například španělštinu, mongolštinu, angličtinu, ruštinu, italštinu, francouzštinu nebo vietnamštinu, takže k nám může cizinec přijít téměř hned po příchodu do České republiky. Naše projekty a služby jsou určeny všem cizincům bez rozdílu. Pak ale máme některé služby, aktivity nebo projekty jen pro seniory, nebo pro mladší děti a pro starší děti nebo pro rodiny s dětmi a pracovní poradenství a tak. Nabízíme třeba i terapeuty, kteří umí cizí jazyk, takže ani tam nemusí umět česky. Je to pro všechny takhle jednodušší, a navíc, když potřebují klienti řešit něco hned, tak nebudeme přeci čekat, až se naučí česky.

Jak vnímají Vaši klienti volný čas? Využívají ho spíše ke vzdělávání, odpočinku nebo k navazování sociálních kontaktů a tím pádem k začleňování do společnosti? Vnímají cizinci způsoby trávení volného času jako důležité?

My nabízíme opravdu hodně aktivit, takže doufáme, že to klienti berou jako prospěšné, jak tráví volný čas. Pomáháme rodinám s dětmi, aby své děti přihlásili do nějakých mimoškolních zařízení do kroužků jako je například Dům dětí a mládeže. Pro integraci cizinců je důležité, aby klienti trávili volný čas dobře, a hlavně i jejich děti, tam se nejlépe naučí česky, mezi dětmi, jak ve škole, tak v těchto centrech pro děti. My se snažíme jim nabízet opravdu širokou nabídku volnočasových aktivit, takže doufáme, že to vnímají jako užitečné, máme velmi pozitivní ohlasy. Nabízíme i vzdělávací programy a výuku českého jazyka, nějaké vzdělávání pro seniory, a hlavně různé komunitní a interkulturní aktivity, abychom zapojili i českou společnost. Máme kurzy vaření, Ethnocatering,

pletení, různé akce venku pro veřejnost, chodíme se seniory na procházky, pro děti organizujeme letní tábory příměstské.

Poskytujete kurzy českého jazyka? Jak velký zájem je o tyto kurzy? Jsou kurzy povinné? Jakou důležitost přiřkládají cizinci kurzům českého jazyka? Jak tuto problematiku vnímáte Vy?

Ano výuku českého jazyka máme, chci být opatrná a nechci toto úplně nazvat kurzem, ale vyučujeme český jazyk, ale hlavně se děti a dospělí učí česky během aktivit, které nabízíme. Třeba pro děti máme volnočasový klub nízkoprahový, kam můžou chodit, a navíc se právě naučit lépe češtinu, máme ještě druhý klub, ale tam už chodí děti, kteří česky umí docela dobře. A hlavně je třeba zmínit, že nebýt dobrovolníků, které máme v naší organizaci, tak by to nebylo. Nabízíme doučování českého jazyka, protože to většinou i školy vyžadují v docela krátkém čase, aby se dítě zlepšilo, takže dobrovolníci chodí k dětem domů a učí je český jazyk. Zájem je velký hlavně u dětí, kteří se chtějí vyrovnat svým vrstevníkům, pak také k nám chodí dospělý, protože chtějí umět česky taky jako jejich děti, protože děti se většinou naučí dříve a lépe, jak už ve škole, tak u nás nebo během těch volnočasových aktivit.

Služby pro cizince

Jaké služby pro cizince poskytujete? Jaké projekty aktuálně nabízíte?

Teda je jich fakt spousta. Poskytujeme sociálně právní poradenství, odborné sociální poradenství a sociální aktivizační služby pro rodiny s dětmi a různé terapie. Mezi projekty máme například projekt „Nový začátek“, který je určen pro ženy migrantky kvůli zlepšení postavení na trhu práce a také třeba Interkulturní inkluze, ale ten není určen pro cizince, ale spíše pro ty, kteří cizince učí nebo s nimi nějak pracují. Nabízíme taky potravinovou banku, která je ale v této době pozastavena, kvůli tomu koronovirusu. Máme hodně omezené služby teď, snad se to nikoho moc nedotkne, ale fungujeme také po telefonu a některé organizace mají SOS linky. Dále máme vzdělávací i volnočasové aktivity pro pedagogy, cizince a různé přednášky pro studenty středních škol, abychom je seznámili s odlišnou kulturou, protože teď se mohou potkávat s hodně cizince na středních školách. Tyhle programy nazýváme jako multikulturní programy, mají to součástí multikulturní výchovy na školách. Třeba máme také kurzy vaření a různé doučování a akcí pro děti. Jsme velice všestranní.

Zahrnují tyto služby/projekty i volnočasové aktivity pro cizince nebo všechny poskytované služby/projekty vnímáte jako součást volného času?

Ano, máme jich opravdu spoustu, nabízíme opravdu nespočet volnočasových aktivit od pravidelného cvičení po jednorázové akce například v areně laser game, na horolezecké stěně a podobně. Pravidelně také připravujeme letní příměstské tábory pro cizince. Máme Interkulturní klub a Výtvarný ateliér. V klubu vymýšlíme různé hry venku, návštěvy různých kulturních akcí a památek, vysvětlujeme si naše a jejich tradice. Realizujeme i mentoring pro starší děti a komunitní aktivity, kterých se účastní rodiny s dětmi, senioři a klub s arteterapeutickým zaměřením, ve zkratce pro cizince, kteří chtějí zlepšovat hlavně svůj český jazyk a získávat nové sociální kontakty. Takže tím, že poskytujeme jak nějaké služby, abychom pomohli cizincům s byrokracií a zákony v České republice, ale právě nabízíme i volnočasové aktivity pro všechny věkové kategorie, takže to určitě vnímám zvlášť.

Napadá Vás, jakým směrem by se poskytované služby měly odvíjet, pokud budete chtít tyto služby zefektivnit?

My to bereme tady hodně zodpovědně a komplexně, troufnu si říct, že jsme jedna z organizací, která nabízí tolik aktivit pro všechny věkové kategorie. Hodně organizací je zaměřených vždy na nějaké téma, nebo cílovou skupinu, ale my se zaměřujeme sice také jen na cizince, ale vážně vnímáme integraci jako komplexní proces, takže chceme nabízet všechno, co by se cizincům mohlo hodit a líbit. Dalo by se říct, že naším cílem je mít ty aktivity pod jednou střechou. Určitě obecně bychom chtěli, aby ostatní organizace nabízeli více zábavy a více sociálních kontaktů než doposud. A hlavně většina cizinců zde hledá práci a nemají peníze, takže nějaká nabídka aktivit by měla být určitě zdarma. I ty kurzy českého jazyka, aby si je mohli dovolit vážně všichni, pak tady ale také visí ve vzduchu otázka kapacit kurzů.

Budoucnost

Jaké si kladete cíle ve volnočasových aktivitách pro cizince? (například: efektivní trávení volného času, socializace, rozvoj jazykových dovedností, seznámení se zvyky, kulturou, běžným životem v ČR)

Jo já už jsem to zmínila v otázce před tím, měla by se zvýšit nabídka služeb, tedy spíše volnočasových aktivit pro cizince, my je sice nabízíme v dostatečné míře si myslím, ale ostatní organizace mají spíše služby, je fale fakt, že spolu všichni spolupracujeme, řekla

bych, že se navzájem doplňujeme. Tak pro nás je velmi důležité všechny složky cílů, které uvádíte ve své otázce, kdybych si měla vybrat, tak nejdůležitější je určitě znalost českého jazyka, pak si ten cizinec může vyřešit takřka všechno sám. Ale jinak je důležité rozvíjet u cizince všechny stránky.

Jaká úskalí vnímáte v souvislosti s integrací cizinců v neziskových organizacích?

Nevnímám žádná úskalí. Myslím, že fungujeme kvalitně a díky propojení s ostatními organizacemi se docela doplňujeme.

Jak vnímáte aktuální migraci cizinců do budoucna? Vnímáte ji spíše jako problém nebo přirozenou součást společnosti? Musí se na čtenější migraci neziskový sektor a státní správa připravit? Popřípadě jak?

U nás v organizaci je uvedeno jedno z hesel, že je třeba vnímat migraci jako přirozenou, takže pro nás je odpověď jasná. Musíme jí vnímat jako přirozenou, abychom se s ní nesnažili bojovat, ale spíše se nám povedlo ty cizince integrovat nenásilně. Čím víc budeme říkat, jaký je to problém, tím větší to problém bude. Musíme jít na to z té první strany. Nijak se nepřipravujeme, státní správa asi musí, i vyčleňovat více peněz, pokud nás bude navštěvovat více cizinců, ale jinak žádný problém v tomto ohledu nevidím.

5.2 Diakonie Českobratrské církve evangelické

Organizace a pracovníci

Čím se Vaše organizace zabývá?

Zabýváme se zdravotními, vzdělávacími a sociálními službami v ČR. Navíc se angažujeme v humanitární pomoci, rozvojové spolupráci v několika zemích celého světa a v neposlední řadě pomáháme cizincům v ČR.

Jaká je organizační struktura? Kolik máte poboček po ČR?

U poboček si nejsem jistá úplně přesným číslem, ale je jich více než 150. Organizační struktura je asi taková, že na úrovni celé organizace působí správní rada Diakonie ČR, ředitel a dozorčí rada. Ta samá struktura funguje i na úrovni střediska. Na úrovni školských právnických osob to funguje trochu jinak, struktura je malinko jiná. V ní je ředitel školské právnické osoby, rada školské právnické osoby a školská rada.

Jaká je náplň Vaší pracovní činnosti v organizaci?

Pomáhám v projektu Doma. Spolu s ostatními organizuji a navštěvuji akce, které mají spojit majoritní společnost s cizinci.

Cílová skupina

Jaké věkové skupiny a národnosti cizinců nejčastěji využívají Vaše služby?

Navštěvují Vaši organizaci spíše ženy či muži?

Řekla bych, že věkovou skupinu nelze přesně určit, co se týká národnosti, momentálně jsou to nejspíš migranti z muslimských zemí devastovaných válkou. Většinou jsou to celé rodiny s dětmi.

Jaké podmínky pro přijetí do Vaší organizace je třeba splnit? Musí mít cizinci například základní znalosti českého jazyka?

Umět jazyk není nutné. Hlavní podmínkou je, aby měl migrant udělen oficiální azyl. Výjimkou je pomoc v detenčních táborech pro uprchlíky.

Jak vnímají Vaši klienti volný čas? Využívají ho spíše ke vzdělávání, odpočinku nebo k navazování sociálních kontaktů a tím pádem k začleňování do společnosti?

Vnímají cizinci způsoby trávení volného času jako důležité?

Myslím, že naši klienti tráví volný čas velmi aktivně. S naší pomocí se seznamují, navazují nové kontakty, nalézají přátele. Tím se vlastně učí českému jazyku a ke zdokonalování využívají kurzů českého jazyka.

Poskytujete kurzy českého jazyka? Jak velký zájem je o tyto kurzy? Jsou kurzy povinné? Jakou důležitost přikládají cizinci kurzům českého jazyka? Jak tuto problematiku vnímáte Vy?

Kurzy českého jazyka za poplatek nabízíme v našem e-learningu. Zájem je překvapivě velký, díky našim pracovníkům cizinci pochopili, že znalost jazyka je velmi důležitá, pokud zde chtějí žít a začlenit se. Povinné samozřejmě nejsou. Pokud cizinci někdo dostatečně a trpělivě nevysvětlí, jaký přínos má pro něj znalost jazyka, pak cizinec nemá zájem a nikdy nebude schopný se začlenit jako ten, který má snahu se jazyk naučit.

Služby pro cizince

Jaké služby pro cizince poskytujete? Jaké projekty aktuálně nabízíte?

Máme azylový dům, určen lidem, se kterými se obchodovalo, byli vykořisťováni nebo jinak ohroženi trestnou činností, zde máme tedy věkové omezení, můžeme Vás přijmout,

pokud Vám je 18-64 let. Poskytujeme krizovou pomoc pro stejně postižené osoby jako u azylových domů. Vedeme program práce s migranty a provozujeme kavárnu Kafe v Obýváčku, kde organizujeme každý týden setkání cizinců s Čechy, cílem těchto setkání je vzájemné poznávání. Všechny tyto projekty jsou aktuální. Z mého pohledu mají cizinci největší zájem právě o projekt Doma na Ústecku, což je práce s migranty. Tento projekt je pokračováním našeho velmi úspěšného projektu Doma v ČR, ten probíhal v šesti krajích po celé ČR. Cílem projektu je pomoci cizincům zapojovat se postupně do života u nás a v místní komunitě. Poskytujeme odbornou podporu a snažíme se vytvářet prostor pro přirozené sociální kontakty mezi Čechy a cizinci v místě, kde žijí. Tím se pak předchází vzniku ghett a sociálnímu vyloučení. Češi pak získávají osobní zkušenosti a klesá pak xenofobní nálada.

Zahrnují tyto služby/projekty i volnočasové aktivity pro cizince nebo všechny poskytované služby/projekty vnímáte jako součást volného času?

Ano, zahrnují volnočasové aktivity. Třeba v azylových domech, jsou nějaké podmínky, které musíte plnit a tím je aktivní a efektivní trávené volného času, pokud jde o další projekty, dá se říct, že pokud je klienti využívají, tráví tím svůj volný čas, nikdo je do ničeho nenutí a je to pouze na nich a jejich svědomí. Pokud se aktivně zapojují, mají větší šanci začlenit se bez problému mezi majoritní společnost

Napadá Vás, jakým směrem by se poskytované služby měly odvíjet, pokud budete chtít tyto služby zefektivnit?

Efektivita by byla lepší, pokud by se zlepšilo financování. Všechny naše služby jsou registrované, splňují standardy a osvědčené jsou řady let. Kraje k financování nemůže donutit ani vláda ani nikdo jiný, jako neziskovka máme v EU velmi malé šance dostat investiční peníze. Všechno naše financování tedy závisí hlavně na sponzorech. Je to velmi smutné, ale finance hrají hlavní roli v námi poskytovaných službách. Kvůli tomu nyní není možné naše služby rozvíjet o další nové. Směr máme dobrý, bohužel malinko limitovaný.

Budoucnost

Jaké si kladete cíle ve volnočasových aktivitách pro cizince? (například: efektivní trávení volného času, socializace, rozvoj jazykových dovedností, seznámení se zvyky, kulturou, běžným životem v ČR)?

Naším cílem je, aby se opravdu co nejvíce migrantů začlenilo do společnosti. Proto v rámci projektu doma organizujeme různé akce, kterých se zúčastňují jak Češi, tak cizinci a vzájemně se poznávají. Tyto aktivity neustále obnovujeme a snažíme se oslovit co nejvíce lidí. Všechno jsou to volnočasové akce, takže je opět na jedinci, zda se chce zapojit. Cizincům, ale tyto akce doporučujeme, a řekla bych, že sklízíme úspěch.

Jaká úskalí vnímáte v souvislosti s integrací cizinců v neziskových organizacích?

Řekla bych, že je to strach. Strach majoritní společnosti z neznámého a odlišného. Společnost si vytvoří špatný obrázek z paniky, kterou vyvolávají media a pak už jen papouškují to, co slyšeli. Pak je velmi těžké ukázat jim, že to, co slyšeli bylo vytržené z kontextu nebo naprostý nesmysl. Projekt Doma je tedy velmi důležitý i pro naši společnost. Pomáhá šířit pravdu, místo mnohdy až nechutných výmyslů bulvárních plátek.

Jak vnímáte aktuální migraci cizinců do budoucna? Vnímáte ji spíše jako problém nebo přirozenou součást společnosti? Musí se na čtenější migraci neziskový sektor a státní správa připravit? Popřípadě jak?

Migrant je člověk, jako každý jiný. Než dorazí do bezpečí, musí riskovat život. Je tedy nad slunce jasné, že je to nutné. Nevnímám to tedy jako problém, ale jako něco, co je naprosto v pořádku a naší povinností je takovým lidem poskytnout pomoc. Dle mého názoru je neziskový sektor připraven tak, jak je možné, mohlo by to být lepší, ale chybí finance, a to už bych se opakovala. Státní správa podle mě připravená absolutně není, čeká, že to nějak dopadne. Pokud by státní správa lépe komunikovala s neziskovkami a nedělala, že je nevidí, určitě by se spolu mohli připravit mnohem lépe.

5.3 Sdružení pro integraci a migraci

Organizace a pracovníci

Čím se Vaše organizace zabývá?

My poskytujeme služby pro cizince, třeba různá poradenství jako sociální, právní a psychosociální. Taky jako Sdružení pro integraci a migraci pracujeme s veřejností, abychom eliminovali předsudky široké veřejnosti, majoritní společnosti proti xenofobii a rasismu. Nabízíme různé projekty, od volnočasových aktivit po pracovní poradenství pro cizince žijící na území ČR. Máme i webové stránky, kde informujeme cizinky v domácnostech o problematice domácích prací.

Jaká je organizační struktura? Kolik máte poboček po ČR?

My jsme vlastně jen tady v Praze. Ale s naší osvětovou činností jezdíme často do jiných měst. Působíme i v médiích, tak si nemyslím, že je to nějak na škodu, že jsme jen v Praze. Prostě tu máme sídlo.

Jaká je náplň Vaší pracovní činnosti v organizaci?

Já jsem projektová koordinátorka, takže mám na starosti všechny projekty, jak současné, tak i ty budoucí. Já zajišťuji, aby projekty prošly schválením a byly na ně peníze a mohly se zrealizovat. Samozřejmě to nedělám sama, pak tady máme každého pracovníka na každý projekt. Je to jako jejich „miminko“. Od zrodu až do konce.

Cílová skupina

Jaké věkové skupiny a národnosti cizinců nejčastěji využívají Vaše služby?

Navštěvují Vaši organizaci spíše ženy či muži?

Věkové skupiny těžko říct, myslím, že hlavně studenti a ti, co tady hledají v práci. Tady jako v České republice. Co jsme vysledovali, je to i v naší výroční zprávě, že nejvíce cizinců jsou národnosti Ukrajina, Rusko, Kazachstán, Bělorusko, USA, Kyrgyzstán, Mongolsko, Indie, Moldávie, Filipíny, ale i spoustu dalších. Samozřejmě, že je známé, že ženy jsou takové zodpovědnější ve všem, takže k nám chodí výrazně častěji ženy než muži.

Jaké podmínky pro přijetí do Vaší organizace je třeba splnit? Musí mít cizinci například základní znalosti českého jazyka?

Já bych tomu úplně nechtěla říkat podmínky, není tedy potřeba něco splňovat, při vstupu do naší organizace. Teda samozřejmě být cizincem, ale jinak ne. Ale naše projekty se už pak vymezují, protože některé jsou pouze v českém jazyce, takže cizinci, kteří česky neumí, tam budou zbyteční. Taky máme projekty jen pro ženy migrantky a pro romské ženy, jinak si neuvědomuji, že bychom měli nějaké velké omezení.

Jak vnímají Vaši klienti volný čas? Využívají ho spíše ke vzdělávání, odpočinku nebo k navazování sociálních kontaktů a tím pádem k začleňování do společnosti? Vnímají cizinci způsoby trávení volného času jako důležité?

Myslím si, že naši klienti ho úplně tak nevnímají, co je pro ně důležité. Potřebují hlavně vědět, jaké tu máme podmínky, povinnosti, zákony a práva, aby tady mohli žít spokojeně. Někdo třeba ani neví, že si musí platit sociální a zdravotní, nebo když nemají zaměstnání, že musejí na Úřad práce, protože je to v každé zemi odlišné. Ale jako na druhou stranu je pro ně důležité, aby se nějakým způsobem začlenili do naší společnosti, jen to nejdřív dělají tak, že si zjistí o práci, pracovních povinnostech a různých dalších povinnostech, které tu máme, protože to poslední, o co stojí, je řešit nějaké velké problémy nebo dluhy.

Poskytujete kurzy českého jazyka? Jak velký zájem je o tyto kurzy? Jsou kurzy povinné? Jakou důležitost přikládají cizinci kurzům českého jazyka? Jak tuto problematiku vnímáte Vy?

No ne tak úplně. Máme dobrovolníky, kteří se aktivně zapojují do doučování a mezi tím je i český jazyk. Aby si cizinci češtinu osvojili, tak se s nimi ti dobrovolníci učí. Pak máme projekt „Interkulturní setkání“ a ten mimo jiné zahrnuje i procvičování českého jazyka, protože se setkávají cizinci s lidmi z majoritní společnosti, v tomto případě s Čechy. Sice neposkytujeme přímo kurzy českého jazyka, ale je u nás ta možnost se češtinu učit. A když cizinci chtějí víc, známe spoustu organizací, které poskytují kurzy českého jazyka, některé zdarma a některé se symbolickým poplatkem, nebo klasický zaplacený kurz v plné výši. Bylo by super, kdybychom nabízeli ještě nějaké kurzy, ale zatím to není zamýšleno, nemáme na to kapacity, ale zase nás zastupují spousta neziskovek, jak jsem říkala.

Služby pro cizince

Jaké služby pro cizince poskytujete? Jaké projekty aktuálně nabízíte?

My poskytujeme právní a sociální poradenství pro cizince nebo taky nějaké terapeutické konzultace, dále zveřejňujeme na našich stránkách praktické informace pro cizince. Taky tady máme dobrovolnictví, o kterém jsem už mluvila, je to super, protože jich máme dost, abychom mohli poskytovat i nějaké služby navíc, jako je třeba doučování, doprovody na úřady, příprava našich akcí a jejich realizace a třeba i editace textů. Máme taky různé osvětové akce pro veřejnost, abychom odbourali nějaké mýšlenky o cizincích a obecně o odlišné kultuře. Projekty máme aktuálně tři: „Praha integruje“, „Neviditelná síla“ a projekt „Pomocná ruka“. Pomocná ruka je pro Prahu 3, poskytujeme v tomto projektu právní, sociální a psychosociální poradenství pro cizince i cizinky, aby si mohli zařídit různé záležitosti na úřadech a pro nezbytnou integraci do majoritní společnosti. Ve spolupráci s organizací Slovo 21 a České ženské lobby máme projekt Neviditelná síla, který je určen pro ženy migrantky i Romky a zaměřuje se hlavně na práva žen, diskriminaci a násilí.

Zahrnují tyto služby/projekty i volnočasové aktivity pro cizince nebo všechny poskytované služby/projekty vnímáte jako součást volného času?

My bohužel poskytujeme hlavně poradenství, takže volnočasové aktivity pro cizince moc nemáme. Ano, máme nějaké semináře, ale jsou spíše vzdělávací a informační než volnočasové. Ale v Praze máme takovou nabídku i co se týká Konsorcia nevládních neziskových organizací – tam je asi cca 15 neziskovek a jsou ve spojení, spolupracují spolu, takže jsme schopni nabídnout i pomoc někde jinde; než u nás. Ale teď mě napadá, my organizujeme kurzy vaření, nebo ani ne tak my jako ti cizinci, třeba z Ruska, Kazachstánu nebo Indie, máme na stránkách jejich recepty na jejich národní i mezinárodní jídla.

Napadá Vás, jakým směrem by se poskytované služby měly odvíjet, pokud budete chtít tyto služby zefektivnit?

Teď si určitě uvědomuji, že jsou volnočasové aktivity pro cizince důležité. Nemůžeme jako jediná organizace poskytovat všechno, od toho tady je i to Konsorcium anebo taky různé další propojení, které tu máme. I na stránkách neziskovky.cz je hodně informací. Určitě by některé služby měly být pro cizince povinné, jako například kurzy českého jazyka, povinné a zdarma samozřejmě, aby si to mohl každý dovolit. Alespoň nějaký kurz

pro začátečníky. Uvítala bych více aktivit, hlavně těch volnočasových, ale interkulturních, s Čechy a s cizinci. Pak by cizinci si myslím, si byli jistější, kdyby zde v ČR někoho znali.

Budoucnost

Jaké si kladete cíle ve volnočasových aktivitách pro cizince? (například: efektivní trávení volného času, socializace, rozvoj jazykových dovedností, seznámení se zvyky, kulturou, běžným životem v ČR)

My určitě chceme pokračovat v tom, co teď děláme. Snažíme se hlavně o to pořádat besedy, aby žáci, studenti i pedagogové vnímali odlišnou kulturu ne jako něco jiného, ale jako něco normálního, součástí společnosti. Snažíme se dělat maximum i pro ty cizince, a pokud my to nemůžeme zvládnout, nabídneme jim jinou organizaci, kterou oni zrovna potřebují.

Jaká úskalí vnímáte v souvislosti s integrací cizinců v neziskových organizacích?

Úskalí, nevím. Asi jen, že ti cizinci o nás moc neví. Je to docela dlouho, kdy byly zavřeny centra, která byla přímo při Odborech azylové a migrační politiky. Takže bohužel tito úředníci jsou tam, aby jim vyřídili pobyt, a ne aby je informovali o těchto věcech, i když by mohli samozřejmě.

Jak vnímáte aktuální migraci cizinců do budoucna? Vnímáte ji spíše jako problém nebo přirozenou součást společnosti? Musí se na čtenější migraci neziskový sektor a státní správa připravit? Popřípadě jak?

Přijde mi to normální, že se toho tady moc nezměnilo, asi je cizinců víc, ale roste celá země, takže je to přímo úměrné bych řekla.

5.4 Člověk v tísní

Organizace a pracovníci

Čím se Vaše organizace zabývá?

Naše organizace se zabývá pomocí lidem, kteří jí potřebují. Jedná se o pomoc humanitární, pomoc udržet si lidskou důstojnost a svobodu. Vycházíme hlavně z myšlenky Všeobecné deklarace lidských práv.

Jaká je organizační struktura? Kolik máte poboček po ČR?

Organizační kultura je u nás taková, že máme zakladatele společnosti, těmi jsou pánové Pánek, Štětina a Česká televize. A pak tu máme orgány společnosti a těmi jsou ředitel-statutární orgán, správní rada a dozorčí rada. V ČR máme celkem 9 regionálních poboček.

Jaká je náplň Vaší pracovní činnosti v organizaci?

U Člověka v tísní jsem začala jako dobrovolník v roce 2015. Odjela jsem na misi na Ukrajinu, kde jsme poskytovali humanitární pomoc místům zasažených válkou. Pomoc spočívala v rozdělování hygienických a potravinových balíčků. Nyní už jsem zaměstnancem Člověka v tísní a pracuji jako terénní pracovník. Nejčastěji obcházím s kolegou sídliště v Praze a vyhledáváme děti, které by mohly potřebovat naši pomoc.

Cílová skupina

Jaké věkové skupiny a národnosti cizinců nejčastěji využívají Vaše služby?

Navštěvují Vaši organizaci spíše ženy či muži?

Pokud myslíte služby pro cizince zde, v ČR, tak věková skupina se určí velice těžko, při mé práci se nejčastěji setkávám s dětmi, které se k nám přestěhovaly s rodiči a řeší problémy ve škole, ať jazykové, tak třeba i šikanu. Obecně však mohu říct, že o pomoc žádají všechny věkové skupiny i národnosti. A co se týká mužů a žen, řekla bych, že převažují ženy. Muži velmi často odmítají uznat, že mají nějaký problém a že se situace srovná sama.

Jaké podmínky pro přijetí do Vaší organizace je třeba splnit? Musí mít cizinci například základní znalosti českého jazyka?

Pokud někdo žádá o pomoc, musíme vyhodnotit, zda naši pomoc opravdu potřebuje, protože máme omezené kapacity. Určení, zda ano, či ne je velice těžké. Navíc máme i omezená témata, ve kterých můžeme pomoci. Není v našich silách poskytnout například finanční pomoc, pečovatelskou službu, psychologickou pomoc nebo chráněné bydlení. V takovém případě jsme nuceni odkázat tazatele na jinou organizaci. Naopak pomoci můžeme například s dluhy a exekucemi, na to máme dokonce zřízenou speciální linku, můžeme pomoci s doučováním dětí, sháněním vhodného bydlení nebo zaměstnání a s tím, aby děti smysluplně trávily volný čas. Český jazyk u nás není podmínkou, nicméně je výhodou alespoň základní znalost.

Jak vnímají Vaši klienti volný čas? Využívají ho spíše ke vzdělávání, odpočinku nebo k navazování sociálních kontaktů a tím pádem k začleňování do společnosti? Vnímají cizinci způsoby trávení volného času jako důležité?

Cizinci, co využívají naše služby, v 90 % moc volného času nemají. Všechen svůj se snaží věnovat práci, aby užívali rodinu. Češtinu se pak učí přímo na pracovištích. Sociální kontakty pak navazují mezi sebou. Ukrajinci, Vietnamci nebo třeba Romové nemívají zájem o začlenění do české společnosti, vystačí si mezi svou vlastní menšinou. Trávení volného času jako důležité nevnímají, nejdůležitější pro ně je vydělat co nejvíce peněz, aby měli alespoň důstojný život.

Poskytujete kurzy českého jazyka? Jak velký zájem je o tyto kurzy? Jsou kurzy povinné? Jakou důležitost přiřkládají cizinci kurzům českého jazyka? Jak tuto problematiku vnímáte Vy?

Přímo kurzy ČJ neposkytujeme, ale jak jsem zmínila v předchozí odpovědi, jsme schopni například doučovat děti, a to i v českém jazyce. Pokud ale cizinec bude mít zájem o kurz, jsme schopni mu ho doporučit a pomoci s přihlášením. Obecně ale většina cizinců nepřikládá důležitost kurzům, jelikož si vystačí se základy, které se naučí třeba v zaměstnání. Český jazyk pak používají opravdu jen v práci a doma nebo mezi svými přáteli používají svůj rodný jazyk. Já osobně to vnímám jako velkou chybu. Cizinec neumí jazyk, nezačlení se do společnosti, majoritní společnost ho nepřijme a odsoudí, on pak nemá žádnou motivaci nebo snahu se začlenit. Začarovaný kruh.

Služby pro cizince

Jaké služby pro cizince poskytujete? Jaké projekty aktuálně nabízíte?

Cizinec u nás může využít stejné služby jako Čech. Některé projekty jsem zmínila výše, jsou to třeba dluhové poradenství, předškolní kluby, doučování, kariérní poradenství atd.

Zahrnují tyto služby/projekty i volnočasové aktivity pro cizince nebo všechny poskytované služby/projekty vnímáte jako součást volného času?

Ano, naše projekty zahrnují i volnočasové aktivity, to jsou třeba nízkoprahové kluby, kde nás mohou navštívit děti a mladí lidé do 26 let. Jinak všechny naše projekty a aktivity považují za volnočasové. Lidé se jim věnují dobrovolně, ve svém volném čase.

Napadá Vás, jakým směrem by se poskytované služby měly odvíjet, pokud budete chtít tyto služby zefektivnit?

Myslím si, že naše služby mají dobrý směr, ale samozřejmě se snažíme o zefektivnění. Bohužel to není jednoduché. Třeba i omezit služby jen pro některé cílové skupiny, teď poskytujeme všem bez rozdílu, ale více se zaměřit na ty skupiny, co potřebují.

Budoucnost

Jaké si kladete cíle ve volnočasových aktivitách pro cizince? (například: efektivní trávení volného času, socializace, rozvoj jazykových dovedností, seznámení se zvyky, kulturou, běžným životem v ČR)

Kladu si cíl, přesvědčit co nejvíce rodin, aby se opravdu věnovali výuce českého jazyka a tím se i více začlenili do společnosti. Snažím se ukázat jim, že budou přijati dobře. Pokud mají zájem, ráda jim ukazuji české zvyklosti. Děti se snažím přesvědčit, že není frajer ten, kdo se poflakuje po ulici, ale ten, který se věnuje něčemu, co má smysl, snažím se jim vysvětlit, že alkohol není dobrý, i když jsou po něm veselí atd....

Jaká úskalí vnímáte v souvislosti s integrací cizinců v neziskových organizacích?

Jako hlavní úskalí vidím nedostatek dobrovolníků a malou podporu státu. Naši dobrovolníci i zaměstnanci nemohou pokrýt vše, co je třeba. Navíc možné dobrovolníky odradí velmi často zkreslené informace z médií, takže i ta mohu považovat za úskalí.

Jak vnímáte aktuální migraci cizinců do budoucna? Vnímáte ji spíše jako problém nebo přirozenou součást společnosti? Musí se na čtenější migraci neziskový sektor a státní správa připravit? Popřípadě jak?

Vzhledem k tomu, co se děje po celém světě vnímám migraci jako naprosto přirozenou, a hlavně nutnou součást společnosti. Problém vnímám spíš v tom, že veřejnost není dostatečně informována a bohužel věří informacím, která media zkreslují, jak už jsem zmínila. Neziskový sektor a samozřejmě i státní správa se musí lépe připravit a podle mého názoru toho mohou docílit pouze lepší spoluprací.

5.5 Charita Česká republika

Organizace a pracovníci

Čím se Vaše organizace zabývá?

Naše organizace Charita se zabývá zejména sociálními a zdravotními službami. Poskytujeme pomoc i při povodních nebo požárech, prostě při nějakých tíživých situacích. Poskytujeme služby všem bez rozdílu, ale zejména postiženým, cizincům nebo bezdomovcům, obětem domácího násilí apod. Když budu mluvit zejména o cizincích, tak jim pomáháme například s pobytem, sociálním zabezpečením, vzděláváním nebo zaměstnáním.

Jaká je organizační struktura? Kolik máte poboček po ČR?

Pobočky neboli diecézní a arcidiecézní charity máme rozmístěny po celé České republice, ve statutárním orgánu máme Radu ředitelů. Co se týká cizinců, tak máme Charitu rozmístěnou v Brně, Českých Budějovicích, Praze, Plzeň, Litoměřice a Hradec Králové. Jinak jsme církevní organizace, ale to je z názvu jasné.

Jaká je náplň Vaší pracovní činnosti v organizaci?

Já jsem dalo by se říct terénní pracovník. Pomáhám cizincům v Praze se získáním pobytu a s komunikací s úřady. Dalo by se říct, že Odbor migrační a azylové politiky je „moje kancelář“. Pomáhám cizincům se vším, co se týká pobytového oprávnění.

Cílová skupina

Jaké věkové skupiny a národnosti cizinců nejčastěji využívají Vaše služby?

Navštěvují Vaši organizaci spíše ženy či muži?

K nám vlastně chodí všichni, od Vietnamců po Afghánistán. Máme to velmi různorodé, ale je fakt, že samozřejmě lidé z Malty a třeba z Dominikánské republiky sem moc nechodí. Nemají potřebu emigrovat do jiného státu, kvůli práci nebo tak. Většina lidí sem stejně chodí za lepší budoucností, protože tady je hodně práce. K nám chodí hlavně děti s rodinami, nejvíce v produktivním věku, protože tady hledají práci. Máme málo případů, že by lidi tady chtěli strávit klidný důchod. Podle mě jsou ženy zodpovědnější, a tak tady vidáme více ženy, ale na druhou stranu k nám chodí celé rodiny, takže vidáme i muže.

Jaké podmínky pro přijetí do Vaší organizace je třeba splnit? Musí mít cizinci například základní znalosti českého jazyka?

My moc podmínek nemáme, ale určitá pravidla u nás samozřejmě fungují. Pro nás je velmi důležité, aby cizinec, který chce pomoci, opravdu spolupracoval a řekl nám veškeré podrobnosti k řešení jeho určitého problému, to je pro nás velmi důležité, abychom věděli vše důležité. Další podmínkou je, aby cizinci dodržovali termíny všech schůzek, protože pak jediné může služba kvalitně fungovat. Základní znalost českého jazyka pro nás není důležitá, chodíme s nimi i na Odbor azylové a migrační politiky, abychom jim mohli pomoc a třeba i tlumočit na úřadu, čemu nerozumí.

Jak vnímají Vaši klienti volný čas? Využívají ho spíše ke vzdělávání, odpočinku nebo k navazování sociálních kontaktů a tím pádem k začleňování do společnosti? Vnímají cizinci způsoby trávení volného času jako důležité?

Naši klienti určitě využívají volný čas k získávání informací o pobytu v ČR, využívají hlavně naše poradenství v oblasti práva, pracovní poradenství, pak ohledně pobytu, zdravotních a sociálních služeb a různé docházení na úřadu a řešení nenadálých situací. Nabízíme i nízkoprahové kurzy češtiny pro cizince, různé volnočasové aktivity pro děti cizince, dokonce i materiální a potravinovou pomoc, ale ta je spíš vyšší u jiné cílové skupiny než u cizinců. Podle mě vůbec nevnímají volný čas, podle mě ani my Češi h nevnímáme dostatečně. Nikdo, ani já si neuvědomujeme, jak moc je způsob trávení volného času důležitý. Jak moc ovlivňuje životy dětí. Bohužel ale většinou cizinci jsou tady v dost krizové situaci, buď potřebují rychle pobyt nebo práci a postarat se o děti, nebo také finance shánějí rychle, pak tady řešíme případy zaměstnávání na černo, protože chtějí rychle sehnat finance, aby normálně fungovali ti cizinci a potřebují rychle najít práci, tak je pak jasné, že odkývnuou i práci na černo.

Poskytujete kurzy českého jazyka? Jak velký zájem je o tyto kurzy? Jsou kurzy povinné? Jakou důležitost přikládají cizinci kurzům českého jazyka? Jak tuto problematiku vnímáte Vy?

Nabízíme nízkoprahové kurzy českého jazyka pro cizince. Jsou právě skvělé v tom, že nejsou povinné a mohou do těch kurzů přijít kdykoli a kdykoli taky kurz opustit. Je úplně pro všechny cizince, kteří se chtějí naučit česky, je jak pro dlouhodobě pobývající, tak pro trvale žijící na území České republiky s jakoukoli znalostí českého jazyka, takže buď základní anebo už umějí český jazyk jen se chtějí zdokonalit. Kurz se

učí výhradně v českém jazyce, takže nějakou malinkou znalost mít musí, ale obejdou se i bez toho, máme zkušené učitele, kteří umí vždy alespoň jeden cizí jazyk. Nízkoprahový je, protože je zadarmo, nehlásí se nikam na něj ani neregistrují, mohou přijít kdykoli a kdykoli odejít, neprobíhá žádné testování a rozdělování do skupin a podobně. Cizinci se učit český jazyk k nám chodí poměrně často, je to i z toho důvodu, že tu znají jiné cizince, kteří se chodí učit, takže spolu i komunikují a navzájem se učí. Česky by měl, alespoň trochu, umět každý cizinec si myslím.

Služby pro cizince

Jaké služby pro cizince poskytujete? Jaké projekty aktuálně nabízíte?

Náš jeden z nejznámějších projektů je Živá knihovna. Nejedná se jen o cizince, ale o všechny zajímavé lidi, kteří si za něčím stojí nebo něčím prošli. Znamená to, že nabízíme přednášky ve školách a místo knihy můžou žáci číst přímo z lidí s nějakým příběhem. Máme různorodou nabídku, která se neustále mění. Lidé, kteří s námi spolupracují jsou například lidé bez domova, bývalý narkomani, transvestita s AIDS, nebo s maniodepresí, ale také feministku nebo veganku. Co se týká cizinců, tak v Živé knihovně máme i cizince bez domova, který vypráví svůj příběh. Je to moc hezký projekt a lidi to zajímá. Další je celoevropský projekt MIND, ve kterém je zapojeno asi deset organizací, vlastně je o tom nějakým způsobem zvýšit povědomí o tom, jak se cizinci integrují a vlastně i o aktuální migraci. Samozřejmě máme školení i pro nás pro zaměstnance, kteří poskytují služby v naší organizaci, tento projekt se jmenuje TEACH. Jak už jsem říkala, nabízíme i různá poradenství v České republice, aby o naši zemi měli cizinci, co nejvíce informací. Jinak samozřejmě máme projektů několik desítek, některé jsou zaměřené pro různé cílové skupiny, ale do některých může vstoupit opravdu každý, takže i cizinci.

Zahrnují tyto služby/projekty i volnočasové aktivity pro cizince nebo všechny poskytované služby/projekty vnímáte jako součást volného času?

Ano jistě. Nevím, jak to mám definovat, řekla bych, že přímo materiální nebo potravinová pomoc není pro nás určitě jako volnočasová aktivita, to, co se stane znenadání a potřebují cizinci poradit, tak tam to opravdu nepatří. Ale poskytujeme v rámci integrace cizinců například nějaké služby jako tábory pro děti cizinců, samozřejmě i s českými dětmi, aby se spolu naučili v uvozovkách žít a spolu komunikovat. Dále máme třeba ty nízkoprahové kurzy, ale máme taky i nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, které jsou samozřejmě pro všechny děti, takže i pro cizince od šesti let. Pořádáme i dětské dny

pro rodiny s dětmi a spoustu dalších akcí, aby měli rodiny příležitost se setkat s českými rodinami a komunikovat spolu. Teď mě ještě napadá, abychom předešli nějakému sociálnímu vyloučení, vytvořili jsme projekt Hudební dílna. Prostřednictvím této dílny mohou cizinci prezentovat svoji kulturu. Bohužel ale tato dílna není v Praze.

Napadá Vás, jakým směrem by se poskytované služby měly odvíjet, pokud budete chtít tyto služby zefektivnit?

No mě asi úplně nic nenapadá, jsme jedna z mála organizací, která má tolik služeb a projektů a vlastně pro všechny bez rozdílu. Máme sice rozdělené cílové skupiny, ale jinak poskytujeme služby cizincům, lidem bez domova nebo zdravotně postiženým, také lidem po nějaké živelní pohromě anebo ve finanční tísní. Máme i právní poradenství zdarma, takže podle mě všechno hodně komplexně zastřešujeme my, naše organizace, oproti ostatním, kteří mají třeba jen nějakou část služeb, nebo přímo definovanou cílovou skupinu.

Budoucnost

Jaké si kladete cíle ve volnočasových aktivitách pro cizince? (například: efektivní trávení volného času, socializace, rozvoj jazykových dovedností, seznámení se zvyky, kulturou, běžným životem v ČR)

Chceme pro naše cílové skupiny jen to nejlepší, takže u nás probíhá například zpětná vazba, abychom věděli, jak zefektivnit celkově naše služby, aby cizinci byli spokojení. Ale jinak je pro nás velmi důležité, aby cizinci nebyli vyloučeni na okraj společnosti a byli co nejlépe integrováni v majoritní skupině. Pro nás jsou důležité všechny složky, které jste vyjmenovala, poskytujeme vlastně všechno a chceme se v tom nadále udržet.

Jaká úskalí vnímáte v souvislosti s integrací cizinců v neziskových organizacích?

Určitě jsou to finance, ale do budoucna by prý některá centra a poradny pro cizince měly být financovány státem, tak snad to bude aspoň takto. Ale přímo těch center je asi deset, co stát plánuje financovat, což je taky málo. Velkým problémem je i dostupnost těchto služeb a neziskových organizací, protože třeba v Praze jich je nespočet, za to v jiných krajích nebo městech to trochu pokulhává.

Jak vnímáte aktuální migraci cizinců do budoucna? Vnímáte ji spíše jako problém nebo přirozenou součást společnosti? Musí se na čtenější migraci neziskový sektor a státní správa připravit? Popřípadě jak?

Podle mě je v Česku docela přirozená migrace. Sice se výskyt cizinců zvyšuje, ale není to nějaký enormní nárůst. Tohle jsme zatím nikdy nemuseli řešit.

5.6 META, o.p.s.

Organizace a pracovníci

Čím se Vaše organizace zabývá?

Naše organizace se zabývá třemi velkými tématy. Jsou to služby pro cizince, služby pro pedagogy a advokační činnost a síťování. Ze služeb pro cizince jsou to zejména různé projekty, doučování, kurzy českého jazyka. Byly to hlavně aktivity na podporu integrace a inkluze dětí cizinců do českého vzdělávacího systému. Máme v nabídce roční přípravný kurz před nástupem na střední školu, to využívalo také hodně studentů. Zabýváme se také sociálním poradenstvím. V Praze jsme realizovali několik workshopů věnující se tématu integrace cizinců do českých škol.

Pro pedagogy máme také širokou nabídku služeb, od metodiky, vzdělávacích aktivit po publikační činnost. Snažíme se zprostředkovat zkušenosti a dovednosti s žáky s odlišným mateřským jazykem. Zorganizovali jsme také pro pedagogy 4 dny otevřených dveří v našich partnerských školách.

Jaká je organizační struktura? Kolik máte poboček po ČR?

Máme tři zakladatelky, správní radu a dozorčí radu. Specializujeme se hlavně na Prahu, takže fyzicky nás najdete v Praze, sídlo máme na Praze 2, ale služby včetně kurzů českého jazyka poskytujeme na Praze 3. S našimi semináři ale jezdíme po České republice. Samozřejmě spolupracujeme s ostatními organizacemi. Abychom ale pomáhali po celé České republice, máme zřízeny telefonní linky pro pedagogy, zvláště pro mateřské, základní a střední školy, pro cizince máme zřízeny také jiné telefonní linky.

Jaká je náplň Vaší pracovní činnosti v organizaci?

Já tady pracuji od roku 2007, celou dobu působím v přímé práci s klienty v oblasti vzdělávání a pracovního poradenství. Jinak mám na starosti dva projekty: CLICK WITH SCHOOL a jeho pokračování Don't give up!. Click with school zrovna pořádáme

ve spolupráci s Centrem pro integraci cizinců pro Prahu, Středočeský a Liberecký kraj. Je to projekt na podporu integrace mladých migrantů do českých škol a na trh práce v České republice: sociální poradenství, doučování, kurzy českého jazyka, roční přípravný kurz na střední školu i dobrovolnictví. Vlastně ten druhý projekt je návaznost na ten první, je úplně stejný, pro stejné cílové skupiny.

Cílová skupina

Jaké věkové skupiny a národnosti cizinců nejčastěji využívají Vaše služby?

Když beru v potaz pouze cizince, tak určitě největší návštěvnost vnímáme u ruské národnosti, ti jsou i cílevědomější než například Ukrajinci, kteří se tady snaží hlavně najít v práci a jazyk k tomu nepotřebují. Mladí Rusové zejména se chtějí naučit česky, vzdělávat se a mít dobrou práci. Jelikož se hodně zaměřujeme na vzdělání, tak nás navštěvují spíše mladší lidi kolem střední a vysoké školy. Měli jsme danou dříve věkovou hranici 39 let, ale usoudili jsme, že vzdělávání je možné v každém věku, takže hranici máme nyní neomezenou.

Jaké podmínky pro přijetí do Vaší organizace je třeba splnit? Musí mít cizinci například základní znalosti českého jazyka?

Tak jak už jsem říkala, musí tady cizinec pobývat legálně. Určitou výjimku představují děti rodičů, kteří tu pobývají nelegálně. Jelikož dle zákona mají děti cizinci právo na povinnou školní docházku, poskytujeme poradenství v tomto ohledu. Je možné i některé jednorázové služby poskytnout i přímo nelegálním cizincům. S těmito případy se ale moc nesesetkáváme. Máme různé podmínky pro přijetí cizince do určité služby, ale pro každý projekt je to jiné. Každý projekt má určité podmínky, co se týká národnosti, typů pobytů nebo věku. U nás není potřeba, aby cizinci měli základní znalosti českého jazyka. Máme různé tlumočnický a asistentky, které mluví anglicky nebo rusky. Nabízíme kurzy češtiny pro děti od úplných začátků, pro dospělé také, ale máme i pro mírně pokročilé. Do jaké skupiny cizinec patří nám určuje rozřazovací test. Jediné, u čeho vyžadujeme alespoň střední pokročilost českého jazyka jsou volnočasové aktivity „Čekuj“, ale u těch základních služeb ne.

Jak vnímají Vaši klienti volný čas? Využívají ho spíše ke vzdělávání, odpočinku nebo k navazování sociálních kontaktů a tím pádem k začleňování do společnosti? Vnímají cizinci způsoby trávení volného času jako důležité?

Je to docela těžké určit, nevedeme si žádnou statistiku, co dělají i mimo naší organizaci. Ale u nás máme téměř jasno, že je pro ně nejvíce důležité nějaké pracovní poradenství a informace o vzdělávání v České republice. Také to velmi záleží na národnosti a na věku. Ale my jsme zaměřeni na to vzdělávání, takže u nás se věnují hlavně tomu vzdělávání. Je fakt, že často vnímám, že klienti se drží svých komunit, takže navazují sociální kontakty, ale jestli to pomáhá k integraci do společnosti je otázka, pokud mluví svým mateřským jazykem mezi sebou, moc se neintegrují. Když cizinci přijdou do naší organizace, určitě je pro ně důležité trávení volného času, jinak by vlastně úplně nepřišli, ale nemůžu mluvit za ty, kteří si přijdou jen pro jednorázovou radu. Z větší části je pro ně nejdůležitější najít práci.

Poskytujete kurzy českého jazyka? Jak velký zájem je o tyto kurzy? Jsou kurzy povinné? Jakou důležitost přiřkládají cizinci kurzům českého jazyka? Jak tuto problematiku vnímáte Vy?

Kurzy českého jazyka poskytujeme, jak jsem říkala, pro děti a dospělé. Zájem o tyto kurzy je hlavně u dospělých, je to kvůli tomu, že jich je tady víc než těch dětí, které to potřebují, ale samozřejmě máme plné i kurzy pro děti. Kurzy nejsou v povinné a ani nemáme v plánu toto realizovat, je to těžké být cizinec, a ještě jim něco přikazovat, co má být zcela dobrovolné. Ano, je to velká problematika, neznalost českého jazyka, ale tohle je jejich volba. S těmi následky ale, že nemohou využívat některé naše projekty se musí smířit. Většinou si myslím, že je to omezení donutí ten kurz podstoupit. Pak když chtějí trvalý pobyt nebo státní občanství, tak tam je zákonem daná určitá povinnost umět český jazyk.

Služby pro cizince

Jaké služby pro cizince poskytujete? Jaké projekty aktuálně nabízíte?

My poskytujeme kurzy českého jazyka, doučování, semináře pro pedagogické pracovníky. Naším velkým projektem je vlastně portál www.inkluzivniskola.cz. Vytváříme také nějaké metodické materiály a různé učební postupy při práci s cizinci. Organizujeme různé konference, workshopy a vzdělávání pedagogů. A jelikož spolupracujeme s ostatními neziskovými organizacemi, není naším cílem poskytovat co nejvíce služeb, protože tam by zase mohla být ohrožena ta kvalita, kdybychom byli hodně

komplexní. Spoustu projektů nám skončilo teď na konci roku 2019, ale určitě bych zmínila registrovanou sociální službu – sociální poradenství, která je sice službou, ale máme ji zahrnutou v projektech. Teď nám jede projekt „Projekt Jako Ty“, který se zaměřuje hlavně na zvyšování povědomí okolí o procesu integrace mladých migrantů, jejich vzdělávání na to klademe velký důraz. Realizujeme projekt po celé ČR hlavně prostřednictvím informačních kampaní, nějakých divadel a kulturních a sportovních akcí. Dále máme projekt, který jsem už popisovala Don't give up! - Vocational Education Support System for Young Migrants. A teď naším novým projektem je „Projekt Čeština na druhou“. Tímto projektem podporujeme specialisty na výuku českého jazyka pro cizince. Patří sem asistent pedagoga pro dva jazyky a specialistů pro výuku češtiny jako druhého jazyka. Ještě teda máme v naší organizaci knihovnu pro cizince.

Zahrnují tyto služby/projekty i volnočasové aktivity pro cizince nebo všechny poskytované služby/projekty vnímáte jako součást volného času?

Jelikož máme konkrétně volnočasový klub Čekuj! tak mě vlastně nikdy nenapadlo nad tím přemýšlet, jestli vnímám všechny služby jako součást volného času. No asi jo, vždyť k nám chodí v rámci jejich volného času, ale v tom klubu my realizujeme různé akce pro cizince, Čechy a pro širokou veřejnost, aby se spolu seznámili, získali od sebe nové zkušenosti a naučili se třeba i více český jazyk. Který je mimochodem v tomto klubu povinný, abychom všichni společně mohli komunikovat. Do organizace těchto akcí se zapojují i dobrovolníci. Organizujeme například exotické večery, kreativní dílny, za kulturou na Zbraslav, Mělník, procházka po Praze, do pivovaru a spoustu dalších. Tyto akce jsou využívány ve formě her, tematických večerů, přednášky a zábavná rodinná odpoledne.

Napadá Vás, jakým směrem by se poskytované služby měly odvíjet, pokud budete chtít tyto služby zefektivnit?

Snažíme se dělat naši práci, co nejlépe, ale samozřejmě si všichni musíme připustit, že je tady vždycky co zlepšovat. Pro mě rozhodně velmi důležitou součástí je český jazyk, vnímám ho jako velmi důležitou součást integrace. Možná bychom mohli najít dalšího učitele, který bude učit a pak bychom naše kurzy českého jazyka mohli rozšířit, ale kurzy českého jazyka nabízí spoustu organizací. Samozřejmě je taky důležité, aby ty služby byly poskytovány v celé České republice. Teď je v Praze nespočet organizací, kteří se věnují tomu podobnému, ale na vesnici, kam se přistěhuje třeba rodina Vietnamců, tam

nic není, bohužel se to ale nedá řešit organizací, pro jednu rodinu nemá cenu, ale nějakou službou, že by ta organizace jezdila po menších městech se to řešit dá. Pokud se jedná o zefektivnění našich služeb, určitě by to chtělo více zaměstnanců nebo dobrovolníků, také je tady ten problém s financováním projektů a služeb. Jakože si každý projekt musíme obhájit, proč, jak a za kolik, je to velmi zdlouhavý proces.

Budoucnost

Jaké si kladete cíle ve volnočasových aktivitách pro cizince? (například: efektivní trávení volného času, socializace, rozvoj jazykových dovedností, seznámení se zvyky, kulturou, běžným životem v ČR)

Tak určitě musím vyzdvihnout pro nás to nejdůležitější a tím je vytváření příležitostí pro migranty k začlenění do společnosti a odstraňování bariér, které tomu brání jako je jazyk, sociokulturní odlišnost nebo málo informací. Dalším cílem určitě vnímám podporu pedagogických pracovníků při práci se žáky a studenty s odlišným mateřským jazykem. Dále tady řešíme začleňování migrantů ve vzdělávání, takže podporujeme změny ve vzdělávání směrem k inkluzi. V neposlední řadě je pro nás důležité zvyšovat informovanost veřejnosti o migraci a integraci, vlastně i obecně o cizincích. Pro nás je tedy velmi důležitá socializace, rozvoj jazykových dovedností a přiblížení cizincům Českou republiku.

Jaká úskalí vnímáte v souvislosti s integrací cizinců v neziskových organizacích?

Ani ne tak v souvislosti s integrací, ale v celém neziskovém sektoru je docela problém financování toho všeho. Tím pádem s tím i souvisí udržitelnost všech organizací. Myslím si, že je velký problém, že není na tyto neziskovky vymezeno více peněz, abychom měli volnější ruce v poskytování služeb. Nemohu ale říct, že bychom na tom byli nějak špatně. Velké úskalí je určitě v nelegálním pobytu na území, a hlavně v zaměstnávání cizinců na černo, protože nikdy v tomto případě nebude integrace naplněna. Ale jak pořád říkám, největším problémem je stejně český jazyk.

Jak vnímáte aktuální migraci cizinců do budoucna? Vnímáte ji spíše jako problém nebo přirozenou součást společnosti? Musí se na čtenější migraci neziskový sektor a státní správa připravit? Popřípadě jak?

Podle mě má každý problém řešení a pokud to budeme vnímat jako problém, tak to problém bude. Migrace tady vždycky byla a my jsme se všichni na vyšší migraci mohli připravit.

Jen mám pocit, že se stát chce připravovat, až když se vyskytne právě onen „problém“ s migrací. Já ji teda určitě vnímám jako něco naprosto přirozené, ale na to musíme samozřejmě všichni aktivně reagovat. Myslím si, že neziskové organizace, nebo alespoň jejich nabídka je komplexní a ti cizinci mají hodně možností, neziskový sektor bych řekla, že připravený byl a je. Otázkou je, co by měl pro tohle všechno udělat stát, do toho já nechci mluvit.

5.7 Slovo 21

Organizace a pracovníci

Čím se Vaše organizace zabývá?

Naše organizace se zabývá hlavně cizinci ze třetích zemí a Romy. Snažíme se obě skupiny integrovat do společnosti a tímto i bojovat proti rasismu a xenofobii. Chceme vytvářet lepší společnost, vlastně multikulturní společnost, pro dobro všech. Pořádáme samozřejmě nějaké akce, vydáváme publikace a máme projekty. Známe jsme i tím, že školíme pracovníky Odboru azylové a migrační politiky. Učíme je hlavně o kulturních rozdílech.

Jaká je organizační struktura? Kolik máte poboček po ČR?

Vlastně jsme jen tady v Praze, máme jen jedno sídlo. Dokonce i festival, který organizujeme Khamoro, tak jsou všichni zaměstnanci u nás tady, je to naše součást. Hodně jezdíme po těch přednáškách za zaměstnanci.

Jaká je náplň Vaší pracovní činnosti v organizaci?

Já jsem koordinátorka projektů a zrovna mám na starosti školení zaměstnanců Odboru azylové a migrační politiky. Jelikož zaměstnanci většinu času komunikují s cizinci, pomáháme jim s komunikačními rozdíly mezi nimi a cizinci. Nedávno jsme ale rozšířili naše školení nejen na pracovníky odboru, ale i na ostatní pracovníky veřejné správy, kteří často komunikují s cizinci.

Cílová skupina

Jaké věkové skupiny a národnosti cizinců nejčastěji využívají Vaše služby?

Navštěvují Vaši organizaci spíše ženy či muži?

K nám většinou chodí lidé v produktivním věku, ty se nejvíce starají o sebe a o to žít tady v ČR spokojeně. Ale máme většinou projekty pro rodiny s dětmi, takže vidáme i hodně

dětí. Nejvíce k nám do organizace chodí Rusové, Vietnamci a Ukrajina, ale také není neobvyklé, že k nám dojde někdo z Afriky nebo Peru a různých zajímavých zemí, třeba i Indie. Jelikož k nám chodí rodiny s dětmi, řekla bych, že většinou jsou to na půl muži a na půl ženy. Neřekla bych, že je v tom nějaký značný rozdíl.

Jaké podmínky pro přijetí do Vaší organizace je třeba splnit? Musí mít cizinci například základní znalosti českého jazyka?

Nemyslím si, že máme nějaké speciální podmínky, ale specializujeme se na Romy a cizince třetích zemí. Je ale jasné, že máme projekty i na to, aby se cizinci setkávali s českými rodinami, takže mohou přijít i oni, nebo pro časopis, který vydáváme Slovo 21 si může přijít úplně každý. Akorát poskytujeme český jazyk pro cizince, kteří chtějí trvalý pobyt, tak tam je jasné, že podmínkou je nějaká základní znalost českého jazyka, protože je vzděláváme do úrovně A1, tak by bylo složité, kdyby k nám přišli a neuměli ani slovo. Mohou k nám přijít cizinci, kteří neumějí vůbec česky, protože u všech projektů překládáme do mnoho jazyků jako je ruština, arabština, španělština samozřejmě i angličtina a spoustu dalších.

Jak vnímají Vaši klienti volný čas? Využívají ho spíše ke vzdělávání, odpočinku nebo k navazování sociálních kontaktů a tím pádem k začleňování do společnosti? Vnímají cizinci způsoby trávení volného času jako důležité?

My se tedy snažíme využívat všechny tyto části, aby to měli pestré. Nabízíme i vzdělávání nebo odpočinek, ale hlavně jsou naše projekty zaměřeny na vzdělávání a získávání sociálních kontaktů, například v projektu Rodina od vedle se setkávají rodiny cizinců s rodinami z majoritní společnosti a podle mě se velmi dobře daří v tomto projektu cizince integrovat do české společnosti. Daleko více jim to přiblíží, jak se česká rodina chová v domácnosti, co vše mají matky na mateřské u nás na starosti, jaká je naše kultura a gastronomie. Ti cizinci, kteří chodí k nám si určitě uvědomují, že trávení volného času je důležité, ale z mého pohledu si myslím, že ti, co sem nechodí, tak jim záleží hlavně na tom najít práci a co nejrychleji si sem vzít rodinu, to už nás někdy navštěvují i oni, protože neví, jak to udělat a my máme projekt zaměřený přímo na cizinecký zákon.

Poskytujete kurzy českého jazyka? Jak velký zájem je o tyto kurzy? Jsou kurzy povinné? Jakou důležitost přiřkládají cizinci kurzům českého jazyka? Jak tuto problematiku vnímáte Vy?

Ano kurzy poskytujeme, ale jsou už pro cizince, kteří umí český jazyk a chtějí si u nás v ČR zažádat o trvalý pobyt. Takže už nějaké základy češtiny musí mít. Máme pořád plnou kapacitu, jsou určeny pro maximálně 15 lidí a uskutečňují se dvakrát týdně. Máme k dispozici čtyři tlumočníky, a to je pro jazyk vietnamština, angličtina, ruština a ukrajinština. Kurz se odehrává cca tři měsíce a obsahuje 50 kurz po 45 minutách. Cizinci k nám přicházejí až když už chtějí trvalý pobyt, a je tam potřeba toho českého jazyka. Je fakt, že cizinci mají velké mezery, ale protože máme pro ně opravdu těžký jazyk, a tak neumějí skloňovat a nepoužívají tolik časů jako my. Pro mě je určitě důležité, aby cizinci uměli česky, ale bohužel většina se nemá od koho učit, protože jsou tady se svojí rodinou také z ciziny.

Služby pro cizince

Jaké služby pro cizince poskytujete? Jaké projekty aktuálně nabízíte?

Tak my nabízíme ty kurzy českého jazyka, jak jsem říkala, dále ale máme taky projekt „Vítejte v České republice“ a „Rodina odvedle“, „Neboj se, zeptej se“, „Operační program Praha – pól růstu ČR“ a také vydáváme Bulletin Slovo 21, na který teď bohužel nemáme peníze a poslední vyšel v dubnu 2019.

Projekt Rodina odvedle já považuji jako za výborný projekt, který se snaží o integraci cizinců do majoritní skupiny. Jedná se o setkávání rodin u jedné z nich a společný oběd, kdy každý něco připraví a jak česká rodina, tak i zahraniční ochutnávají od sebe jejich národní jídla. U toho si společně povídají. Zajímavý je fakt že do poslední chvíle nevědí, koho hostí. Setkání se vždy uskuteční v jeden den ve stejnou hodinu pro všechny rodiny.

Projekt Neboj se, zeptej se má na starosti Tigran Hovakimyan původem z Arménie, který je taky známý jako stand-up komedík. Dokonce na našich stránkách jsou videa o Kazachstánu, Rusku, Arménii, Vietnamu, Indii a Mongolsku. Je to vtipně zpracované, je to hlavně o tématech, na které se lidé báli zeptat, ale zajímá je to u odlišných kultur.

Vítejte v ČR, jak už z názvu vypovídá je hlavně o adaptačních a integračních programech pro cizince, aby se dozvěděli nějaká práva a povinnosti v ČR a aby se dokázali orientovat v české společnosti, jsou tam zmíněny neziskové organizace, které mají projekty

jiné než my, řešíme tam i pracovní právo a taky vysvětlujeme pomoc od úřadů veřejné správy.

Zahrnují tyto služby/projekty i volnočasové aktivity pro cizince nebo všechny poskytované služby/projekty vnímáte jako součást volného času?

Já předpokládám, že ty projekty, které jsem vyjmenovala výše jsou všechny zaměřené hlavně na volný čas. Ty cizinci k nám chodí o svém volném času, aby se zlepšila jejich čeština nebo aby se dozvěděli více o České republice, o práci nebo neziskových organizacích. Taky se hodně zajímají o ten projekt Rodina odvedle. Takže já je vnímám rozhodně jako součást volného času a doufám, že i ti cizinci, jinak by to asi nedělali.

Napadá Vás, jakým směrem by se poskytované služby měly odvíjet, pokud budete chtít tyto služby zefektivnit?

Určitě by se měla více zapojit státní správa, sice máme jeden z nejkvalitnějších systémů migrační a integrační politiky, ale jen co se zákonů týče. Už teď jsme museli seškrtnat pár věcí na rok 2020, co jsme měli v plánu, protože na to nejsou peníze. Tohle by se určitě mělo změnit, pokud chceme, aby ČR měla kvalitní integraci, nejen z pohledu formalit jako zákonů a tak, ale také reálně, aby se tu cizinci i majoritní společnost cítili dobře, je potřeba přispívat na naše tyto organizace více prostředků. Jinak mě napadá asi ten český jazyk, který je důležitý. Nabízet více kurzů, a hlavně i zdarma, aby i ti cizinci, kteří na to nemají peníze, měli stejnou příležitost.

Budoucnost

Jaké si kladete cíle ve volnočasových aktivitách pro cizince? (například: efektivní trávení volného času, socializace, rozvoj jazykových dovedností, seznámení se zvyky, kulturou, běžným životem v ČR)

Pro nás je důležitá hlavně ta integrace cizinců a Romů, ale to je spíš takový dlouhodobý cíl. Máme skvělý největší projekt pro Romy, který se jmenuje Khamoro a podle mě se hodně daří. Chceme samozřejmě zvýšit povědomí o Romech a cizincích u české společnosti, proto i jsme vydávali ten časopis Slovo 21. Ač bychom chtěli, nemůžeme všechno, ale snažíme se o český jazyk, o nějaké doučování dětí, o integraci nebo taky seznámení s běžným životem prostřednictvím těch všech projektů.

Jaká úskalí vnímáte v souvislosti s integrací cizinců v neziskových organizacích?

Já určitě vidím úskalí v menší informovanosti cizinců a vlastně i Romů o těchto existujících informacích. Když přijdou do ČR a neumí česky, tak je pro ně náš internet tabu, nenaleznou si tady všechny informace. První kontakt mají hlavně s cizineckou policií nebo Odborem azylové a migrační politiky, takže jsme zase u toho, aby státní správa poskytovala cizincům komplexní informace. Víím, že je to běh na dlouhou trať, ale je potřeba tohle změnit. Když už tedy neumí česky, cože je normální, když se sem sotva přistěhují, tak je potřeba, aby jim ty informace někdo sdělil. Bohužel se ale setkáváme spíše s negativním názorem na cizineckou policii. To je k zamyšlení, jestli teda ta naše kvalitní politika, není kvalitní jen pro stát.

Jak vnímáte aktuální migraci cizinců do budoucna? Vnímáte ji spíše jako problém nebo přirozenou součást společnosti? Musí se na čtenější migraci neziskový sektor a státní správa připravit? Popřípadě jak?

No já v tom problému nevidím. Problém v tom vidí média, a to je špatně, protože to pak přenáší na ostatní. Když tady budeme mít kvalitně vytvořený systém, nevidím problém v ničem. Ani, že by přišli k nám nějak víc, než jsme čekali. Tomu teda nevěřím, protože spousta cizinců ani neví, kde Česká republika leží. Tady ta migrace asi stejně nikdy nebude taková jako v jiných zemích.

5.8 Centrum pro integraci cizinců

Organizace a pracovníci

Čím se Vaše organizace zabývá?

My se zabýváme integrací cizinců do české společnosti. Nabízíme sociální poradenství, pracovní poradenství, máme nízkoprahové kurzy češtiny a specializované kurzy českého jazyka pro cizince, různé vzdělávací aktivity, dobrovolnictví a tak. Naše společnost chce pro cizince důstojný život v České republice, protože pro cizince musí být velmi náročné po příjezdu sem se nějak začlenit a pochopit náš celý systém a podmínky.

Jaká je organizační struktura? Kolik máte poboček po ČR?

Jelikož jsme jako obecně prospěšná společnost, tak máme podle zákona správní radu a dozorčí radu o třech členech. Omlouvám se, ale nepamatuji si všechny jména, je nás opravdu hodně i s dobrovolníky. My se specializujeme hlavně na Prahu, Středočeský kraj

a Liberecký kraj, chtěli bychom naše služby rozšířit ještě dál, ale zatím to nejde. Sice máme naše pobočky ve všech krajích, ale neposkytujeme všude stejné služby, je to změřeno na aktuální potřebu v krajích.

Jaká je náplň Vaší pracovní činnosti v organizaci?

Já jsem oficiálně sociální pracovnice a poskytuji sociální poradenství pro cizince. Jak pro Evropskou unii, tak pro cizince třetích zemí, kteří samozřejmě potřebují větší péči. Věnuji se s nimi zejména pobytovým otázkám, vzděláváním a začleňování dětí do dětského kolektivu na základních i středních školách v ČR. Dále taky řešíme pracovní poradenství a sociální zabezpečení.

Cílová skupina

Jaké věkové skupiny a národnosti cizinců nejčastěji využívají Vaše služby?

Navštěvují Vaši organizaci spíše ženy či muži?

Řekla bych, že se k nám hodně vrací lidé v produktivním věku a studenti, většinou k nám chodí i celé rodiny, muži bych řekla, že i trochu „násilím“, protože ty většinou mohou jít na stavbu a otázky pracovní moc řešit nechtějí. Ale takový ty vzdělanější, kteří ve své zemi dělali třeba doktory a nechtějí u nás pracovat jen na stavbě nebo uklízet, tak ty svoje vzdělání anebo pracovní uplatnění hodně řeší. U nás nejčastěji jsou národnosti Ukrajina, Vietnam, Slovensko, Kazachstán a Rusko, Rumunská, Indie, Bulharska, Moldavska a třeba Polska. Ale k tomu pohlaví bych řekla, že k nám chodí spíše ženy.

Jaké podmínky pro přijetí do Vaší organizace je třeba splnit? Musí mít cizinci například základní znalosti českého jazyka?

Podmínek moc nemáme, ale je to u každého projektu jiné. Samozřejmě je velmi podstatné, pro koho je ten projekt určen. Třeba sociální poradenství je určeno pro všechny cizince na území České republiky, ale pak nabízíme projekt Hermiona a ten je právě jen pro rodiny s dětmi od 3–18 let, kteří neumějí ani česky, je to o začleňování dětí do základních a středních škol. Máme tady taky službu Perspektiva, a když je cizinec jejím členem, můžeme mu poskytovat kurzy českého jazyka pro začátečníky i mírně pokročilé, takže tady je vlastně jen jediná podmínka, být členem našeho klubu Perspektiva. Klienti nemusí umět česky.

Jak vnímají Vaši klienti volný čas? Využívají ho spíše ke vzdělávání, odpočinku nebo k navazování sociálních kontaktů a tím pádem k začleňování do společnosti? Vnímají cizinci způsoby trávení volného času jako důležité?

Podle mě klienti ten svůj volný čas neřeší, teda aspoň na počátku, když sem přijedou. Musí řešit ohromnou spoustu věcí jako je práce, pobyt, různé žádosti, papírování, ještě když mají děti, musí řešit jejich školu a třeba i nějakou aspoň základní znalost českého jazyka. Takže podle mě cizinci řeší volný čas až ve chvíli, když už jsou usazení tady a nemusí řešit nic jiného. Pak ho samozřejmě využívají individuálně jako třeba my Češi. Někdy se k nám cizinci i vracejí na nějaké akce, které pořádáme pro cizince a alespoň se zase setkají s cizinci, kteří jsou tu čerstvě a mají si co říct, vlastně je jejich přítomností i dost uklidní, že někdo byl vlastně na stejném místě jako nově příchozí cizinci. Pro naši organizaci je důležité, aby klienti trávili volný čas nějak efektivně, ale co pak dělají, když nejsou zrovna u nás v těch centrech, to opravdu netuším. Je fakt, že někteří klienti se u nás časem stali dobrovolníci, protože chtějí zase pomáhat dál, když jsme jim pomohli my.

Poskytujete kurzy českého jazyka? Jak velký zájem je o tyto kurzy? Jsou kurzy povinné? Jakou důležitost přiřkládají cizinci kurzům českého jazyka? Jak tuto problematiku vnímáte Vy?

Máme velmi širokou nabídku kurzů českého jazyka. Jak už jsem říkala, tak pokud je cizinec přihlášen ve službě Perspektiva, kde hledáme práci cizincům, tak tam máme kurzy českého jazyka pro začátečníky a pokročilé a alespoň jednou týdně mají cizinci kurz zdarma. Což je velmi pozitivní, protože český jazyk je v mnoha organizacích placená služba. Nabízíme i na internetových stránkách kurzycestinyprocizince.cz další kurzy, které se týkají českého jazyka. Mohou se u nás učit úplný začátečníci i pokročilý, nebo i ti, která potřebují vykonat zkoušku českého jazyka A1 nebo B1, kvůli trvalému pobytu nebo státnímu občanství. Nabízíme nízkoprahové kurzy pro cizince, kurzy pro děti nebo také z opačné strany nabízíme kurzy lektorských dovedností, které mají být pro lektory českého jazyka, kteří ho budou vyučovat jako druhý jazyk. Máme schválně takto širokou nabídku, protože i my vnímáme, že český jazyk je důležitá součást integrace cizinců jakéhokoli věku.

Služby pro cizince

Jaké služby pro cizince poskytujete? Jaké projekty aktuálně nabízíte?

Já jsem vlastně tady všechno probrala výše. Je to sociální poradenství, které obsahuje pracovní poradenství, sociální zabezpečení, pobytové otázky a podobně. Dále tady máme projekt Hermiona, který je zaměřen na začleňování dětí do základních škol a středních škol. Jedná se o doučování, nebo kurzy českého jazyka, dětské kluby a různé volnočasové aktivity, ale také i přihlášení do školy nebo komunikace s ředitelem školy atd. A taky již zmiňující služba Perspektiva, tam nabízíme různé JOBKLUBY a zase kurzy českého jazyka a nějaké poradenství, jako jak si napsat životopis, nějaký nácvik pracovního pohovoru a třeba i jednání s úřady práce. Projekty máme také různé. Například „Náš společný kraj“, který je přímo pro Středočeský kraj a připravuje na situace spojené s větší přílivem cizinců. „KOMPEX IN MB“ je projekt zaměřený na nezaměstnané cizince a poskytuje vzdělávací aktivity a kariérové poradenství. Ve spolupráci s META, o.p.s. „DON'T GIVE UP“.Dalším projektem je například „Fenomén volná půda“, který je zaměřen na vzdělávací aktivity, kurzy českého jazyka a získávání komunikačních dovedností pro mladé cizince.

Zahrnují tyto služby/projekty i volnočasové aktivity pro cizince nebo všechny poskytované služby/projekty vnímáte jako součást volného času?

Ano, máme nějaké volnočasové aktivity, nízkoprahové kurzy a dětské kluby. Kurzy českého jazyka, nebo taky kurzy na PC, aby si mohli cizinci sami napsat životopis a najít třeba i inzerát na práci. Nabízíme také různé vzdělávací aktivity, jako třeba semestrální kurzy nebo dětské kurzy pro děti, kteří nastupují do základních škol. Taky rodinné kurzy, kurzy pro děti předškolního věku, dobrovolnické aktivity nebo mentoring. Je to vyčerpávající, nabízíme toho opravdu hodně a řekla bych, že skoro všechno jsou volnočasové aktivity, protože i nějaké vzdělávání mimo povinnost se dá brát jako volnočasová aktivita. Studovala jsem to a tak si myslím, že se tam dá zahrnout skoro vše od nás.

Napadá Vás, jakým směrem by se poskytované služby měly odvíjet, pokud budete chtít tyto služby zefektivnit?

My nabízíme hodně aktivit, ale podle mě by i pomohlo, zapojit více Čechy s těmi cizinci, bohužel ale jsou docela xenofobní a na tyhle akce se nám Češi často nehlásí. Ani Vás nenapadne třeba se seznámit s cizinci, aby se tu cítili lépe, mě to taky nenapadlo do té

doby, dokud jsem tu nezačala pracovat. Jinak samozřejmě inovujeme služby často a vymýšlíme nové projekty, ale je to na dlouho vždy, něco vymyslet a pak to zrealizovat, dostat na to peníze a tak.

Budoucnost

Jaké si kladete cíle ve volnočasových aktivitách pro cizince? (například: efektivní trávení volného času, socializace, rozvoj jazykových dovedností, seznámení se zvyky, kulturou, běžným životem v ČR)

No určitě je naším cílem, aby prostřednictvím nejen tedy volnočasových aktivit, ale i sociálního poradenství a vzdělávání bylo dosaženo, co nejkvalitněji integrace cizinců do české společnosti. Takže pro nás jsou důležité určité všechny aktivity, projekty a služby, které nabízíme. Podle mě jsou hodně komplexní.

Jaká úskalí vnímáte v souvislosti s integrací cizinců v neziskových organizacích?

Nic mě asi nenapadá.

Jak vnímáte aktuální migraci cizinců do budoucna? Vnímáte ji spíše jako problém nebo přirozenou součást společnosti? Musí se na čtenější migraci neziskový sektor a státní správa připravit? Popřípadě jak?

Já si myslím, že když státní správa a neziskový sektor bude dobře připravena, tak nás žádná migrace nepřekvapí. U nás v ČR je téměř jisté, že zase takový nával cizinců tu nebude.

5.9 La Strada

Organizace a pracovníci

Čím se Vaše organizace zabývá?

Zabýváme se pomocí lidem, se kterými se obchodovalo nebo byli vykořisťováni. Naším cílem je dopomáhat k odstranění těchto problémů.

Jaká je organizační struktura? Kolik máte poboček po ČR?

Struktura je taková, že máme management, fundraising a PR, právní oddělení, finanční a administrativní oddělení, sociální oddělení a nízkoprahové služby. La Strada je velká organizace, působíme v osmi evropských zemích a spolupracujeme spolu navzájem.

Sídlo ale máme v Praze, jezdíme ale po krajích a poskytujeme školení o vykořisťování a obchodování s lidmi.

Jaká je náplň Vaší pracovní činnosti v organizaci?

Jsem členem terénního týmu a nízkoprahového poradenství. Do terénu vyrazíme zhruba jednou týdně, někdy i 2-3krát. Naše práce se točí kolem pracovně-právního poradenství, klienty se snažíme motivovat, aby řešili přestupky zaměstnavatelů ať už právní cestou nebo mimosoudně. S tím pak samozřejmě rádi pomůžeme. Navíc společně s kolegy mapujeme dění v celé České republice v ohledech obchodování s lidmi. Snažíme se tedy proniknout do uzavřených skupin a pokud se nám to podaří, můžeme začít jednat například s policií. Zní to jako ve filmu, ale je to tak.

Cílová skupina

Jaké věkové skupiny a národnosti cizinců nejčastěji využívají Vaše služby? Navštěvují Vaši organizaci spíše ženy či muži?

U nás jednoznačně převyšují ženy, co se týká věku, to už nebude jednoduché zodpovědět, protože máme SOS linky a ty jsou anonymní. Pomoc jsme schopni poskytnout až od 18 let. Klientkou se tedy stává starší handicapovaná Češka a zároveň velmi mladá Asiatka. Budete se divit, ale naše služby nejčastěji využívají cizinci z Filipín a pak Češi. Z cizinců pak právě Vietnamci, Kyrgyzstán, Nigérie a třeba Venezuela.

Jaké podmínky pro přijetí do Vaší organizace je třeba splnit? Musí mít cizinci například základní znalosti českého jazyka?

Žádné jasné podmínky nemáme. Pokud klient splňuje kritéria, jsme schopni mu pomoci. Může to tedy být přímo osoba, se kterou se obchodovalo nebo byla vykořisťována, osoba blízká, se kterou se takto zacházelo nebo třeba člověk, který se chystá odjet do zahraničí za prací a potřebuje informace, jak se vyhnout právě obchodování a vykořisťování. Cizinec nemusí umět náš jazyk, jsme schopni komunikovat ve více jazycích. Zatím se nám nestalo, že bychom se nedostali tam, kam potřebujeme.

Jak vnímají Vaši klienti volný čas? Využívají ho spíše ke vzdělávání, odpočinku nebo k navazování sociálních kontaktů a tím pádem k začleňování do společnosti? Vnímají cizinci způsoby trávení volného času jako důležité?

To je otázka, na kterou není lehká odpověď. Asi záleží hodně na tom, co se klientovi stalo. Pokud bych měl mluvit obecně, asi bych řekl, že volný čas nevyužijí. Snaží se co

nejvíce pracovat, aby se postavili co nejrychleji na vlastní nohy, popřípadě, aby schopni uživit rodinu. Cizinci se pak třeba jazyk učí po večerech před spaním s tím, že se snaží komunikovat v češtině s námi nebo v novém zaměstnání. S tím začleněním do společnosti to bude tak 50/50. Starší lidé už s tím mívají trochu problém. Naopak mladí lidé se velmi často snaží o začlenění a musím říct, že se jim to daří. V tomhle ohledu záleží i na samotné osobnosti člověka.

Poskytujete kurzy českého jazyka? Jak velký zájem je o tyto kurzy? Jsou kurzy povinné? Jakou důležitost přiřkládají cizinci kurzům českého jazyka? Jak tuto problematiku vnímáte Vy?

Kurzy Českého jazyka bohužel neposkytujeme. Můžu ale říct, že hodně cizinců se snaží kurzy absolvovat alespoň online. Mluvím tedy o těch mladších ročnících. Já osobně tuto problematiku vnímám dobře. Pokud má klient snahu a daří se mu, je to pro nás znamením, že děláme svou práci dobře.

Služby pro cizince

Jaké služby pro cizince poskytujete? Jaké projekty aktuálně nabízíte?

Poskytujeme sociální služby, což jsou azylové domy, krizová pomoc, odborné sociální poradenství a telefonická krizová linka. Dále je to sociální práce. Náš sociální pracovník vytvoří s klientem individuální plán, od kterého se odvíjí naše další spolupráce. Plán je vytvořen tak, jak klient potřebuje. Pak vedeme advokační a lobby aktivity a samozřejmě terénní práce a prevence. Projekty aktuálně nenabízíme žádné.

Zahrnují tyto služby/projekty i volnočasové aktivity pro cizince nebo všechny poskytované služby/projekty vnímáte jako součást volného času?

Když bych mluvil třeba o azylových domech, pak naše služby zahrnují i volnočasové aktivity, zrovna zde se snažíme, aby volný čas byl tráven efektivně. Když bych mluvil třeba o sociální službě s individuálním plánem, pak je na klientovi, jak tráví svůj volný čas. všechny naše služby nelze vnímat jako součást trávení volného času, už jen z jejich podstaty.

Jakou službu využívají cizinci nejčastěji? Můžete tuto službu specifikovat?

Řekl bych, že to bude naše sos telefonní linka. Ta sloužila lidem obchodovaným a vykořisťovaným. Těm i nadále poskytujeme informace o jejich právech a možnostech, aby byli schopni řešit svou situaci. Kontakty rozhodíme v terénu mezi lidmi, kteří se s

takovým zacházením setkali osobně nebo přes někoho. Někteří klienti, co zavolají na tuto linku s námi pak spolupracují dále prostřednictvím sociálních služeb. Navíc kolegové a kolegyně z linky jsou proškoleni, takže jsou schopni řešit i situace, kde je na tom klient psychicky velmi špatně. A abych nezapomněl, infolinka v určité hodiny funguje i v jiných jazycích, například v ruštině.

Napadá Vás, jakým směrem by se poskytované služby měly odvíjet, pokud budete chtít tyto služby zefektivnit?

Co se týká přímo služeb, já osobně jsem spokojený. Jediné, co je špatně, je nedostatek lidí, co by chtěli dělat tuto práci. Práce v terénu se zdá nebezpečná, ostatní služby mohou být pro někoho psychicky náročné. Bylo by pro nás a určitě i pro ostatní neziskovky super, kdyby se lidé skutečně zajímali o to, co děláme a nedělali si názor pouze z toho, co někde slyšeli nebo četli, pak by nás bylo víc a služby by byly efektivnější. Určitě by bylo i fajn, kdyby se více zajímal stát.

Budoucnost

Jaké si kladete cíle ve volnočasových aktivitách pro cizince? (například: efektivní trávení volného času, socializace, rozvoj jazykových dovedností, seznámení se zvyky, kulturou, běžným životem v ČR)?

Dám zase příklad z našich azylových domů. Naším cílem je, aby klienti a klientky trávili volný čas opravdu aktivně, aby byli schopni se později realizovat. Přímo aktivitu necháme na nich, ale většinou se učí právě jazyk, seznamují se mezi sebou atd. Snažíme se, aby klienti byli v psychické pohodě, protože pak se jim mnohem lépe daří zapadnout.

Jaká úskalí vnímáte v souvislosti s integrací cizinců v neziskových organizacích?

Já osobně si troufnu říct, že je to rasismus a xenofobie. Několikrát se nám stalo, že jsme pomohli klientovi z ošklivé situace. Zanedlouho ale přišel zpátky, protože ho nechtěli zaměstnat, jelikož nebyl Čech. Jedné klientce dokonce potencionální zaměstnavatel vyhrožoval, že pokud se vrátí nebo ho ohlásí, udělá jí ze života peklo, A to pouze proto, že byla z Bulharska. Jiní zase chodí s tím, že je na ulici lidé obchází obloukem nebo že jejich děti šikanují ve škole. Lidé prostě odmítají to, co se liší nebo to, co neznají. Pak se nám tu tvoří takový bludný kruh, ze kterého je cesta velmi složitá.

Jak vnímáte aktuální migraci cizinců do budoucna? Vnímáte ji spíše jako problém nebo přirozenou součást společnosti? Musí se na čtenější migraci neziskový sektor a státní správa připravit? Popřípadě jak?

Vzhledem k tomu, co jsem zmínil v předchozí otázce vidím migraci jako problém. Jak říkám, lidé odmítají vše, co neznají, ale zároveň mi přijde jako něco, co je naprosto přirozené. Při tom, co se děje ve světě, ať už války, přírodní katastrofy nebo obchodování s lidmi je tedy dle mého migrace naprosto v pořádku. I migranti jsou lidé a potřebují pomoc stejně jako ostatní. Myslím si, že neziskový sektor dělá, co může, aby situaci zvládl. Bohužel velkým problémem je nedostatek dobrovolníků i zaměstnanců a ten bude přetrvávat, dokud si lidé nezačnou vyhledávat informace i jinde než třeba v Blesku. A státní správa by se určitě měla připravit lépe, zatím vše nechává plynout a spoléhá, že to zvládnou neziskovky. Takhle by to fungovat nemělo a státní správa by se měla více zajímat a více podporovat všechny neziskovky.

5.10 Multikulturní centrum

Organizace a pracovníci

Čím se Vaše organizace zabývá?

Zabýváme se problematikou soužití etnik, a to nejen v České republice, ale i v dalších částech světa. Byly bychom rádi, aby výsledkem našeho počínání byla společnost, která je založena především na respektu – ať už se bavíme o respektu k lidským právům, nebo politické rovnosti. Dále bychom rádi, aby naše úsilí přispělo k snížení sociálních nerovností. Abychom toho dosáhli, snažíme se mimo jiné informovat veřejnost i odborníky, iniciujeme diskuse o migračních procesech, státní politice a podporujeme interkulturní gramotnost jak jednotlivců, tak institucí v České republice.

Bavíme-li se o konkrétních poskytovaných službách, tak je potřeba zmínit, že nabízíme opravdu širokou škálu vzdělávacích, kulturních a v neposlední řadě i informačních aktivit. Jedná se například o kurzy, diskuse na různá témata, filmové večery. Veškeré námi poskytované služby mohou využívat studenti, akademická obec, zaměstnanci státní správy, ale jsou určeny i pro širokou veřejnost. S problematikou multikulturních témat se mohou zájemci seznámit prostřednictvím našich internetových stránek, ale informace lze čerpat i v rámci knihovny.

Jaká je organizační struktura? Kolik máte poboček po ČR?

Jako zapsaná organizace máme v čele organizační struktury správní radu tvořenou předsedou správní rady, 7 členy správní rady a výkonnou ředitelku, kterou je od roku 2017 Mgr. Zuzana Schreiberová. Ta se mimo jiné v rámci dobrovolných aktivit věnuje pomoci uprchlíkům. O finance a účetnictví se nám pak starají dvě kolegyně a mzdovou problematikou se zabývá externí účetní. O chod organizace pečuje office manažerka. V dnešní době jsou nedílnou součástí PR jakékoliv organizace webové stránky, Facebook, Twitter a další komunikační kanály. Na naši propagaci dohlíží Informační manažerka.

Naše činnosti pak rozdělujeme na dvě sekce, a to sekci vzdělávání a výzkum a migrace. V sekci interkulturního vzdělávání působí 7 kolegů, kteří se věnují lektorování, koordinaci projektů a metodickému vedení projektů. Vedoucím této sekce je Jan Dítko. V sekci zaměřující se na migraci a integraci působí 2 kolegyně. Např. kolegyně Ina Avramiotti, která se zaměřuje na problematiku integrace a postavení migrantů na trhu práce. Působí nejen jako terénní pracovnice, ale i jako lektorka a tlumočnice. Vedoucím této sekce je Justyna Janowska.

Nesmíme zapomenout, že na naší činnosti se podílí i stážisté, kteří se věnují například překladům, pomáhají nám při pořádání vzdělávacích akcí, nebo zpracovávají výstupy ze seminářů. Velké díky pak patří našim partnerům a sponzorům díky kterým jsme schopni zajistit chod MKC, poskytovat tak velké portfolio služeb a pracovat na našem dalším rozvoji.

Jaká je náplň Vaší pracovní činnosti v organizaci?

V MKC pracuji od roku 2018 a věnuji se metodice vzdělávacích aktivit. Tzn. mám na starosti mapování, analýzu, nastavování procesů a také poradenství.

Cílová skupina

Jaké věkové skupiny a národnosti cizinců nejčastěji využívají Vaše služby? Navštěvují Vaši organizaci spíše ženy či muži?

To se nedá moc říct, protože my se zabýváme hlavně multikulturní výchovou ve většinové společnosti, aby změnili své mínění právě o jiných odlišných kulturách, takže pořádáme různé semináře a workshopy. Pro cizince také máme nějaké aktivity, ale moc jich není. Většinou s nimi komunikujeme online nebo s námi spolupracují.

Jaké podmínky pro přijetí do Vaší organizace je třeba splnit? Musí mít cizinci například základní znalosti českého jazyka?

Žádné podmínky nemáme, ještě když pro cizince máme hodně portálů v několika jazycích, mohou si zjistit informace sami a když to neumí, tak nám volají nebo s námi komunikují po e-mailu. Máme skvělý portál, jsme spojení do Konsorcia nevládních neziskových organizací, takže náš portál pomáhá cizincům, jakou správnou organizaci si mají vybrat s jejich určitým problémem.

Jak vnímají Vaši klienti volný čas? Využívají ho spíše ke vzdělávání, odpočinku nebo k navazování sociálních kontaktů a tím pádem k začleňování do společnosti? Vnímají cizinci způsoby trávení volného času jako důležité?

My nabízíme spoustu vzdělávacích aktivit a některé volnočasové, takže klienti volný čas určitě vnímají, jen nevím jak intenzivně. Tohle není náš cíl, naše vize, my spíše pracujeme v integraci z té druhé strany, aby lidi neměli předsudky a nebyli xenofobní. Ale tím, že spolupracujeme v tom Konsorciu, jak jsem říkala, tak klienti o služby a projekty nabízení jinými organizacemi zájem opravdu mají, takže i pro ně je důležité se naučit český jazyk a být se spojení s majoritní společností. Žádají jejich služby i přes nás. Ale všichni musíme pochopit, že integrace musí pocházet z obou směrů, jak práce s cizinci, tak i s českou společností.

Poskytujete kurzy českého jazyka? Jak velký zájem je o tyto kurzy? Jsou kurzy povinné? Jakou důležitost přikládají cizinci kurzům českého jazyka? Jak tuto problematiku vnímáte Vy?

Kurzy českého jazyka pro cizince nenabízíme, ale zprostředkováváme cizincům informace o organizacích, které kurzy poskytují. Kurzy českého jazyka a vlastně všeobecně kurzy jsou poskytovány hlavně ve větších městech, sice mají širokou nabídku, ale stále nejsou zajištěné kurzy a služby v menších městech či vesnicích, a to vnímám jako velký problém. Vím, že koncentrace cizinců je větší ve větších městech, ale stále více komunikují s cizinci, kteří bydlí v menších městech, nemají téměř žádný sociální kontakt, takže se neučí ani český jazyk, a takhle třeba žijí pět let, kdy absolutně neumí česky. Takže ty všechny organizace, které známe by měly odstartovat více poboček, i do malých měst, aby ta nabídka služeb byla alespoň podobná nabídce ve velkých městech.

Služby pro cizince

Jaké služby pro cizince poskytujete? Jaké projekty aktuálně nabízíte?

Tak pro cizince nemáme přímo služby jako je například sociální poradenství, ale třeba nabízíme komentované prohlídky po Praze, tam může jít vlastně kdokoli, mluvíme o historii a různých koutech Prahy, je to velmi zajímavá aktivita a cizincům se líbí, že se dozví něco nového o Praze, a ještě toho mohou být součástí. Pak také nabízíme mobilní aplikaci, která je o holocaustu v Praze, takže je také velmi poučná, opět nejen pro cizince. Nabízíme také různé semináře a workshopy pro školy a učitele, máme spoustu projektů pro úředníky z veřejné správy a pro všechny účastníky integrace. A pak tady máme vlastně ten web, to je taková služba pro cizince, Jmenuje se Migrace online a obsahuje spoustu informací o migraci a integraci, o projektech, kurzech a aktivitách u ostatních organizací, které jsou součástí toho konsorcia, ale také i cizinci si přijdou na své v různých sekcích, je tam pracovní poradenství například nebo nějaké vzdělávání pro žáky do hodin multikulturní výchovy, informace pro pedagogy. Ještě tady máme projekt „Podívat se pod pokličku“, který financuje Pražský magistrát. Je sice zase připraven pro žáky, pedagogy a širokou veřejnost, ale tím hlavním tu jsou cizinci, představují ostatním svůj život v Praze. Také máme „Lidovou školu migrace“ ve které se uskutečňují debaty na téma migrace, je určena úplně pro všechny.

Zahrnují tyto služby/projekty i volnočasové aktivity pro cizince nebo všechny poskytované služby/projekty vnímáte jako součást volného času?

Když mluvíme přímo o aktivitách pro cizince, které nabízíme, tak jsou všechny volnočasové, pro ostatní jsou spíše vzdělávací. I když v těch volnočasových se cizinec také učí, jak funguje naše kultura a jaká byla naše historie.

Napadá Vás, jakým směrem by se poskytované služby měly odvíjet, pokud budete chtít tyto služby zefektivnit?

Určitě. Mluvila jsem o tom už před tím. Je tu problém těch malých vesnic a poskytovaných služeb, které se poskytují hlavně ve větších městech a cizinci tak na různé kurzy a služby musí dojíždět. Podle mě je to velký problém, ale zase to souvisí s financováním našich organizací. Protože kdyby měly více peněz, určitě by bylo i více poboček, více lidí a nabízených služeb. Na integraci a všechny problémy s ní spojené nejvíce reagují větší města, otázkou tedy je, jestli mají cizinci stejná práva ať už bydlí v jakémkoli koutu republiky, když například Praha na tuto poptávku velmi pružně

reaguje, a zdá se, že v Praze mají cizinci „vyhráno“ protože v tomto ohledu je tady v Praze opravdu pestrá nabídka a cizinci mají z čeho vybírat.

Budoucnost

Jaké si kladete cíle ve volnočasových aktivitách pro cizince? (například: efektivní trávení volného času, socializace, rozvoj jazykových dovedností, seznámení se zvyky, kulturou, běžným životem v ČR)

Ve volnočasových aktivitách si klademe cíle stejné jak v celé organizaci. Jakože tvrdíme, že bez tolerance a pochopení na obou stranách to nepůjde, to je našim cílem. Ovlivnit lidé natolik, abychom do České republiky přinesli respekt a vzájemné pochopení vůči menšinové společnosti. Je hodně důležité, aby se tu ti cizinci cítili dobře. Takže pro nás je určitě seznamování s kulturou, prohlubování komunikačních schopností a socializace jednou z největších priorit.

Jaká úskalí vnímáte v souvislosti s integrací cizinců v neziskových organizacích?

Určitě musím zopakovat problematiku malých vesnic a organizací, které tam schází. Určitě je problém i financování těchto organizací, někdy asi i nevědomí cizinců o existenci nabízených služeb přímo pro ně, neznalost jazyka a neochota úředníků, když cizinec neumí česky.

Jak vnímáte aktuální migraci cizinců do budoucna? Vnímáte ji spíše jako problém nebo přirozenou součást společnosti? Musí se na čtenější migraci neziskový sektor a státní správa připravit? Popřípadě jak?

Určitě migrace roste, je tady čím dál víc cizinců, ale stále je to přirozené. Problém to bude, až se tady bude dít to, co v Turecku nebo v Řecku, ale tady je jen malinký zlomek cizinců z těch všech, kteří se rozhodli migrovat. Vždyť oni ani pomalu neví, kde Česká republika leží. Krom toho, že ty služby se musí nabízet v každé části republiky, tak výběr služeb a projektů je jinak opravdu pestrý, takže si myslím, že na nějaký menší nárůst jsme dobře připraveni. Co se týká státní správy, tak i ona to v posledních letech začala brát vážněji.

6 Zpracování dat

Rozhovory byly přepisovány do poznámkového bloku, i přes náročnost přepisování odpovědí, ale nebyly narušeny probíhající rozhovory. Na zpracování získaných dat z polostrukturovaných rozhovorů byla použita metoda kódování, která napomůže třídít, najít souvislosti a analyzovat získaná data. Kódování má tři fáze:

- otevřené,
- axiální,
- selektivní kódování.

6.1 Otevřené kódování

Pro otevřené kódování byly použity kódy, které charakterizovaly jádro daných vět. Kódy mohou obsahovat jedno nebo více slov. Z důvodu přehlednosti textu byly přiřazovány kódy A–Z, pod kterými se skrývalo pojmenování, které bylo krátké a výstižné pro určitou skupinu slov či vět. Kódy nesmějí být příliš obecné, ani příliš detailní a během kódování se mohou měnit. Otevřené kódování nám napomůže ke vzniku nových skupin pojmů a následně jsou slučovány podle podobnosti. Dalšímu zpracování a hledání vztahů mezi kategoriemi se zabývá blíže axiální kódování. Na základě otevřeného kódování byly vytvořeny tyto kategorie:

1 Organizace

Působnost

Spolupráce s ostatními organizacemi

Přínos

2 Cizinci

Demografické aspekty (věk, pohlaví, národnost, vzdělání)

Vnitřní podmínky (zájem, motivace)

Vnější podmínky (finance, dostupnost)

3 Integrace

Důvod migrace

Možnosti integrace

Znalost českého jazyka

Interkulturní a multikulturní výchova

Funkční a snazší integrace

Prevence

4 Volnočasové aktivity pro cizince

Funkce volného času

Názor na volný čas

Možnosti volnočasových aktivit

5 Úskalí

Úskalí organizací a jejich nabídky

Úskalí integrace a migrace

Finance

Spolupráce se státní správou

Působnost

6 Doporučení pracovníků

Znalost českého jazyka

Spolupráce se státní správou

Lepší financování

Zvýšení nabídky volnočasových aktivit interkulturního směru

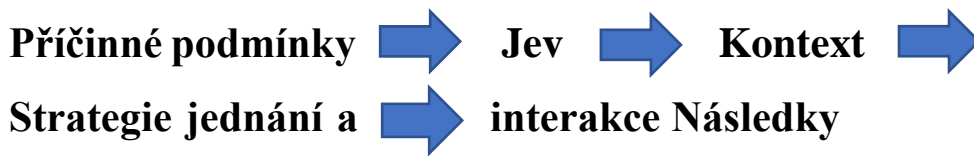
Působení v menších městech

Pozitivní propagace médiem

6.2 Axiální kódování

Podle literatury Švaříček, Šedřová (2007) axiální kódování navazuje na otevřené kódování. Cílem axiálního kódování je určení vzájemných vztahů mezi jednotlivými kategoriemi. Musíme se tedy v této fázi rozhodovat, jaké vztahy mezi sebou výše zmíněné kategorie mají, jestli jsou propojené nebo na sebe navazují. Na základě této fáze můžeme dojít k opuštění nebo sloučení některých témat.

Pro axiální kódování byl vybrán tento vzorec:

Jev: Jev je v axiálním kódování stěžejní, váží se k němu ostatní kategorie, nějakým způsobem ho ovlivňují.

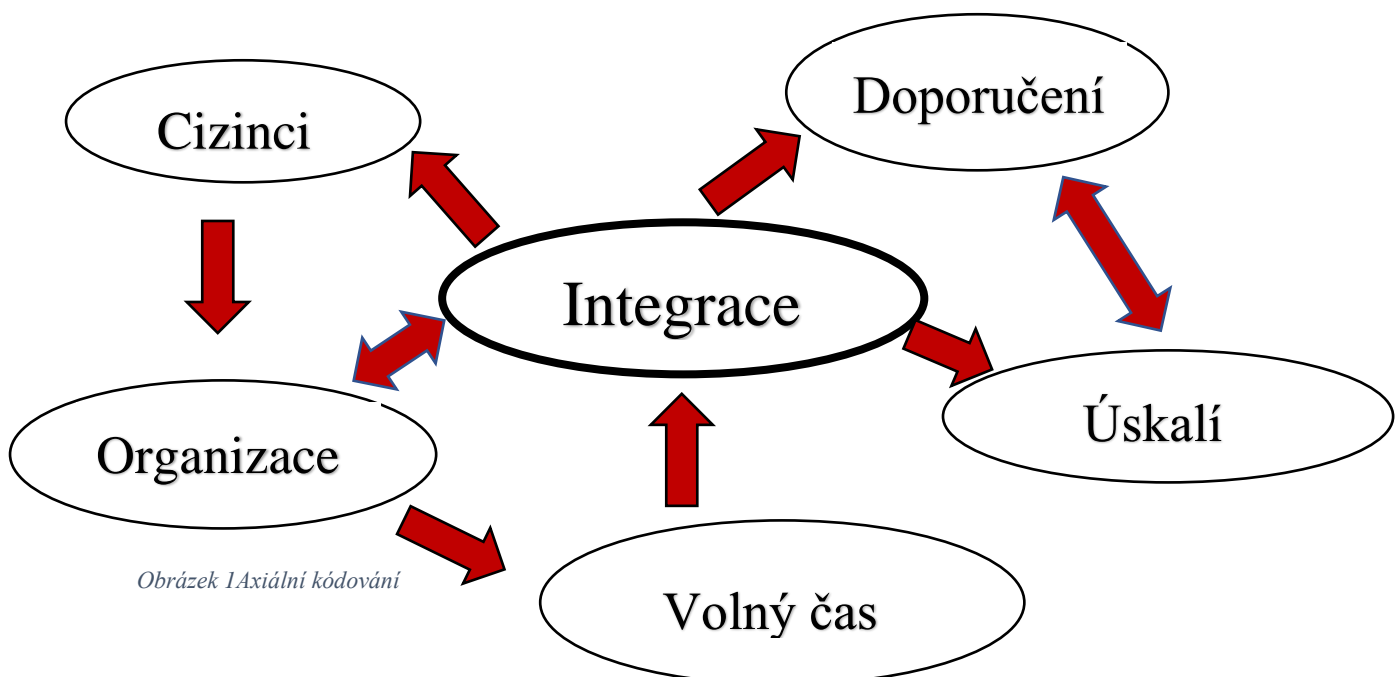
Příčinné podmínky: Jsou to proměnné nebo různé události. Tyto události mohou za vznik nebo vývoj jevu.

Kontext: Podmínky, které působí na strategie jednání a interakce a ovlivňují je.

Strategie jednání a interakce: Veškeré aktivity, které záměrně působí na jev. Může působit i na další kategorie.

Následky: Množina veškerých důsledků, následků a výsledků, jak úmyslných, tak neúmyslných.

V případě této diplomové práce byla za jev označena integrace cizinců, příčinnou podmínkou jsou neziskové organizace a cizinci, kontext je chápán jako demografické aspekty cizinců, strategie jednání a interakce jsou v tomto případě volnočasové aktivity, které jsou cizincům poskytovány a díky těmto činnostem jsou cizinci integrováni. Následky v tomto vzorci chápeme jako úskalí a doporučení. (Švaříček, Šedřová a kol., 2007)

Obrázek 1 Axiální kódování

6.3 Selektivní kódování

Selektivní kódování je třetí fází procesu a snaží se o detailní vyhledávání hlavních témat a kategorií. Považují se za střed a na ně se váží ostatní kategorie. Po identifikaci hlavní kategorie jsou ostatní kategorie uvedeny do vztahu s hlavní zvolenou kategorií. (Švaříček, Šed'ová a kol., 2007)

V této práci byla zvolena jako hlavní kategorie integrace, která je ovlivňována mnoha aspekty jako jsou samotní cizinci a jejich vnitřní a vnější podmínky, organizace, které poskytují služby pro cizince a státní správa. Na cizince právě působí také vnitřní podmínky jako je motivace a zájem a vnější podmínky jako finance, znalost českého jazyka a dostupnost. Na cizince má vliv i majoritní společnost a neziskové organizace. Druhou příčinnou podmínkou je organizace, která hraje v integraci cizince nezbytnou roli. Neziskové organizace jsou dále ovlivněny státní správou, způsobem financování, dostupností, poptávkou, a i kvalitou poskytovaných služeb. Výsledkem této interakce je například zvýšení míry úspěšnosti integrace cizince do společnosti nebo různá doporučení. Následkem této interakce vnímám úskalí, jak na straně organizací, tak státní správy, integrace, na straně cizinců a jejich vnitřní a vnější podmínky, finanční nedostupnost, působení ve větších městech nebo nedostatečná spolupráce se státní správou.

Název organizace	Volnočasové aktivity	Český jazyk	Působení	Číslo rozhovoru
<i>InBáze, z. s.</i>	ANO	ANO	Praha	1
<i>Diakonie</i>	ANO	e-learning	ČR	2
<i>Sdružení pro integraci a migraci</i>	ANO	Pouze doučování	ČR	3
<i>Člověk v tísni</i>	ANO	Pouze doučování	ČR	4
<i>Charita ČR</i>	ANO	ANO	ČR (velká města)	5
<i>META, o.p.s.</i>	ANO	ANO	ČR	6
<i>Slovo 21</i>	ANO	ANO (pro pokročilé)	hlavně Praha	7
<i>Centrum pro integraci cizinců</i>	ANO	ANO	ČR	8
<i>La Strada</i>	jen v azylových domech	NE	Evropa	9
<i>Multikulturní centrum</i>	spíše ANO	NE	Praha	10

Tabulka 1 Údaje o neziskových organizacích

Nestátní neziskové organizace v integraci cizinců hrají nezastupitelnou roli. Nejen, že doplňují státní správu v problematice integrace cizinců, ale daleko převyšují služby a aktivity, které poskytuje státní správa. Podle výše uvedené tabulky všechny dotázané neziskové organizace nabízejí volnočasové aktivity a většina z nich se podílí na integraci tak, že poskytují kurzy českého jazyka pro cizince. Většina neziskových organizací také působí po celé České republice, ale sídlo mají v Praze. Neziskové organizace v rámci integrace cizinců nabízí dále různá poradenství, sociální služby, kurzy PC a kurzy vaření, projekty a diskuse, které napomáhají cizincům k lepšímu životu v České republice.

Bohužel mají i neziskové organizace limitující faktory, které je třeba minimalizovat nebo nejlépe odstranit. První limitující faktor tkví ve financování těchto organizací a udržitelnosti. Tento faktor potvrdili i pracovníci z neziskových organizací jako úskalí v kvalitě poskytovaných služeb, dalším faktorem vyjádřeným v organizacích je nerovnost státní správy a neziskových organizací. A jako velkým problémem je vnímaná nedostatečná propagace, informovanost cizinců o existujících neziskových organizacích a pomoci pro cizince.

Kvůli této problematice bylo založeno Konsorcium nevládních organizací pracujících s migranty, které spojuje 18 neziskových organizací, které se věnují tématu integrace cizinců a migrace, které pracují přímo s cizinci nebo se jim nějakým způsobem věnují. Konsorcium je spojení organizací, které se buď věnují pouze problematice cizinců anebo se věnují široké problematice problémů, pomoci v nouzi, zdravotně postiženým, bezdomovcům, ale právě i cizincům. Multikulturní centrum, které je členem Konsorcia s cizinci nepracuje přímo, ale řeší otázky migrace, multikulturní výchovu a snaží se vzdělávat pedagogy, lektory a ostatní účastníky, kteří pracují s cizinci.

Organizace

Kategorie organizace má významný vliv na integraci cizinců do české společnosti. Nejen, že poskytují volnočasové aktivity, ale spousta služeb, které mají přímou souvislost s mírou integrace. Do kategorie organizace patří kód spolupráce a v případě všech neziskových organizací spolupracují všichni se sebou a patří do Konsorcia nevládních neziskových organizací, které všechny dotázané organizace slučuje. Organizace se v nabízených aktivitách skvěle doplňují. Zajímavý je ale fakt, že u všech organizací se objevila obava ze špatné spolupráce se státní správou, který se dá ale vysvětlit i tím, že státní správa rozhoduje o financích přidělených do neziskového sektoru, a tudíž je financování od státní správy důležitý existenční faktor.

Druhým kódem, který se objevuje, je působnost neziskových organizací. Dotázané neziskové organizace mají sídlo v Praze, ale kromě organizace InBáze a Slovo 21 se snaží svoje služby nebo alespoň své multikulturní přednášky udržet ve všech krajích v České republice. Nejen, že je kód působnost vnímán jako pozitivní ve způsobu snahy působit ve všech krajích, ale je vnímán i jako negativní kód, který naopak v kategorii úskalí vyjadřuje nesoulad v nabídce neziskových organizací větších měst ve srovnání

s menšími městy. Je pozoruhodné, že lze tento kód vnímat dvěma pohledy, které byly vyjádřeny výše.

Třetím kódem v kategorii organizace že přínos, jaký organizace poskytující služby pro cizince mají. Je bezpochyby jasné, že vzhledem k tomu, jak velký dopad na integraci mají služby a aktivity nabízené neziskovými organizacemi, že přínos je značný. Nejen, že jsou jediná instituce, která s cizinci pracuje od příchodu do České republiky až po začlenění cizince, ale pracují i s majoritní společností a s jedinci, kteří s cizinci přichází do každodenního styku. Je velká škoda, že pracovníci organizací se neumí dostatečně ohodnotit, co se týká kvality a přínosu jejich organizací.

Cizinci

Kategorie cizinci jsou v tomto případě cílovou skupinou celé práce. Je ale nesmírně důležité si uvědomit, jaké faktory na cizince působí a které pozitivně i negativně přispívají k míře integrace. Všechny uvedené neziskové organizace se nějakým způsobem věnují cizincům a přímo s nimi pracují. Výjimkou je Multikulturní centrum Praha, které se snaží přispívat k integraci ze strany majoritní společnosti hlavně multikulturní výchovou různými semináři a přednáškami. Značná část pracovníků uvedla, že služby navštěvují z větší poloviny ženy. Tento fakt se podle pracovníků dá vysvětlit tím, že jsou ženy častěji zodpovědnější a organizovanější než muži. Právě proto navážeme na první kód v kategorii a tím jsou demografické aspekty cizinců, které taktéž souvisí s mírou integrace. Samozřejmě je třeba si uvědomit, že ne všechny aspekty s integrací souvisí. Například cizinci ruské nebo ukrajinské národnosti, které mají k českému jazyku blíže, je možné předpokládat, že se naučí český jazyk rychleji a míra integrace u těchto jedinců bude stoupat. Pracovník z Centra pro integraci cizinců dokonce popsal, že lidé vzdělanější například lékaři nebo právníci, mají daleko větší motivaci se učit český jazyk a obecně navštívit nějakou neziskovou organizaci a chuť se integrovat. Bohužel ale tento faktor byl zmíněn pouze jednou organizací, protože ani v hlavních otázkách v polostrukturovaných rozhovorech se nebylo na vzdělání cizinců dotazováno. Je ale dost možné, že kdyby vzdělání bylo zahrnuto v otázkách v polostrukturovaných rozhovorech, výsledek by vyšel podobně jako u Centra pro integraci cizinců.

Druhým kódem v kategorii jsou vnitřní a vnější podmínky. Vnitřní a vnější podmínky cizince přímo ovlivňují průběh a míru integrace. Je důležité, aby se cizinci vůbec chtěli integrovat. Jak odpověděli pracovníci neziskových organizací, je velmi důležité cizincům

vysvětlit smysl integrace a připomenout jim důležitost začlenění do majoritní společnosti. Se vším souvisí motivace, která je takový hnací motor pro to, co děláme. Každý cizinec musí být motivován, aby právě sám se chtěl integrovat. Na vnějších podmínkách integrace samozřejmě také velmi záleží. Jde samozřejmě o dostupnost služeb pro cizince a například také o finanční zajištění organizací a cizinců. Každý pracovník dotázané neziskové organizace zmínila problematiku financí. Podle všech jsou závislé hlavně na státu a financí se jim nedostává tolik, kolik by bylo potřeba a není to jen pro kód vnějších podmínek, ale objevuje se tento nedostatek i v kategorii úskalí.

Velmi záleží na tom, jak se v České republice cizinci cítí, což je vnitřní podmínka, ale je zapříčiněná tím, jak se k cizincům lidé v majoritní společnosti chovají, což je vnější podmínka.

Integrace

Integrace, v této práci stěžejní téma, je jev, který probíhá u všech cizinců, kteří se rozhodnou migrovat do České republiky. Nelze říci, že by integrace byla nulová, kdyby cizinec nechtěl, protože integrace probíhá po celou dobu života cizince a nelze se jí vyhnout. Pracovníci neziskových organizací mají za to, že znalost českého jazyka je důležitým kódem v procesu integrace. Je zajímavé, že se všechny organizace v ohledu znalosti českého jazyka shodly že kdyby cizinci uměli lépe český jazyk, probíhala by integrace snáze. Některé neziskové organizace kurzy českého jazyka nenabízejí, věří ale ve spolupráci s ostatními organizacemi. Je velmi pozoruhodné, že neziskové organizace mezi sebou nezápasí a nevedou tzv. konkurenční boj, i za cenu, že jsou některé neziskové organizace financovány více než druhé.

Dalším kódem v kategorii jsou možnosti integrace, které byly vyřčeny téměř v každém rozhovoru. Možnostmi se rozumí například použití interkulturní a multikulturní výchovy, prostřednictvím volnočasových aktivit dosáhnout vyšší míry integrace, ale nejdůležitějším je možnost oboustranné integrace. Pod tímto pojmem rozumíme, že integrace nemůže probíhat jen skrze organizace – cizinec – integrace, ale i majoritní společnost – cizinec – integrace. A hlavně nesmíme zapomenout, že obě strany integrace jsou stejně důležité a měly by fungovat jako komplexní proces. Takže neznamená, že když cizince neučíme česky a poskytneme jim služby, že by vznikla dokonalá integrace. Znamená to naopak, že když cizincům poskytneme kvalitní služby, kurzy českého jazyka,

a ještě změníme pohled majoritní společnosti na cizince, mohla by tímto procesem dokonalá integrace vzniknout.

Třetím kódem je zmiňovaná interkulturní a multikulturní výchova. V Multikulturním centru se přímo specializují na multikulturní výchovu a pořádají různé osvěty a semináře, aby právě zvýšili míru integrace ze strany majoritní společnosti, aby odbourali předsudky, bojovali proti xenofobii a rasismu. Vlastně každá dotázaná organizace se alespoň tomuto tématu věnuje. Diakonie, Sdružení pro integraci a migraci, Charita ČR, META, Slovo 21, Centrum pro integraci cizinců a Multikulturní centrum jsou skvělou ukázkou toho, že integrace musí probíhat s obou stran a že učení se zkušeností je nejefektivnější. Všechny tyto organizace totiž ve svém působení nějakým způsobem uplatňují interkulturní výchovu, který se od multikulturní liší právě tou zkušeností. Organizují setkávání cizinců s Čechy, různé akce s cizinci pro veřejnost, interkulturní setkávání českých rodin s cizince nebo jen akce pro všechny, aby měli všichni možnost mluvit s každým.

Dalším kódem je funkční integrace, která je samozřejmě důležitá pro fungování celého procesu. Prvním bodem ve funkční integraci je kvalitně a efektivně strávený volný čas, znalost českého jazyka. Dalším bodem je třeba zmínit, že lépe integrace funguje u dětí, kteří nastoupí v ČR povinnou školní docházku, protože se daleko rychleji naučí český jazyk, poznají spolužáky a najdou si mezi nimi i kamarády. Tím pádem jsou pracovníci toho názoru, že integrace dětí je snazší i když daleko komplikovanější proces. Zajímavé je, že důležitost je přikládána vysvětlení cizincům, že jsou nabízené služby, smysluplné trávení volného času a aktivní zapojování důležité. Takže nejen, že cizinci se musí naučit jazyk, ale mělo by tomu předcházet vysvětlení důležitosti těchto procesů. Téměř polovina pracovníků ale uvádí, že pro cizince je důležité si v České republice najít práci a zabezpečit rodinu, a to je pro ně důležitější než volný čas. Otázkou ale zůstává, zda se i tyto pracovníci s tímto názorem snaží cizincům vysvětlovat důležitost všech procesů nebo jen cizincům radí s jejich problémem a nenabízejí mu další aktivity a služby. Všichni pracovníci se pozastavují nad povinností kurzu českého jazyka a domnívají se, že kdyby byly kurzy povinné, bude míra integrace vyšší a tím pádem i snazší pro všechny členy společnosti. Další činností organizace ve snaze efektivnější integrace je prezentace české a jejich kultury, vyhledávání rozdílů a více zapojovat cizince do českého dění.

Posledním kódem v této kategorii je prevence. Prevencí chápeme činnosti organizací na předcházení různých negativních jevů jako je například sociální vyloučení a vznik ghett. V organizaci Diakonie nabízí projekt Doma v ČR a ten pomáhá cizincům se

postupně zapojovat do života v České republice, aby právě přecházel sociálnímu vyloučení. Jako prevencí je také vnímána informativnost cizinců, která je nízká. Podle pracovníků se cizinci většinou dozví o nějaké pomoci za „pět minut dvanáct“. Navazujeme tím na potřebu znalosti práv a povinností, zákona o pobytu, povinnost zdravotního pojištění a spoustu dalších. Další body v prevenci podle pracovníků je smysluplné trávení volného času, nevnímat migraci jako problém, spolupráce médií na rozšíření pozitivního povědomí o migraci.

Volnočasové aktivity

Pod touto kategorií jsou zahrnuty tři kódy: funkce volného času, možnosti volnočasových aktivit a názor na volný čas. Jako funkce volného času pracovníci vnímají podobné jako jsou uvedeny v literatuře a tím je vzdělávání, odpočinek, zábava a integrace. Zajímavé je, že literatura uvádí nespočet funkcí volného času, které jsou na stejné úrovni. V této práci lze ale chápat, že integrace je nejdůležitější funkcí a podkategorie (prostřednictvím čeho integrace probíhá) jsou právě mimo jiné vzdělávání a zábava. Možností, jak trávit volný čas v těchto organizacích je nespočet. Organizace InBáze má nejvyšší počet volnočasových organizací ze všech dotázaných. Kromě organizace Charita ČR, Diakonie, La Strada a Multikulturní centrum poskytují všechny organizace více než tři volnočasové aktivity. Jelikož se Charita, Diakonie a La Strada nevěnuje pouze cizincům, ale všem bez rozdílu, je jasné, že nabídka jednotlivých cílových skupin není tak bohatá. Multikulturní centrum spolupracuje hlavně s médii a majoritní společností, takže volnočasové aktivity pro cizince mají pomálu.

Třetí kód nám přinese zajímavé poznatky a nazývá se názor na volný čas. Pozoruhodné je, že výše uvedené organizace, které nenabízejí volnočasové aktivity pro cizince, buď nemají názor na volný čas anebo tvrdí, že je pro cizince nejdůležitější, aby si v České republice našli práci a volný čas je pro ně druhořadý. Je možné z toho soudit, že organizace, které nabízejí volnočasové aktivity pro cizince, si více uvědomují důležitost volného času pro míru integrace a snaží se tedy nabízet širokou nabídku těchto aktivit, kdežto ty, co nenabízejí volnočasové aktivity si nejsou vědomi důležitosti volného času nebo nad ním nikdy nepřemýšleli.

Úskalí

Další kategorií, která z analýzy dat vznikla, je úskalí. V každém zamýšleném projektu, v každé činnosti a v každé organizaci se objeví úskalí, které daná činnost může obnášet.

V procesu integrace tomu není jinak ba naopak se úskalí v procesu integrace objevuje hojně, a dokonce se prolíná všemi dosud probranými kategoriemi (organizace, cizinec, integrace a volnočasové aktivity). Všemi pracovníky byla zodpovězena úskalí, některá se opakovali více a některá méně, ale všichni pracovníci mají povědomí alespoň o základních úskalí migrace, integrace, nabízených služeb nebo jejich organizace. Kódy byly pojmenovány podobně jako kategorie, protože se navzájem prolínají. Kód úskalí organizace nebyl tak obsáhlý po zodpovězení otázek pracovníky. Nejčastěji úskalí organizace viděli pracovníci ve financování a tím pádem i nedostatečné nabídky nebo působnost organizací. Sice se snaží působit ve všech krajích, ale většinou organizace působí jen ve větších městech, a tak nabídka volnočasových aktivit v menších městech často pokulháva.

Úskalím migrace a integrace jsou samotní cizinci, kteří nemusí chtít se začlenit do české společnosti, jsou to i organizace, které nejsou dostatečně financovány, je to i státní správa, která podle pracovníků se dostatečně neangažuje. Dalším úskalím jsou i přeplněné kurzy českého jazyka.

Doporučení

Poslední kategorií je doporučení. Tato kategorie vznikla po definování všech kategorií, je zároveň cílem diplomové práce a je poslední kategorií v této části. Podle pracovníků organizací vzniklo šest kódů: znalost českého jazyka, spolupráce se státní správou, lepší financování, zvýšení některých nabídek, zejména volnočasové aktivity interkulturního směru, pozitivní propagace médiem a rozšíření organizací nebo nabídky do všech koutů v České republice.

Pokud bychom tedy jako společnost nastavili pravidla pro integraci cizinců závazná, cizinci by museli povinně navštívit některou z neziskových organizací, aby jim poskytly prvotní informace. Dále by cizinci museli absolvovat povinné kurzy českého jazyka, aby se dařilo integrovat cizince do společnosti a předcházet preventivně problémům, které v České republice většina cizinců po příchodu do země má. Nejlepší by bylo, aby všechny neziskové organizace nabízely volnočasové aktivity interkulturního směru, aby se cizinci s majoritní společností více setkávali, více spolu komunikovali a navzájem se učili vzájemné kultuře a respektu. Je velmi důležité, aby celý systém integrace byl nastaven tak, aby i ti, kteří poskytují jakékoli služby pro cizince a volnočasové aktivity, museli projít kurzem, jak zacházet s cizinci, aby nedocházelo k nedorozumění a tyto aktivity se

staly kvalitní a úspěšné, co se integrace týče. Také je důležité, aby i státní správa nabízela různé vyžití a volnočasové aktivity pro cizince, zvláště ty, které spojí cizince i majoritní společnost. Tímto totiž můžeme společně úspěšně integrovat cizince do společnosti a odbourávat předsudky a xenofobní myšlenky majoritní společnosti. Média, která často působí v migraci negativně, by měly svou sílu využít k propagaci služeb a volnočasových aktivit pro cizince tak, aby i média v tomto ohledu byla potřebná, a nejen zvyšovat strach a rasismus v každém z nás. Jako pozitivní krok vnímám i rozšíření volnočasových aktivit do všech koutů České republiky, nejen se sdružovat ve velkých městech, ale také i v těch menších a ve vesnicích, kde nabídka volnočasových aktivit pro cizince dost pokulhá. Je potřeba rozšířit síť nabídek pro cizince, ať už vytvořením nových neziskových organizací nebo rozšířením těch stávajících.

Závěr

Téma Volnočasové aktivity v neziskových organizacích pro integraci cizinců třetích zemí obsahuje základní pojmy jako je volný čas, pedagogika volného času, integrace a prostředí integrace, cizinci, neziskové organizace a volnočasové aktivity.

Hlavním cílem práce bylo navrhnout doporučení pro zkvalitnění poskytovaných služeb neziskových organizací s cílem efektivnější integrace cizinců v České republice v rámci volnočasových aktivit. Tento cíl byl splněn prostřednictvím teoretické a praktické části. Teoretická část je zaměřena na základní pojmy, právní úpravu organizací a volnočasových aktivit, cizince a údaje z Českého statistického úřadu. V praktické části byla získávána data prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů, které byly následně zpracovány metodou otevřeného, axiálního a selektivního kódování. V selektivním kódování vznikla kategorie doporučení, ze kterého vyplývají jednotlivé kódy: znalost českého jazyka, spolupráce se státní správou, lepší financování, zvýšení některých nabídek, zejména volnočasové aktivity interkulturního směru, pozitivní propagace médiem a rozšíření organizací nebo nabídky do všech koutů v České republice. Všechny tyto kódy pomohly k naplnění hlavního cíle diplomové práce.

Volný čas je bezpochyby nedílnou součástí všech lidí na celém světě. Všichni nějakým způsobem trávíme volný čas, ať už odpočinkem nebo aktivním sportem, vzděláváním, kroužky anebo nám vyplňují čas naše koníčky. Trávení volného času je ale v našich životech důležité a musíme si tento fakt všichni uvědomit. Volný čas má několik funkcí jako je rekreace, odpočinek aktivní i pasivní, prevence a spousta dalších. A vzhledem k tomu, jak je důležitý pro nás všechny, je o to více důležitější pro cizince, kteří migrují do České republiky. Další funkce volného času je integrační a ta je pro nás v této práci nejdůležitější. Ať už cizinci svůj volný čas, tedy mimo práci nebo školu, tráví jakkoli, malými kroky se přibližují ke své integraci do české společnosti.

Ve školách, v organizacích pro cizince, jak státních, tak neziskových, je nějakým způsobem vždy uplatňována pedagogika volného času. Ta učí jedince, jak svůj čas efektivně trávit a přispívá tím k socializaci jedince. V našem případě k integraci cizinců. Prvky pedagogiky volného času tedy používají i nestátní neziskové organizace o kterých tato práce pojednává. Neuplatňuje se jen v zařízeních, ale i v rodině. Rodina je totiž první bod, který je v možnostech trávení volného času důležitý. Záleží totiž na rodičích, kterou aktivitu svému dítěti vyberou, i když samozřejmě by měli přihlídnout k preferenci dětí.

Pokud tedy rodiče umí efektivně trávit svůj volný čas, daleko častěji tuto přednost přebírají po rodičích, a i pro ně je velmi důležité, jak svůj volný čas tráví. Existuje možný vztah mezi efektivitou trávení času rodičů a jejich dětí, většinou jsou děti odrazem svých rodičů. V další linii přichází škola, která často nabízí dětem nespočet kroužků a mimoškolních aktivit a už se objevují i první preference dětí, jak svůj volný čas chtějí trávit. Už od útlého věku je tedy důležité děti vychovávat k efektivnímu a smysluplnému trávení volného času, jak děti v majoritní společnosti, tak děti cizinců. U dětí cizinců je o něco jednodušší integrovat je do české společnosti, protože nezdá se, že kdy se setkáváme s dospělými cizinci, kteří neumějí dobře český jazyk, ale jejich děti ho zvládají mnohem lépe. Jelikož je český jazyk velmi důležitý v integraci cizinců, děti cizinců pak mají větší možnosti se v České republice později uplatnit. Většinou totiž u dětí cizinců je to škola, kde se setkávají poprvé s českým jazykem, s českými spolužáky a učiteli a naučit český jazyk se musí. Je jasné, že se děti integrují daleko lépe do české společnosti než jejich rodiče.

Další prostředí, ve kterém jsou cizinci integrováni jsou nestátní neziskové organizace, které se snaží brát integraci ze dvou pohledů. První pohled je snaha poskytovat služby, aktivity, vytvářet projekty pro cizince, které zajistí, aby se cizinci cítili lépe, zjistili o naší zemi veškeré informace, našli si práci a trávili smysluplně svůj volný čas. Druhým pohledem jsou workshopy, semináře, diskuse a vzdělávací programy pro všechny účastníky integračního procesu jakou jsou pedagogové, média, lektori, majoritní společnost, a hlavně pro ty, kteří pracují s lidmi s odlišnou kulturou. Neziskové organizace tedy uplatňují v určité formě na majoritní společnost prvky multikulturní a interkulturní výchovy. Multikulturní výchova je nedílnou součástí průřezových témat v Rámcovém vzdělávacím programu na školách.

Cizinců v České republice neustále přibývá, ale Česká republika nezaznamenala takový nárůst jako v některých sousedních státech. Sice musí stát na přibývajícím migraci pružně reagovat, ale podle některých neziskových organizací v České republice do budoucna nebude migrantů tolik přibývat jako nyní například v Řecku nebo Turecku. Stát se snaží s integrací cizinců kvalitně vypořádat a nabídnout cizincům alespoň základní informace o pobytu v České republice, o práci a o zdravotních a sociálních službách a o sociálním zabezpečení. Má za úkol cizince co nejlépe informovat ihned po příchodu do České republiky, ale bohužel prvotní informovanost často pokulhává i přes to, že cizinci přijdou do prvotního styku s cizineckou policií a Odborem azylové a migrační politiky. Dále stát

připravuje plán pro integraci cizinců na základě prvotního plánu Evropské komise s názvem Akční plán pro integraci státních příslušníků třetích zemí, kde uvádí, že jeden z důležitých bodů je právo na vzdělávání, vzájemné vztahy s majoritní společností a znalost českého jazyka. Velmi zajímavým zjištěním je fakt, že inkluze se nevztahuje jen na žáky se specifickými vzdělávacími potřebami, ale také na žáky s odlišným mateřským jazykem. Těmto žákům se věnuje Vyhláška č. 27/2016 Sb., která obsahuje stupně podpůrného vzdělávání, zejména první tři stupně se věnují žákům s odlišným mateřským jazykem.

Podle statistiky Českého statistického úřadu v České republice k dubnu 2017 bylo registrováno kolem 130 000 neziskových organizací s počtem cca 93 000 spolků, které jsou dominantou celé neziskové sféry. Dle statistik také vyplývá, že volnočasovým aktivitám se nejvíce věnují neziskové organizace zapsané jako spolky nebo obecně prospěšné společnosti. Obecně prospěšné společnosti ale nepřibývají, protože byly zrušeny a fungují jen ty, které nezankly po novele Občanského zákoníku. V diplomové práci dominují taktéž spolky a obecně prospěšné společnosti, které se věnují problematice cizinců. Tyto organizace nabízejí služby pro cizince jako je sociální a právní poradenství, kariérové poradenství a různé advokační služby, volnočasové aktivity jako jsou příměstské tábory, aktivity v lanových centrech, laser game, kurzy vaření, interkulturní setkání v českých rodinách, sportovní turnaje a akce jednotlivých organizací, dále mají v gesci různé projekty pro cizince, pro všechny věkové skupiny, některé jsou vyhrazeny například jen pro ženy či děti nebo seniory. Také se zabývají osvětou v médiích a v majoritní společnosti, pořádají různé konference, spolupracují s veřejnou správou, spolupracují na různých zákonech, doporučení a vzdělávání dětí s odlišným mateřským jazykem.

Velmi pozitivní je, že neziskové organizace vnímají migraci jako přirozenou součást společnosti a že ve stále se zvyšujícím počtu cizinců nevidí problém. Je znát, že tyto organizace berou vážně svou práci a jsou připraveny na různé nenadálé situace jako je právě například čtenější migrace. I z tohoto důvodu se neobávají, že bychom čtenější migraci nezvládli ze strany poskytovaných služeb, naopak plynou z toho spíše obavy z majoritní společnosti. Protože organizace se věnují i otázkám rasismu a xenofobie a znají názor majoritní společnosti na cizince, který je často ještě posilován skrze média, vnímají přijetí cizinců majoritní společností jako problém, na který se musí společnost zaměřit. Otázkou tedy zůstává, jaká změna by se měla odehrát ve společnosti, aby byla

společnost připravena přivítat cizince přívětivě a vnímat migraci stejně přirozeně jako neziskové organizace.

Doufám, že tato diplomová práce přispěje k efektivnějšímu poskytování služeb pro cizince, tím pádem i k efektivnější integraci a k doplnění literatury, která na dané téma chybí.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Bc. Michaela Stejskalová
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	PhDr. Jitka Plischke, Ph.D.
Rok obhajoby:	2020

Název práce:	Volnočasové aktivity v neziskových organizacích na podporu integrace cizinců ze třetích zemí
Název v angličtině:	Leisure activities in non-profit organizations to support the integration of third-country nationals
Anotace práce:	<p>Diplomová práce se zabývá aktuálním tématem integrace cizinců v České republice a zaměřuje se hlavně na činnost neziskových organizací v rámci volnočasových aktivit. Teoretická část se zabývá základními pojmy, právními aspekty, pedagogikou volného času a integrací. Zahrnuje také vymezení volnočasových aktivit. Praktická část je zaměřena na kvalitativní výzkum, zejména na polostrukturované rozhovory s pracovníky neziskových organizací a nabídku volnočasových aktivit v neziskových organizacích. Hlavním cílem diplomové práce je navrhnout doporučení pro zkvalitnění poskytovaných služeb neziskových organizací s cílem efektivnější integrace cizinců v České republice v rámci volnočasových aktivit. Integrace je důležitá k zapojení cizinců do dění v České republice a k plnohodnotnému životu cizinců v jiné zemi.</p>
Klíčová slova:	volný čas, volnočasové aktivity, neziskové organizace, integrace, cizinci třetích zemí

Anotace v angličtině:	This master's thesis deals with the current topic of integration of foreigners in Czech republic and it mainly focuses on the activities of non-profit organizations as part of leisure activities. The theoretical part deals with basic concepts, legal aspects, and pedagogy of leisure time and integration. It includes a demarcation of leisure activities - the practical part is focused on qualitative research, especially on semi-structured interviews with employees of non-profit organizations and offerings of leisure activities in non-profit organizations. The main objective of this thesis is to provide recommendations for improving the quality of provided services by non-profit organizations with the goal of more effective integration of foreigners in the Czech republic as part of leisure activities where the integration is important for an inclusive, cohesive multi-cultural society.
Klíčová slova v angličtině:	Leisure time, leisure time activities, non-profit organizations, integration, third-country nationals
Přílohy vázané v práci:	Obrázek 1x Tabulka 1x Podpůrná opatření 1. – 3. stupně
Rozsah práce:	109 (včetně příloh); 105 (bez příloh)
Jazyk práce:	český

Seznam použitých zdrojů

BOCAN, Miroslav. *Děti v ringu dnešního světa: hodnotové orientace dětí ve věku 6 až 15 let*. Praha: Národní institut dětí a mládeže Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, 2012. ISBN 978-80-87449-24-0.

ČECH VALENTOVÁ, Eva. *Zvýšení role neziskového sektoru v oblasti sociální integrace pracovních migrantů v České republice: srovnání praxe v Portugalsku a Rakousku*. Praha: Sdružení pro integraci a migraci, 2012. ISBN 978-80-260-3541-1.

FRANCOVÁ, Jana, ed. *Lisabonská smlouva: konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie*. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, Odbor informování o evropských záležitostech, 2009. ISBN 978-80-7440-017-9.

JIRÁSKOVÁ, Věra. *Multikulturní výchova: předsudky a stereotypy*. Praha: Epoque, 2006. ISBN 8087027310.

KOLDINSKÁ, Kristina, Harald Christian SCHEU a Martin ŠTEFKO, ed. *Sociální integrace cizinců*. Praha: Auditorium, 2016. ISBN 978-80-87284-60-5.

KOŤÁTKOVÁ S. Jak se vyrovnat s multikulturní a interkulturní výchovou ve vzdělávání učitelů? *Pedagogická orientace 2009*, roč. 19, č. 3, s. 121-127. ISSN 1211-4669.

KRATOCHVÍLOVÁ, Emília. *Pedagogika voľného času: výchova v čase mimo vyučovania v pedagogickej teórii a v praxi*. Bratislava: Vydavateľstvo UK, 2004. ISBN 8022319309.

MUHIĆ, Jasmin. *Kariérové poradenství v České republice: zpráva o stavu v roce 2010*. Praha: Dům zahraničních služeb pro Centrum Euroguidance, 2011. ISBN 978-80-87335-29-1.

PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2014. ISBN 978-80-7290-666-6.

PROCHÁZKA, Roman. *Teorie a praxe poradenské psychologie*. Praha: Grada, 2014. Psyché (Grada). ISBN 9788024744513.

TRBOLA, Robert a Miroslava RÁKOCZYOVÁ, ed. *Institucionální podmínky sociální integrace cizinců v ČR*. Brno: Barrister & Principal, 2011. ISBN 978-80-87474-19-8.

VÁŽANSKÝ, Mojmír a Vladimír SMÉKAL. *Základy pedagogiky volného času*. Brno: Paido, 1995. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-901737-9-9.

Elektronické zdroje

Akční plán pro integraci státních příslušníků třetích zemí. In: . Štrasburk: Evropská komise, 2016, ročník 2016, COM(2016) 377 final. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0377&from=EN>

Aktuální znění zákona č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Praha: MVČR, 2019 [cit. 2020-02-21]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/aktualni-zneni-zakona-c-326-1999-sb-o-pobytu-cizincu-na-uzemi-ceske-republiky-580539.aspx>

Centrum pro integraci cizinců, o.p.s. [online]. Praha: Centrum pro integraci cizinců, 2012 [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: <http://www.cicpraha.org/>

Cizinci v ČR. Český statistický úřad [online]. Praha: Český statistický úřad, 2019 [cit. 2020-02-16]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cizinci-v-cr-xf621f2yaw>

Dokument 52016DC0377. EUR-Lex [online]. Štrasburk: Evropská komise, 2016 [cit. 2020-04-10]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1586516242672&uri=CELEX:52016DC0377>

Charita Česká republika [online]. Praha: Charita Česká republika, 2020 [cit. 2020-02-25]. Dostupné z: <https://www.charita.cz/>

InBáze, z.s. [online]. Praha: InBáze, 2020 [cit. 2020-02-29]. Dostupné z: <http://inbaze.cz/>

Inkluzivní škola. Multikulturní výchova [online]. Praha: Copyright META, 2018 [cit. 2019-12-04]. Dostupné z: www.inkuzivniskola.cz

Integrace cizinců. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Praha: MVČR, 2019 [cit. 2020-02-17]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/integrace-cizincu.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>

Integrace cizinců v Česku z pohledu nevládních organizací. Konsorcium nevládních organizací pracujících s migranty [online]. Praha: Konsorcium nevládních organizací pracujících s migranty, 2019 [cit. 2020-02-18]. Dostupné z: https://www.migracnikonsorcium.cz/wp-content/uploads/2019/01/Integrace-z-pohledu-NNO_produk-t-%C4%8D.-2_EU.pdf

Meta, o. p. s. [online]. Praha: Creative Commons, 2020 [cit. 2020-02-29]. Dostupné z: <https://www.meta-ops.cz/>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [online]. Praha: MŠMT, 2020 [cit. 2020-02-23]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/>

Multikulturní centrum Praha [online]. Praha: Multikulturní centrum Praha, 2016 [cit. 2020-02-25]. Dostupné z: <https://mkc.cz/cz/>

Občané třetích zemí. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Praha: MVČR, 2019 [cit. 2020-02-21]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/obcane-tretich-zemi.aspx>

Sdružení pro integraci a migraci [online]. Praha: Sdružení pro integraci a migraci, 2020 [cit. 2020-02-25]. Dostupné z: <https://www.migrace.com/>

Slovo 21, z. s. [online]. Praha: Slovo 21, 2020 [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: <https://www.slovo21.cz/>

Správa uprchlických zařízení MVČR. Centra na podporu integrace cizinců [online]. [cit. 2020-02-20]. Dostupné z: <http://www.integracnicentra.cz/>

Vyhláška č. 27/2016 Sb. Zákony pro lidi [online]. Zlín: AION CS, 2020 [cit. 2020-04-10]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-27>

Zákon č. 326/1999 Sb. Zákony pro lidi [online]. Zlín: AION CS, 2020 [cit. 2020-04-10]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-326?text=z%C3%A1kon+o+pobytu+cizinc%C5%AF>

Zákon č. 561/2004 Sb. Zákony pro lidi [online]. Zlín: AION CS, 2020 [cit. 2020-04-10]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

Přílohy

Příloha č. 1 Podpůrná opatření 1. – 3. stupně (Zákony pro lidi, 2020, online)

Podpůrná opatření prvního stupně – obecně

Podpůrná opatření **prvního stupně** slouží ke kompenzaci **mírných obtíží** ve vzdělávání žáka (např. pomalejší tempo práce, drobné obtíže ve čtení, psaní, počítání, problémy se zapomínáním, drobné obtíže v koncentraci pozornosti atd.), u nichž je možné prostřednictvím mírných úprav v režimu školní výuky a domácí přípravy dosáhnout zlepšení; zahrnují také podporu žáků z důvodů akcelerovaného vývoje školních dovedností.

Úpravy ve vzdělávání žáka navrhnou pedagogičtí pracovníci, přitom spolupracují s pedagogickým pracovníkem poskytujícím poradenské služby ve škole (dále jen „poradenský pracovník školy“) a zletilým žákem nebo zákonným zástupcem žáka. Obtíže žáka jsou dále vyvolané zejména aktuálně nepříznivým zdravotním nebo psychickým stavem, případně se jedná o dlouhodobé problémy malého rozsahu a intenzity. Škola zohledňuje sociální status, vztahovou síť žáka a jeho sociální a rodinné prostředí. Pokud žák dochází do školského zařízení, které se podílí na vzdělávání žáka (zejména v případě zájmového vzdělávání) a charakter jeho obtíží to vyžaduje, informuje škola toto zařízení o charakteru podpory žáka školou, tak aby i tato zařízení respektovala vzdělávací potřeby žáka. Podpůrná opatření směřují k naplňování speciálních vzdělávacích potřeb žáka, které nevyžadují opatření s normovanou finanční náročností, přitom pokud jsou účelné, mohou podporovat žáka v celém průběhu jeho vzdělávání.

PODMÍNKY K ZAJIŠTĚNÍ PODPŮRNÝCH OPATŘENÍ

- Zpracování plánu pedagogické podpory
- Pravidelné konzultace pedagogických pracovníků a vyhodnocování zvolených postupů
- Materiální podpora se poskytuje podle podmínek školy
- Prostředky pedagogické podpory žáka, zejména didaktické úpravy průběhu vyučování a práce s učivem.

PORADENSKÁ POMOC ŠKOLY A ŠKOLSKÉHO PORADENSKÉHO ZAŘÍZENÍ

Poskytování poradenské pomoci ve škole zajišťují zejména poradenští pracovníci školy: školní metodik prevence se věnuje péči o žáky s rizikovým chováním a prevenci rizikového chování, výchovný poradce se věnuje podpoře žáků a pedagogických pracovníků při vzdělávání žáků s potřebou uplatňování podpůrných opatření, pokud ve škole pracuje školní psycholog

nebo školní speciální pedagog, tak se podílí na poskytování poradenských služeb i realizaci předmětu speciálně pedagogické péče. Poradenský pracovník školy spolupracuje s dalšími pedagogickými pracovníky, zejména s třídními učiteli, a zajišťuje pravidelnou komunikaci se zákonným zástupcem žáka nebo zletilým žákem. Pravidelně komunikuje se školskými poradenskými zařízeními, která zajišťují návrhy podpůrných opatření a podílejí se na jejich realizaci ve školách. Škola a školská zařízení, která se podílejí na vzdělávání žáka, postupují za účelem jeho podpory ve vzájemné součinnosti.

NORMOVANÁ FINANČNÍ NÁROČNOST

Bez normované finanční náročnosti.

FORMA VZDĚLÁVÁNÍ

Forma vzdělávání je volena na základě věku žáka a tomu odpovídajícího stupně vzdělávání a podle požadavků na organizaci jeho vzdělávání, které vždy

respektují speciální vzdělávací potřeby žáka nebo jiné závažné důvody na straně žáka.

VÝCHODISKA PRO POSKYTOVÁNÍ PODPŮRNÝCH OPATŘENÍ

Pozorování v hodině, rozhovor (se žákem nebo zákonným zástupcem žáka).

Prověřování znalostí a dovedností žáka a reflexe jeho výsledků.

Analýza procesů, výkonů a výsledků činnosti žáka, využívání portfolia žákovských prací.

Analýza domácí přípravy žáka a dosavadního pedagogického působení školy.

Podpůrná opatření druhého stupně – obecně

Charakter vzdělávacích potřeb žáka, pro kterého je tento stupeň určen, je ovlivněn zejména aktuálním zdravotním stavem žáka, opožděným vývojem, odlišným kulturním prostředím nebo jinými životními podmínkami žáka, problémy v počáteční schopnosti učit se a připravovat se na školní práci, nadáním,

specifickými poruchami učení a chování, mírným oslabením sluchových nebo zrakových funkcí, mírnými řečovými vadami, oslabením dorozumivacích schopností, poruchami autistického spektra s mírnými obtížemi, nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka a dalšími specifiky, která vyžadují využívání individuálního přístupu ke vzdělávacím potřebám žáka, úpravy v organizaci a metodách výuky, v hodnocení žáka, ve stanovení postupu i forem nápravy a případného využití podpůrného opatření v podobě individuálního vzdělávacího plánu. **Problémy žáka ve vzdělávání lze charakterizovat jako mírné, lze je obvykle kompenzovat s využitím speciálních učebnic a speciálních nebo kompenzačních pomůcek, s podporou předmětu speciálně pedagogické péče a úpravami pedagogické práce.**

PODMÍNKY K ZAJIŠTĚNÍ PODPORY

- doporučení školského poradenského zařízení,
- pracovník školského poradenského zařízení odpovědný za komunikaci se školou,
- v případě potřeby osoba poskytující škole konzultace z důvodu své odbornosti pro účely vzdělávání nadaných žáků;
- spolupráce s rodinou a případně dalším subjektem pro naplňování podpory žáka (školská zařízení, která se podílejí na vzdělávání žáka),
- zařazení žáka do speciálně pedagogické nebo pedagogické intervenční péče podle skladby obtíží žáka a možností školy organizované školou nebo školskými zařízeními (školní družina, školní klub, středisko volného času, domovy dětí a mládeže).

PORADENSKÁ POMOC ŠKOLY A ŠKOLSKÉHO PORADENSKÉHO ZAŘÍZENÍ

Poskytování poradenské pomoci ve škole zajišťují zejména poradenští pracovníci školy: školní metodik prevence se věnuje péči o žáky s rizikovým chováním a prevenci rizikového chování, výchovný poradce se věnuje podpoře žáků a pedagogických pracovníků při vzdělávání žáků s potřebou uplatňování podpůrných opatření, pokud ve škole pracuje školní psycholog nebo školní speciální pedagog, tak se podílí na poskytování poradenských služeb i realizaci předmětu speciálně pedagogické péče. Poradenský pracovník školy spolupracuje s dalšími pedagogickými pracovníky, zejména s třídními učiteli, a zajišťuje pravidelnou komunikaci se zákonným zástupcem žáka nebo zletilým žákem. Pravidelně komunikuje se školskými poradenskými zařízeními, která zajišťují návrhy podpůrných opatření a podílejí se na jejich realizaci ve školách. Školy a školská zařízení, která se podílejí na vzdělávání žáka, postupují za účelem jeho podpory ve vzájemné součinnosti.

NORMOVANÁ FINANČNÍ NÁROČNOST

Normovaná finanční náročnost se stanoví pro jednotlivá opatření, pokud nejsou již hrazena na základě jiných právních předpisů:

- úprava obsahu vzdělávání,
- speciální učebnice a speciální učební pomůcky,
- kompenzační pomůcky,
- 1 h / 1 týden pedagogické intervence na práci se žákem nebo třídou ve škole,
- 1 h / 1 týden pedagogické intervence na práci se žákem ve školském zařízení,
- 1 h / 1 týden předmět speciálně pedagogické péče poskytovaný speciálním pedagogem školy,
- 2h / 1 měsíc metodické podpory školského poradenského zařízení pro školu nebo školské zařízení.

FORMA VZDĚLÁVÁNÍ

Forma vzdělávání je volena na základě věku žáka a tomu odpovídajícího stupně vzdělávání a podle požadavků na organizaci jeho vzdělávání, které vždy respektují speciální vzdělávací potřeby žáka nebo jiné závažné důvody na jeho straně.

Podpůrná opatření třetího stupně – obecně

Použití podpůrného opatření ve **třetím stupni** je podmíněno stanovením podpůrných opatření školským poradenským zařízením na základě diagnostiky speciálních vzdělávacích potřeb žáka, případně vychází z vyhodnocení účinnosti nižších stupňů podpůrných opatření poskytovaných žákovi. Charakter speciálních vzdělávacích potřeb žáka vyžaduje již **znatelné úpravy** v metodách práce, v organizaci a průběhu vzdělávání, v úpravě školního vzdělávacího programu, v hodnocení žáka. Rozsah těchto opatření zahrnuje zejména **úpravy ve strategiích práce s učivem, úpravy v podmínkách a postupech školní práce a domácí přípravy, včetně posilování motivace a postoju ke školní práci, v odůvodněných případech pak také úpravy obsahu vzdělání a výstupů ze vzdělání.**

Charakter vzdělávacích potřeb žáka je nejčastěji ovlivněn závažnými specifickými poruchami učení, odlišným kulturním prostředím a jinými životními podmínkami žáka, poruchami chování, těžkou poruchou řeči (dorozumívacích schopností), řečovými vadami těžšího stupně, poruchami autistického spektra, lehkým mentálním postižením, zrakovým a sluchovým postižením (slabozrakost, nedoslýchavost), tělesným postižením, neznalostí vyučovacího jazyka, dalšími obtížemi, které mají významný dopad na kvalitu a průběh vzdělávání žáka, případně je ovlivněn mimořádným intelektovým nadáním. Charakter speciálních vzdělávacích potřeb žáka je takový, že vyžaduje již i podporu práce pedagogického pracovníka asistentem pedagoga (pro maximálně 4 žáky), dále využívání komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob a využívání prostředků alternativní nebo augmentativní komunikace podle potřeb žáka, podporu speciálně pedagogického centra v případě podpory náviku prostorové orientace a využívání alternativních forem komunikace. Vhodná je také spolupráce s odborníky jiných resortů, pokud to vyžaduje zájem žáka (lékaři, sociální pracovníci, terapeuti atd.). Délka poskytování podpůrných opatření se řídí charakterem speciálních vzdělávacích potřeb žáka, pohybuje se v řádu od několika měsíců až do konce trvání školní docházky.

Délka může být upravována v závislosti na posouzení aktuálního stavu žáka a na dalších okolnostech (například na závěrech kontrolního vyšetření).

PODMÍNKY K ZAJIŠTĚNÍ PODPORY

Doporučení školského poradenského zařízení, konzultant na straně vzdělavatele, spolupráce se žákem a zákonným zástupcem žáka a případně dalším subjektem pro naplňování podpory u žáka. Zařazení žáka do speciálně pedagogické péče (předměty speciálně pedagogické péče) nebo pedagogické intervenční péče, podle skladby speciálních vzdělávacích potřeb žáka a možností školy, organizované školou; pedagogická intervence pak i školským zařízením (školní družina, školní klub, středisko volného času nebo dům dětí a mládeže). Podpora práce pedagogického pracovníka asistentem pedagoga, případně školním psychologem, speciálním pedagogem. V případě ukončení poskytování podpůrného opatření je povinností školského zařízení tuto skutečnost oznámit zákonnému zástupci žáka nebo žákovi a škole.

PORADENSKÁ POMOC ŠKOLY A ŠKOLSKÝCH PORADENSKÝCH ZAŘÍZENÍ

Poskytování poradenské pomoci ve škole zajišťují zejména poradenští pracovníci školy: školní metodik prevence se věnuje péči o žáky s rizikovým chováním a prevenci tohoto chování, výchovný poradce se věnuje podpoře žáků a pedagogických pracovníků při vzdělávání žáků s potřebou uplatňování podpůrných opatření; je žádoucí, aby ve škole pracoval školní psycholog nebo školní speciální pedagog, kteří se podílejí na poskytování poradenských služeb i realizaci předmětu speciálně pedagogické péče. Poradenský pracovník školy spolupracuje s dalšími pedagogickými pracovníky, zejména třídním

učitelem, a pomáhá zajišťovat pravidelnou komunikaci se zákonnými zástupci žáka nebo zletilým žákem. Pravidelně komunikuje se školskými poradenskými zařízeními, která zajišťují návrhy podpůrných opatření a podílejí se na jejich realizaci ve školách. Při formulaci a naplňování doporučení ke vzdělávání žáka s potřebou podpůrných opatření spolupracuje škola, školské poradenské zařízení a žák, respektive zákonný zástupce žáka. V případě potřeby spolupracuje škola s orgánem sociálně-právní ochrany dětí. Školské poradenské zařízení poskytuje metodickou podporu škole zvláště v případech, kdy pracuje s žáky, u kterých je poskytování podpůrných opatření náročné.

NORMOVANÁ FINANČNÍ NÁROČNOST

Normovaná finanční náročnost se stanoví pro jednotlivá opatření, pokud nejsou již hrazena na základě jiných právních předpisů:

- úprava výstupů a obsahu vzdělávání,
- speciální učebnice a speciální učební pomůcky,
- kompenzační pomůcky,
- 3 h/ týdně speciálně pedagogické intervence (předměty speciálně pedagogické péče), případně psychologická intervence,
- 3 h/ týdně pedagogické intervence (z toho 1 h týdně na práci se třídou),
- služby asistenta pedagoga pro více žáků (sdíleného) podle charakteru speciálních vzdělávacích potřeb, maximálně pro 4 žáky na třídu,
- podpora výuky dalším pedagogickým pracovníkem v rozsahu 0,5 úvazku,
- podpora školním psychologem nebo školním speciálním pedagogem v rozsahu 0,5 úvazku (služba pro žáka a školu),
- 3 h/měsíc intenzivní metodické podpory školského poradenského zařízení pro školu nebo školské zařízení, po dobu prvních 6 měsíců.

FORMA VZDĚLÁVÁNÍ

Forma vzdělávání je volena na základě věku žáka a požadavků na organizaci jeho vzdělávání, které vždy respektují speciální vzdělávací potřeby žáka nebo jiné závažné důvody na jeho straně.